

Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институты РММ

Министерство образования Республики Казахстан
РГУ Институт раннего развития детей

Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan
RSI Institute of Early Childhood Development

**«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ
ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ: ШЫНАЙЫЛЫҒЫ МЕН КЕЛЕШЕГІ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯСЫҢ
МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК СТАТЕЙ
МЕЖДУНАРОДНОЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ
«СОВРЕМЕННЫЕ ЦЕННОСТИ ДОШКОЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ: РЕАЛЬНОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ»**

**COLLECTION OF ARTICLES
OF THE INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE
"MODERN VALUES OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION:
REALITY AND PROSPECTS"**

Астана, 2026

**«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ
ЗАМАНАУИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ:
ШЫНАЙЫЛЫҒЫ МЕН КЕЛЕШЕГІ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-
ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК СТАТЕЙ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«СОВРЕМЕННЫЕ ЦЕННОСТИ
ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ:
РЕАЛЬНОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ»**

**COLLECTION OF ARTICLES
OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
“MODERN VALUES OF EARLY
CHILDHOOD EDUCATION: REALITY
AND PROSPECTS”**

Астана, 2026

УДК 37.02.04:004

«Мектепке дейінгі білім берудің заманауи құндылықтары: шынайылығы мен келешегі» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының мақалалар жинағы ҚР ОАМ Балаларды ерте дамыту институтының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып ұсынылған (2026 жылғы 27 наурыздағы № 3 хаттама)

Бұл жинақ мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін жаңғыртудың, педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттырудың және білім беру үдерісіне инновациялық технологияларды енгізудің өзекті мәселелеріне арналған. Жинаққа Қазақстанның жетекші сарапшыларымен қатар Қырғызстан, Ресей, Мальта және Ұлыбритания (Солтүстік Ирландия) сияқты шет елдердің ғалымдары мен тәжірибелі мамандарының зерттеулері енген. Халықаралық конференцияның бұл жинағында ғылыми-теориялық материалдармен бірге нақты практикалық кейстер бар, сондай-ақ аккредиттеу және цифрлық трансформацияны басқару мәселелері балабақша меңгерушілері үшін құнды нұсқаулық бола алады. Жинақ мектепке дейінгі ұйымдардың басшыларына, әдіскерлерге, тәрбиешілерге, педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттері мен магистранттарына, сондай-ақ ерте жастағы балаларды дамыту мәселелеріне қызығушылық танытатын мамандарға арналған.

МАЗМҰНЫ

№	Мақаланың атауы, автордың аты-жөні	Бет
1.	Алғы сөз. Ерманова Мария Наятқызы, Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Балаларды ерте дамыту институты директоры	16
2.	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жетілдірудің басым бағыттары Мукушева Гульнара Омарбековна, Қазақстан Республикасы Оқу ағарту министрлігінің Балаларды ерте дамыту институты директорының орынбасары	18
3.	Қырғызстан білім беру жүйесін трансформациялау аясында мектепке дейінгі білім беруді дамыту Мамбетакунов Уланбек Эсенбекович, Т.Эрматов атындағы Бішкек музыка-педагогикалық институтының ректоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор	23
4.	Педагогтердің кәсіби қызметін әдістемелік сүйемелдеудегі заманауи білім беру технологиялары Черепанова Маргарита Владимировна, «Дом радости» қосымша кәсіби білім беру автономды коммерциялық емес ұйымының директоры, «Воспитатели России» бүкілресейлік қоғамдық ұйымы жанындағы Федералдық сарапшылар кеңесінің мүшесі, педагогика ғылымдарының кандидаты	27
5.	Педагогтің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытудың әмбебап моделі Л. Б. Вяткина, Л.Р. Лизунова, А. А. Фатеева, Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, Пермь, Россия	35
6.	«Ойын әрекетін жаңғырту: Мектепке дейінгі тәрбие-білім беру процесіндегі іргелі педагогикалық құндылықтарға қайта оралу» Гленда Уолш, Стрэнмиллис университеті колледжінің профессоры және мектепке дейінгі білім беру саласындағы зерттеулер бөлімінің жетекшісі Білімдегі теңсіздік зерттеу орталығы директорының орынбасары, доктор PhD	41
7.	«Мектепке дейінгі тәрбиелеу-білім берудегі процесіндегі көмекші технологиялар және инклюзивті практика: жаһандық перспективалар мен болашақ бағыттар»	51

- Мэй Эйджиус, Мальта «Access» мемлекеттік агенттігі АСТУ (Assistive Community Technology Unit) бөлімінің бастығы, Мальта университетінің «Адам коммуникациясы және оның бұзылыстары» кафедрасының шақырылған аға лекторы, Философия докторы (PhD)
8. **Ойын әрекетінің дамуы: табиғи заттар мен алғашқы робот қолданысы аралығына салыстырмалы шолу** 59
Убайдуллаева Гүлжан Жақсыбайқызы, Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Балаларды ерте дамыту институты педагогикалық ғылыми зерттеулер зертханасының меңгерушісі, филология ғылымдарының кандидаты
9. **«Мектепке дейінгі тәрбие: заманауи парадигмалар мен практикалық жетістіктер»** 64
Капезова Сара Баймухановна, ШҚО ББ «Өскемен қаласы бойынша білім бөлімінің №15 «Рахат» балабақша-бөбекжайы» ҚМҚК директоры
10. **Аккредиттеу үшін негіз ретінде мектепке дейінгі білім берудің құндылықтары: Қазақстандағы жекеменшік мектепке дейінгі білім беру саласында өзін-өзі реттейтін ұйым стандарттарын әзірлеу тәжірибесі (жоба және іске асыру перспективалары)** 670
Төлегенова Рената Төлегенқызы, «Bilinvest» білім беру саласындағы Ұлттық инвесторлар қауымдастығының құрылтайшысы
11. **«Мультипликациялық іс-әрекет арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың заманауи құндылықтарын қалыптастыру»** 77
Мухамадиева Алия Алибаевна, Астана қаласы, «Kidz n totz Galamat» балабақшасының әдіскері, педагог-эксперт
12. **Мектеп жасына жасына дейінгі балаларды дамытуда инновациялық технологияларды қолдану** 81
Есжанова Нургул Кенесовна, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы білім бөлімінің «Асыл-ай» бөбекжай-бақшасының меңгерушісі
13. **«Мектепке дейінгі ұйымда балалардың музыкалық қабілетін дамытудағы вокалдық-хор жұмысының әдіс-тәсілдері»** 85
Жаньярова Гүлдана Ерікқызы, Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Шыңғырлау ауданы білім беру бөлімінің «Болашақ» бөбекжайы МКҚК-ның музыка жетекшісі

14. **Мектепке дейінгі білім берудің жаңа моделі жағдайындағы құзыреттілік орталығы: енгізу тәжірибесі және кәсіби рефлексия** 89
Жардаева Айгүл Асқарқызы, Ақтөбе қалалық білім бөлімінің «№33 «Нұрсәт» балабақшасының» МҚК тәрбиешісі, педагог-зерттеуші
15. **Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі цифрлық технологиялар мен инновациялар: электрондық білім беру ресурстарын тиімді енгізу тәжірибесі** 92
Искендинова Аяш Абдимахановна, Ақтөбе облыстық әдістемелік орталығының «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» бөлімінің меңгерушісі.
16. **«Мектепке дейінгі білім беру ұйымын цифрлық трансформациялау: басқару моделі және электронды ресурстарды тиімді енгізу»** 98
Кажғалиева Гүлжанат Жигербаевна, Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Ақжайық ауданы білім беру бөлімінің «Ақбота» бөбекжайы МКҚК меңгерушісі
Мурзағалиева Айнагул Искендириновна, Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Ақжайық ауданы білім беру бөлімінің «Ақбота» бөбекжайы МКҚК әдіскері
17. **Мектепке дейінгі білім беру сапасын арттыру құралы ретіндегі педагогикалық ұжымның кәсіби құзыреттілігі** 105
Каримова Жанар Куматаевна, ШҚО білім басқармасының Өскемен қаласы бойынша білім бөлімінің «№106 «Қарлығаш» балабақша-бөбекжайының» КМҚК директоры, білім беру магистрі
18. **Мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықты қамтамасыз етудің заманауи тетіктері** 111
Кудашева Даурия Тулегеновна, Батыс Қазақстан облысы Әдістемелік орталығының мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту бөлімінің басшысы;
Сиражева Светлана Халеновна, Батыс Қазақстан облысы Әдістемелік орталығының мектепке дейінгі тәрбиелеумен оқыту бөлімінің әдіскері
19. **Қазіргі мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі әлеуметтік іс-әрекеттер дәстүрлі құндылықтарды қалыптастыру құралы ретінде** 116
Сұлтаназина Әйгерім Қабдрахманқызы, №79 «Шабьт» балабақшасының әдіскері, Астана, Қазақстан Республика

20. **Мектепке дейінгі кезеңдегі балалардың қаржылық түсініктерін дамытуды мәдени салыстырмалы зерттеу** 122
 Мамаш Жазира Әбужүсіпқызы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының 1-курс докторанты
21. **Мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің халықаралық тәжірибелері** 129
 Матина Камила Тулегеновна, Астана қаласы, № «88 Баян сұлу балабақшасында дефектолог-логопед
22. **Мектепке дейінгі білім берудің негізгі құндылықтары** 134
 Рахметова Сая Зайнулкабиденевна, «Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» КММ Петропавл қаласының мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту секторының әдіскері.
 Жалмурзина Гульмира Кожғалиевна, «Сәуле» бөбекжай-бақшасы МКҚК әдіскері, қазақ тілі педагогі.
23. **LOGOS-AI: тілдік құзыреттілікті дамытудағы жасанды интеллект технологиялары** 138
 Садыкова Асель Аликовна, Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Шыңғырлау ауданы білім беру бөлімінің «Болашақ» бөбекжайы МКҚК тәрбиешісі
24. **Мектепке дейінгі білім берудегі цифрлық технологиялар және электрондық білім беру ресурстары** 143
 Тоганбаева Жанна Кенжегуловна, Жамбыл облысы, Тараз қаласы білім бөлімінің «№48 «Нұршуақ» бөбекжай-бақшасы» КМҚК меңгерушісі
25. **Балалардың ерте жастан кітап оқуға сүйіспеншілігін оятуда отбасылық тәрбиенің маңызы** 149
 Умиралиева Молдир Балгабаевна, "Қызылорда облысының білім басқармасының, Қызылорда қаласы бойынша білім бөлімінің "Күнекей" бөбекжай-бақшасының меңгерушісі
26. **Кадрлық әлеуетті дамыту — мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасын қамтамасыз етудің шарты** 155
 Асанова Қарашаш Қамидолловна, Астана қаласы әкімдігінің №26 «Үміт» балабақшасының меңгерушісі

СОДЕРЖАНИЕ

№	Название статьи, ФИО авторов	Стр
1.	Приветственное слово Ерманова Мария Наятовна, директор РГУ «Институт раннего развития детей» Министерства просвещения Республики Казахстан	16
2.	Приоритеты в содержании дошкольного воспитания и обучения республики казахстан Мукушева Гүлнар Омарбековна, заместитель директор РГУ «Институт раннего развития детей» Министерства просвещения Республики Казахстан	18
3.	Развитие дошкольного образования в рамках трансформации образования Кыргызстана Мамбетакунов Уланбек Эсенбекович, ректор Бишкекского музыкально-педагогического института имени Таштана Эрматова, доктор педагогических наук, профессор	23
4.	Современные образовательные технологии в методическом сопровождении профессиональной деятельности педагогов Черепанова Маргарита Владимировна, директор Автономной некоммерческой организации дополнительного профессионального образования (АНО ДПО) «Дом радости», член Федерального экспертного совета при Общероссийской общественной организации «Воспитатели России», кандидат педагогических наук, доцент	27
5.	Универсальная модель формирования и развития профессиональной компетентности педагога Вяткина Лада Брониславовна, доцент ВАК кафедры педагогики и психологии Пермского Государственного гуманитарно-педагогического университета, кандидат психологических наук	35
6.	Возвращение игровой деятельности: восстановление ключевых педагогических ценностей в образовании детей младшего возраста Гленда Уолш, Заведующая кафедрой дошкольного образования, заместитель директора Центра исследований неуспеваемости в образовании (CREU), доктор философии (PhD), ALCM, FHEA	41

7. **Ассистивные технологии и инклюзивная практика в дошкольном образовании: глобальные перспективы и направления будущего** 51
 Мэй Агиус, Доктор философии (PhD), старший приглашенный лектор кафедры наук о человеческой коммуникации и её нарушениях, Мальтийского университета
8. **Развитие игровой деятельности: сравнительный обзор — от использования природных материалов до мини-роботов** 59
 Убайдуллаева Гульжан Жаксыбаевна, заведующая лабораторией научно-педагогических исследований Института раннего развития детей Министерства просвещения Республики Казахстан, кандидат филологических наук
9. **Дошкольное образование: современные парадигмы и практические результаты** 64
 Капезова Сара Баймухановна, директор КГКП детского сад-ясли-сад №15 «Рахат» Отдела образования по городу Усть-Каменогорску УО ВКО
10. **«Ценности дошкольного образования как основа аккредитации: опыт разработки стандартов Саморегулируемой Организации в частном дошкольном образовании в Казахстане (проект и перспективы внедрения)»** 670
 Төлегенова Рената Төлегенқызы, учредитель Национальной Ассоциации Инвесторов Образования “BilimInvest”
11. **«Мультипликационная деятельность как средство формирования современных ценностей дошкольного образования»** 77
 Мухамадиева Алия Алибаевна, Методист, педагог-эксперт детского сада «Kidz n totz Galamat», город Астана.
12. **Использование инновационных технологий в развитии детей дошкольного возраста** 81
 Есжанова Нургул Кенесовна, заведующая ясли-садом «Асыл-ай» отдела образования города Кызылорда, Кызылординская область.
13. **«Методы и приемы вокально-хоровой работы в развитии музыкальных способностей детей в дошкольных организациях»** 85
 Жаньярова Гульдана Ерикқызы, музыкальный руководитель ГККП Ясли-сад «Болашак» отдела образования Чингирлауского района управления образования акимата Западно-Казахстанской области.

14. **Центр компетенций в условиях новой модели дошкольного образования: опыт внедрения и профессиональная рефлексия** 89
Жардаева Айгул Аскаркызы, воспитатель, педагог-исследователь
ГКП «Детский сад №33 «Нұрсәт» отдела образования города
Актобе.
15. **Цифровые технологии и инновации в системе дошкольного образования: опыт эффективного внедрения электронных образовательных ресурсов** 92
Искендинова Аяш Абдимахановна, заведующая отделом
«Дошкольное воспитание и обучение» Актюбинского областного
методического центра
16. **Цифровая трансформация дошкольной образовательной организации: модель управления и эффективное внедрение электронных ресурсов** 98
Кажгалиева Гульжанат Жигербаевна, заведующая ГККП «Ясли-сад «Акбота» отдела образования Акжаикского района управления образования акимата Западно-Казахстанской области;
Мурзагалиева Айнагул Искендировна, методист ГККП «Ясли-сад «Акбота» отдела образования Акжаикского района управления образования акимата Западно-Казахстанской области
17. **Профессиональная компетентность педагогического коллектива как средство повышения качества дошкольного образования** 105
Каримова Жанар Куматаевна, директор КГКП «Детский сад-ясли №106 «Қарлығаш» отдела образования по городу Усть-Каменогорску управление образования ВКО, магистр образования
18. **Современные механизмы обеспечения преемственности между дошкольной организацией и начальными классами** 111
Кудашева Даурия Тулегеновна, руководитель отдела дошкольного воспитания и обучения Методического центра Западно-Казахстанской области.
Сиражева Светлана Халеновна, методист отдела дошкольного воспитания и обучения Методического центра Западно-Казахстанской области.
19. **Социальные действия в современной системе дошкольного образования как средство формирования традиционных ценностей** 116
Султаназина Айгерим Кабдрахмановна, методист детского сада №79 «Шабьт», Астана, Казахстан

20.	Культурно-сравнительное исследование развития финансовых представлений у детей в дошкольном периоде	122
	Мамаш Жазира Абужусипкызы, докторант 1-го курса специальности «Дошкольное обучение и воспитание» Казахского национального педагогического университета имени Абая.	
21.	Международный опыт дошкольного воспитания и образования	129
	Матина Камила Тулегеновна, дефектолог-логопед детского сада №88 «Баян сұлу», город Астана.	
22.	Основные ценности дошкольного образования	134
	Рахметова Сая Зайнулкабиденевна, методист сектора дошкольного воспитания и обучения города Петропавловск КГУ «Управление образования акимата Северо-Казахстанской области»; Жалмурзина Гульмира Кожгалиевна, методист, педагог казахского языка ГККП «Ясли-сад «Сәуле».	
23.	LOGOS-AI: технологии искусственного интеллекта в развитии языковых компетенций	138
	Садыкова Асель Аликовна, воспитатель ГККП «Ясли-сад «Болашақ» отдела образования Чингирлауского района управления образования акимата Западно-Казахстанской области	
24.	Цифровые технологии и электронные образовательные ресурсы в дошкольном образовании	143
	Тоганбаева Жанна Кенжегуловна, заведующая КГКП «Ясли-сад №48 «Нұршуақ» отдела образования города Тараз, Жамбылская область.	
25.	Значение семейного воспитания в пробуждении любви к чтению книг у детей с раннего возраста	149
	Умираниева Молдир Балгабаевна, заведующая ясли-садом «Күнекей» отдела образования по городу Кызылорда управления образования Кызылординской области	
26.	Развитие кадрового потенциала дошкольной организации как условие повышения качества воспитательно-образовательного процесса	155
	Асанова Карашаш Камидолловна, заведующая детским садом №26 «Үміт» акимата города Астаны	

№	Title & Authors	Page
1.	Welcome Address Mariya N. Yermanova, Director of the Republican State Institution "Institute of Early Childhood Development" Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan	16
2.	Prioritizing the Curriculum of Early Childhood Care and Education (ECCE) in the Republic of Kazakhstan Mukusheva Gulnara Omarbekovna, Deputy Director of the RSI «Institute of Early Childhood Development» of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan	18
3.	Development of Preschool Education within the Framework of the Transformation of Education in Kyrgyzstan Ulanbek Esenbekovich Mambetakov, Rector of the Tashtan Ermatov Bishkek Music and Pedagogical Institute, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor	23
4.	Modern Educational Technologies in Methodological Support for Professional Activities of Educators Cherepanova Margarita Vladimirovna, Director of the "Dom Radosti" (House of Joy) Autonomous Non-Profit Organization of Additional Professional Education, Member of the Federal Expert Council under the All-Russian Public Organization "Educators of Russia.", Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor	27
5.	Universal Model for the Formation and Development of a Teacher's Professional Competence. Vyatkina Lada Bronislavovna, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Perm State Humanitarian Pedagogical University (PSHPU), Candidate of Pedagogical Sciences.	35
6.	Reclaiming Playfulness: Restoring Core Pedagogical Values in Early Childhood Education Glenda Walsh, Bed (Hons), PhD, ALCM, FHEA, Head of Early Years Education Assistant Director of Centre for Research in Educational Underachievement (CREU)	41
7.	Assistive Technology and Inclusive Practice in Early Childhood Education: Global Perspectives and Future Directions May Agius, Senior Visiting Lecturer Department of Human Communication Sciences and Disorders Faculty of Health Sciences, PhD	51

- 8. The Development of Play Activity: A Comparative Overview from the Use of Natural Materials to Mini-Robots**

Ubaidullayeva Gulzhan Zhaksybaikyzy, Head of the Laboratory of Pedagogical Research, Institute of Early Childhood Development, Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan, Candidate of Philological Sciences

59
- 9. Early Childhood Education: Modern Paradigms and Practical Achievements**

Kapezova Sara Baimukhanovna, Director of the State Communal Enterprise "Nursery-Garden №15 'Rakhat'", Education Department of Oskemen, Education Administration of the East Kazakhstan Region

64
- 10. Values of Preschool Education as a Basis for Accreditation: Developing Standards for a Self-Regulatory Organization in Kazakhstan's Private Preschool Sector (Project and Implementation Prospects)**

Renata Tulegenova, Founder of the National Association of Education Investors "BilimInvest"

670
- 11. "Animation Activities as a Tool for Forming Modern Values in Preschool Education"**

Mukhammadieva Aliya Alibaevna, methodologist, Kindergarten "Kidz n totz Galamat", Experimental STEM site, Astana

77
- 12. Application of Innovative Technologies in the Development of Preschool Children**

Nurgul Kenesovna Yeszhanova, Head of "Asyl-ai" Nursery-Garden, Education Department of Kyzylorda City, Kyzylorda Region

81
- 13. "Methods and Techniques of Vocal and Choral Work in Developing Children's Musical Abilities in Preschool Organizations"**

Guldana Yerikkyzy Zhanyarova, Music Director at the "Bolashak" State Kindergarten, Chingirlau District Education Department, The Regional Education Administration of the West Kazakhstan

85
- 14. Competency Center in the Context of the New Model of Preschool Education: Implementation Experience and Professional Reflection**

Aigul Askarkyzy Zhardayeva, Educator, Teacher-Researcher at "No. 33 Nursat" Kindergarten, Education Department of Aktobe City

89
- 15. Digital Technologies and Innovations in the Preschool Education System: Experience in Effectively Implementing Electronic Educational Resources**

92

- Ayash Abdimakhanovna Iskendirova, Head of the "Preschool Upbringing and Training" Department, Aktobe Regional Methodological Center
16. **Digital Transformation of Preschool Organizations: Management Model and Effective Implementation of Electronic Resources** 98
 Guljanat Zhigerbaevna Kazhgaliyeva, Head of "Akбота" Nursery, Education Department of Akzhaik District, West Kazakhstan Region Education Administration;
 Ainagul Iskendirovna Murzagaliyeva, Methodologist at "Akбота" Nursery, Education Department of Akzhaik District, West Kazakhstan Region Education Administration
17. **Professional Competence of the Pedagogical Staff as a Tool for Improving the Quality of Preschool Education** 105
 Zhanar Kumataevna Karimova, Director of "No. 106 Karlygash" Kindergarten-Nursery, Education Department of Ust-Kamenogorsk, Master of Education
18. **Modern Mechanisms for Ensuring Continuity Between Preschool Organizations and Primary School** 111
 Dauriya Tulegenovna Kudasheva, Head of the Preschool Upbringing and Training Department, West Kazakhstan Regional Methodological Center. Svetlana Khalenovna Sirazheva, Methodologist of the Preschool Upbringing and Training Department, West Kazakhstan Regional Methodological Center
19. **Social Actions in the System of Modern Preschool Education as a Tool for the Formation of Traditional Values** 116
 Aigerim Kabdrakhmanovna Sultangazina, Methodologist, kindergarten No. 79 "Shabyt", Astana, Kazakhstan
20. **A Cross-Cultural Study of Developing Financial Concepts in Children During the Preschool Period** 122
 Zhazira Abuzhusipkyzy Mamash, 1st-year Doctoral Student in "Preschool Training and Upbringing," Abai Kazakh National Pedagogical University
21. **International Experiences in Preschool Upbringing and Education** 129
 Kamila Tulegenovna Matina, Defectologist-Logopedist at No. 88 "Bayan Sulu" Kindergarten, Astana City
22. **Core Values of Preschool Education** 134
 Saya Zainulkabidenovna Rakhmetova, Methodologist of the Preschool Upbringing and Training Sector, Petropavlovsk City Education Department, North Kazakhstan Region;

- Gulmira Kozhgaliyevna Zhalmurzina, Methodologist and Kazakh Language Teacher at "Saule" Nursery-Garden.
23. **LOGOS-AI: Artificial Intelligence Technologies in Developing Linguistic Competence** 138
Asel Alikovna Sadykova, Educator at "Bolashak" Nursery, Chingirlau District Education Department, West Kazakhstan Region.
24. **Digital Technologies and Electronic Educational Resources in Preschool Education** 143
Zhanna Kenzhegulovna Toganbayeva, Head of "No. 48 Nurshuak" Nursery-Garden, Taraz City Education Department, Zhambyl Region.
25. **The Importance of Family Upbringing in Awakening a Love for Reading in Children from an Early Age** 149
Moldir Balgabayevna Umiraliyeva, Head of "Kunekey" Nursery-Garden, Kyzylorda City Education Department, Kyzylorda Region.
26. **Staff Capacity Building as a Factor in Improving the Quality of Preschool Education** 155
Assanova Karashash Kamidollovna, Head of Kindergarten No. 26 "Umit" under the Astana City Administration.

КОНФЕРЕНЦИЯ ҚАТЫСУШЫЛАРЫНА АРНАЛҒАН АЛҒЫСӨЗ

Ерманова Мария Наятқызы,
Қазақстан Республикасы Оқу-
ағарту министрлігінің Балаларды
ерте дамыту институты директоры

Құрметті әріптестер, қадірлі қонақтар!

Бүгінгі «Мектепке дейінгі білім берудің заманауи құндылықтары: шынайылығы мен келешегі» атты халықаралық конференция — болашақ ұрпақтың тағдырына тікелей ықпал ететін аса маңызды тақырыпты талқылауға арналған бірегей алаң.

Мектепке дейінгі білім беру — тұлғаның іргетасы қаланатын, оның өмірлік құндылықтары мен дағдылары қалыптасатын шешуші кезең. Қазіргі жаһандану дәуірінде бұл сала тек білім берумен шектелмей, баланың эмоционалдық әл-ауқатын, сыни ойлауын, креативтілігін және әлеуметтік бейімделуін дамытуды көздейді. Заманауи құндылықтардың шынайылығы — олардың баланың табиғи қажеттіліктеріне, ұлттық мәдениетке және әлемдік білім беру үрдістеріне үйлесімді болуында.

Бүгінгі талқылауларымызда біз озық тәжірибелермен бөлісіп, инновациялық тәсілдерді саралап, мектепке дейінгі білім берудің болашағына бағыт-бағдар айқындаймыз деп сенемін. Бірлескен ізденіс пен кәсіби ынтымақтастық арқылы біз сапалы, қолжетімді және балаға бағдарланған білім беру жүйесін дамытуға үлес қосамыз.

Конференция жұмысына сәттілік тілеймін! Пікір алмасуларымыз нәтижелі, ойларымыз мазмұнды болсын!

Рахмет!

Уважаемые коллеги!

Приветствую вас на международной конференции «Современные ценности дошкольного образования: реальность и перспективы». Сегодня мы обсуждаем тему, которая имеет стратегическое значение для развития общества, ведь именно в дошкольном возрасте закладываются основы личности, формируются первые представления о мире, нравственные ориентиры и ключевые навыки будущего.

Современное дошкольное образование выходит за рамки традиционного понимания обучения. Оно ориентировано на гармоничное развитие ребёнка, поддержку его инициативы, эмоционального благополучия, креативности и критического мышления. Реальность сегодняшнего дня требует от нас гибкости, инновационных подходов и сохранения гуманистических ценностей, основанных на уважении к личности ребёнка.

Уверен(а), что в ходе конференции мы сможем обменяться передовым опытом, обсудить актуальные вызовы и определить перспективные направления развития дошкольного образования в международном контексте.

Желаю всем участникам плодотворной работы, конструктивного диалога и вдохновения для дальнейших профессиональных достижений. Спасибо за внимание!

Distinguished Colleagues,

It is a great honor to welcome you to the international conference "Modern Values of Early Childhood Education: Reality and Perspectives." Today, we gather to address a subject of strategic importance for the evolution of society. It is during these formative years that the foundation of personality is established, and where a child's initial worldview, moral compass, and essential life skills are first cultivated.

Contemporary early childhood education has transcended traditional instructional models. Today, the focus has shifted toward the holistic development of the child—prioritizing individual initiative, emotional well-being, creativity, and critical thinking. Our current reality demands pedagogical flexibility, innovative methodologies, and the steadfast preservation of humanistic values rooted in deep respect for the child's individuality.

I am confident that this conference will serve as a vital platform for exchanging cutting-edge research and best practices. Together, we shall address pressing challenges and define the future trajectories of early childhood education within a global context.

I wish all participants a productive session, constructive dialogue, and continued inspiration for your professional endeavors.

Thank you for your attention.

ПРИОРИТЕТЫ В СОДЕРЖАНИИ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Мукушева Гүлнар Омарбековна,
заместитель директор РГУ
«Институт раннего развития детей»
Министерства просвещения
Республики Казахстан

Андатпа. Мақалада Қазақстан Республикасындағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жаңартудың негізгі бағыттары ұсынылған. Баланың толықтай дамуына, негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыруға және еңбекке деген құндылық қатынасты нығайтуға бағытталған жаңартылған Үлгілік оқу бағдарламасының ерекшеліктері көрсетіледі. Құзыреттілік орталықтарының, мобильді топтар мен консультациялық пункттердің қызметін қоса алғанда, жүйені әдістемелік және ұйымдастырушылық қолдау тетіктері ашып көрсетілген. Ұлттық білім беру деректер қоры арқылы балалардың дамуына мониторинг жүргізуді цифрландыруға және баланың жеке даму карталарын енгізуге ерекше назар аударылған.

Түйін сөздер: құзыреттілік орталықтары; мобильді топтар; консультациялық пункттер; мониторингті цифрландыру; баланың жеке даму картасы; Ұлттық білім беру деректер қоры; ерте кәсіби бағдар беру.

Аннотация. В статье представлены ключевые направления обновления содержания дошкольного воспитания и обучения в Республике Казахстан. Освещаются особенности обновленной Типовой учебной программы, ориентированной на целостное развитие ребенка, формирование ключевых компетенций и ценностного отношения к труду. Раскрываются механизмы методической и организационной поддержки системы, включая деятельность центров компетенций, мобильных групп и консультационных пунктов. Особое внимание уделено цифровизации мониторинга развития детей через Национальную образовательную базу данных и внедрению индивидуальных карт развития ребенка.

Ключевые слова: центры компетенций; мобильные группы; консультационные пункты; цифровизация мониторинга; индивидуальная карта развития ребенка; Национальная образовательная база данных; ранняя профориентация.

Abstract. The article presents the key directions for updating the content of preschool upbringing and education in the Republic of Kazakhstan. It highlights the features of the updated Model Curriculum, which is focused on the holistic development of the child, the formation of key competencies, and a value-based attitude toward labor. The mechanisms of methodological and organizational support for the system are revealed, including the activities of competence centers, mobile groups, and consultation points. Particular attention is paid to the digitalization of child development monitoring through the National Educational Database and the implementation of individual child development cards.

Keywords: competence centers; mobile groups; consultation points; digitalization of monitoring; individual child development card; National Educational Database; early vocational orientation.

Сегодня мы собрались для профессионального и содержательного диалога о том, каким должно быть дошкольное образование в условиях стремительно меняющегося мира. Тема нашей конференции «Современные ценности дошкольного образования: реальность и перспективы» отражает стратегическое направление развития всей системы дошкольного образования Республики Казахстан.

Современное дошкольное образование — это не просто этап подготовки к обучению в школе. Это самостоятельный, уникальный период детства, обладающий собственной ценностью. Именно в раннем возрасте закладываются основы личности, формируются базовые социальные, эмоциональные, коммуникативные навыки, развивается познавательный интерес и формируется доверие к миру.

В этой связи особую значимость приобретает реализация Модели развития дошкольного воспитания и обучения, которая была разработана в рамках поручения Главы государства и утверждена Постановлением Правительства Республики Казахстан в 2021 году.

Модель определяет стратегические ориентиры обновления содержания дошкольного образования и ориентирована на создание качественной, доступной, вариативной и ориентированной на ребенка среды, в центре которой — интересы, потребности и индивидуальные особенности каждого ребенка.

Ключевыми инструментами реализации Модели являются основные нормативные правовые акты, которые предполагают переход:

- от формального усвоения знаний — к развитию ключевых компетенций, т.е. в **Государственном общеобязательном стандарте**

дошкольного воспитания и обучения исключены образовательные области, представлены ключевые компетенции;

- от доминирования учебной нагрузки — к поддержке инициативы, самостоятельности и творчества ребенка, в **Типовом учебном плане дошкольного воспитания и обучения** отошли от часовых нагрузок;

- от единообразия — к гибкости и вариативности образовательных программ, т.е., педагоги проводят организованную деятельность не только в групповой комнате, но и в спальней, приемной группы, коридоре дошкольной организации, где созданы безопасные комфортные условия и даже на игровой площадке в зависимости от погодных условий;

- от контроля — к сопровождению и поддержке развития — здесь педагог включается в воспитательно-образовательный процесс вместе с детьми - **Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения.**

Содержание **Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения** ориентировано на:

- всестороннее развитие ребенка и формирование ключевых компетенций;

- развитие социальной, эмоциональной, когнитивной и коммуникативной сфер;

- поддержание инициативности, самостоятельности и исследовательской активности воспитанников;

- укрепление ценностного отношения к труду и уважения к разным профессиям, в которой предусмотрены навыки, приобретаемые детьми в воспитательно-образовательном процессе в течение дня, методы и подходы их развития, эффективная интеграция организованной деятельности.

В рамках практической реализации содержания дошкольного образования особое внимание уделяется **методической поддержке педагогов и консультированию родителей (законных представителей) воспитанников.** В связи с этим:

- для распространения лучших практик дошкольных организаций, а также внедрения инновационных подходов **на базе детских садов созданы «Центры компетенций»** (*Справочно: на сегодняшний день действует 384 центров компетенций, из них в городе – 205, в сельской местности - 179*);

- при методических кабинетах сформированы **«Мобильные группы»** по методическому сопровождению дошкольных организаций и оказанию консультационной помощи воспитателям (*Справочно: на сегодняшний день действует 295 мобильных групп, из них в городе – 109, в сельской*

местности – 186), в состав мобильных групп входят лучшие руководители, методисты, педагого-практики дошкольных организаций;

- в целях консультирования и оказания методической помощи родителям в вопросах воспитания, обучения и развития детей дошкольного возраста на базе дошкольных организаций осуществляют деятельность **«Консультационные пункты»** (*Справочно: на сегодняшний день количество КП – 6053, из них в городской местности – 2 346, в сельской местности – 3 707*);

- для социально-педагогической поддержки семьи и детей, на территории детских садов в летний оздоровительный период осуществляют деятельность **Мобильные консультационные пункты** для родителей детей, охваченных и не охваченных дошкольным воспитанием и обучением;

- вместе с тем, в целях практической реализации содержания Типовой программы в стране практикуются пилотные проекты, так в настоящее время приказом МП РК от 24.11.2025 года №265 в 100 дошкольных организациях республики запущен **Пилотный проект «Ерте жастан еңбекке және кәсіпке баулу»**, направленный на формирование у детей раннего интереса к труду и профессиональной деятельности через игровые и проектные формы обучения. Пилотный проект рассчитан на 1 календарный год и осуществляется по 7 направлениям:

- ювелирная мастерская;
- кулинарная мастерская;
- мастерская портного;
- инженерная лаборатория;
- строительная площадка;
- теплица и площадка для садоводства;
- ремесленная мастерская.

Для реализации проекта разработаны руководство и методические рекомендации.

Вместе с тем, современные подходы к управлению воспитательно-образовательным процессом включают **цифровизацию мониторинга и сопровождения развития ребенка** через информационную систему Национальной образовательной базы данных (НОБД). В рамках этого:

- заполняются **индивидуальные карты развития ребенка**, позволяющие отслеживать динамику освоения компетенций;
- планируется индивидуальная работа с воспитанниками;
- обеспечивается преемственность между уровнями образования

Особое значение уделяется **педагогу**, который выступает не только организатором воспитательно-образовательного процесса, но и партнером

ребенка и семьи, поддерживая инициативу, создавая условия для свободного выбора деятельности.

С целью профессионального роста педагогов, непрерывного обновления профессиональных знаний и приобретения новых профессиональных навыков с 2023 г. Институтом проводятся курсы повышения квалификации для педагогов дошкольного образования.

(Справочно: в 2023 году 5000 педагогов (заведующие -200, методисты-194, воспитатели – 4606);

в 2024 году 2500 педагогов (заведующие – 301, методисты – 187, воспитатели – 2012);

2025 году 2500 педагогов (заведующие -200, методисты -300, воспитатели – 2000).

В целях улучшения качественного состава педагогов дошкольных организаций продолжается планомерная работа по совершенствованию профессионального уровня педагогов, на 2026 год разработаны и прошли экспертизу 4 образовательные программы для:

- руководителей ДО - «Эффективный менеджмент в управлении дошкольной организацией»;

- методистов ДО - «Организация методической работы в дошкольной организации»;

- психологов ДО - «Профессиональная деятельность педагога-психолога по повышению качества воспитательно-образовательного процесса в дошкольных организациях»;

- воспитателей ДО - «Применение игровых технологий в течение всего дня» и запланировано охватить курсами 2500 педагогов ДО. На сегодняшний день курсами охвачены 200 педагога, 100- методиста и 100 воспитателей ДО.

Комплексная реализация Модели — через обновление содержания, деятельности центров компетенций, консультационных пунктов и мобильных групп, цифровые инструменты и пилотные проекты — позволяет создавать устойчивую и инновационную систему дошкольного образования, ориентированную на развитие личности ребенка и его успешную социализацию в современном мире.

Обмен международным опытом на этой конференции позволит нам укрепить существующие подходы и определить новые перспективы развития дошкольного образования, обеспечивающего гармоничное развитие и благополучие каждого ребенка.

Список литературы:

1. Модель развития дошкольного воспитания и обучения (ППРК от 15 марта 2021 года №137);
2. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (приказ МП РК от 3 августа 2022 года №348);
3. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения (приказ МОН РК 12 августа 2016 года №499).

ҚЫРҒЫЗСТАН БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ АЯСЫНДА МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУ

Мамбеткунов Уланбек Эсенбекович,
Т.Эрматов атындағы Бішкек музыка-
педагогикалық институтының ректоры,
педагогика ғылымдарының докторы,
профессор

Андатпа. Бұл мақала Қырғыз Республикасының мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі заманауи трансформацияларды кешенді талдауға арналған. Автор мектепке дейінгі жас тұлғаны қалыптастырудың іргетасы болып табылатынын, бұл аталған саланың мемлекеттік саясаттағы басымдылығын айқындайтынын атап өтеді. Жұмыста инфрақұрылымды жаңғыртуға, әдістемелерді жаңартуға және бәсекеге қабілетті білім беру ортасын құруға бағытталған ауқымды «Алтын қазық» мемлекеттік бағдарламасының іске асырылуы егжей-тегжейлі қарастырылады.

Мектепке дейінгі оқытумен балаларды қамту мәселесіне ерекше назар аударылған. Мақалада салықтық жеңілдіктер арқылы жеке секторды белсенді қолдай отырып, шағын орталықтар, қысқа мерзімді топтар және үй балабақшалары сияқты білім берудің баламалы формаларын енгізу қажеттілігі негізделеді. Зерттеуде 2025 жылғы жаңа Мемлекеттік білім беру стандартын талдау орталық орын алады. Автор жүйенің негізгі міндеттерін ашады: психикалық денсаулықты қорғау мен этнотолеранттылықты тәрбиелеуден бастап, экологиялық жауапкершілік пен ұқыпты тұтыну мәдениетін қалыптастыруға дейін.

Сондай-ақ мақалада балалардың жедел технологиялық прогреске бейімделуі үшін қажетті STEAM-білім беру, жобалық іс-әрекет және конструктивизмді қоса алғанда, инновациялық тәсілдерді енгізуге баса назар аударылады. Жұмыс қорытындысы ретінде әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялануға дайын, дербес, шығармашыл және жауапты Қырғызстан азаматы – заманауи тұлға моделі сипатталады.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі білім беру, Қырғызстан, «Алтын казык» бағдарламасы, Мемлекеттік білім беру стандарты, оқытудың баламалы формалары, азаматтық бірегейлік, этнотолеранттылық, STEAM-тәсіл, технологиялық тәрбие, 12 жылдық білім беру.

Аннотация. Данная статья посвящена комплексному анализу современных трансформаций в системе дошкольного образования Кыргызской Республики. Автор подчеркивает, что дошкольный возраст является фундаментом формирования личности, что обуславливает приоритетность данной сферы в государственной политике. В работе подробно рассматривается реализация масштабной программы «Алтын-Казык», направленной на модернизацию инфраструктуры, обновление методик и создание конкурентоспособной образовательной среды.

Особое внимание уделено проблеме охвата детей дошкольным обучением. В статье обосновывается необходимость внедрения альтернативных форм образования, таких как мини-центры, группы кратковременного пребывания и домашние детские сады, при активной поддержке частного сектора через налоговые преференции. Центральное место в исследовании занимает анализ нового Государственного образовательного стандарта 2025 года. Автор раскрывает ключевые задачи системы: от защиты психического здоровья и воспитания этнотолерантности до формирования экологической ответственности и бережного потребления.

В статье также акцентируется внимание на внедрении инновационных подходов, включая STEAM-образование, проектную деятельность и конструктивизм, которые необходимы для адаптации детей к условиям стремительного технологического прогресса. Итогом работы становится описание модели современного выпускника –самостоятельного, творческого и ответственного гражданина Кыргызстана, готового к интеграции в мировое образовательное пространство.

Ключевые слова: дошкольное образование, Кыргызстан, программа «Алтын-Казык», Государственный образовательный стандарт, альтернативные формы обучения, гражданская идентичность,

этнотолерантность, STEAM-подход, технологическое воспитание, 12-летнее образование.

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of modern transformations within the pre-school education system of the Kyrgyz Republic. The author emphasizes that early childhood is the foundation of personality formation, which determines the priority of this sector in state policy. The paper examines in detail the implementation of the ambitious "Altyn-Kazyk" state program, aimed at infrastructure modernization, updating pedagogical methodologies, and creating a competitive educational environment.

Special attention is paid to the issue of pre-school enrollment. The article substantiates the necessity of introducing alternative forms of education, such as mini-centers, short-stay groups, and home-based kindergartens, supported by the private sector through tax incentives. Central to the study is an analysis of the new State Educational Standard of 2025. The author outlines the system's key objectives: from protecting mental health and fostering ethno-tolerance to developing environmental responsibility and sustainable consumption.

The article also focuses on the integration of innovative approaches, including STEAM education, project-based learning, and constructivism, which are essential for children's adaptation to rapid technological progress. The study concludes by defining the model of a modern graduate: an independent, creative, and responsible citizen of Kyrgyzstan, ready to integrate into the global educational space.

Keywords: pre-school education, Kyrgyzstan, Altyn-Kazyk program, State Educational Standard, alternative forms of learning, civic identity, ethno-tolerance, STEAM approach, technological education, 12-year education.

Дошкольный возраст — это ключевой этап формирования личности, базовых навыков и будущего потенциала каждого ребёнка. Поэтому развитие качественной и доступной системы дошкольного образования является одним из приоритетов государственной политики в сфере образования.

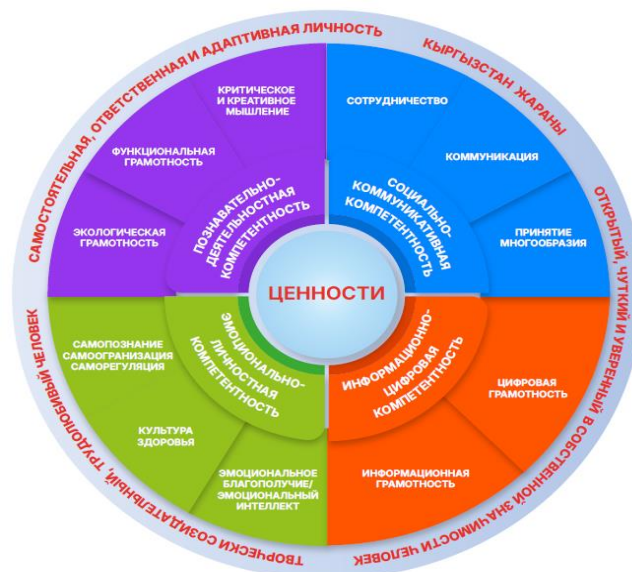
Сегодня Кыргызстан активно реализует политику трансформации образования, которая направлена на создание современной, конкурентоспособной системы, обеспечивающей равный доступ к знаниям. Данные изменения проходят в рамках масштабной государственной программы «Алтын-Казык». В результате планируется полное обновление содержания, методик и инфраструктуры, развитие человеческого капитала и подготовку детей к рынку труда. Изменения касаются как школьного образования, так и дошкольного.

Положительным показателем стабильности системы образования и развития страны в целом говорит ежегодный рост детей и повышение охвата дошкольным образованием. К примеру, на сегодняшний день общий охват дошкольным образованием составил 44,3%. Конечно, это мало, но учитывая ежегодный прирост населения, государство старается искать и альтернативные формы дошкольного образования.

Так, развитие альтернативных форм дошкольного образования включают в себя создание мини-садииков, группы кратковременного пребывания, домашние детские сады. Со стороны государства даются налоговые послабления для частных садов.

В связи с переходом системы образования нашей страны на 12-летнее образование и трансформацией всей системы образования Кыргызстана были пересмотрены основные документы системы дошкольного образования. В 2025 году Кабинет министров нашей страны утвердил Государственный образовательный стандарт Кыргызской Республики "Дошкольное образование и уход за детьми». Отмечу, что в основные задачи дошкольного образования включены [1]: поддержка физического и психического здоровья детей, исключая любые виды насилия и дискриминации. У нас большое внимание уделяется воспитанию и уважению к семейным и национальным ценностям, любовь к Кыргызстану, формирование уважения к символике, культурному многообразию нашей страны; формирование этнотолерантности к языкам и культуре разных народов, населяющих страну, не допуская проявлений этнической нетерпимости; формирование понимания целостности мира с учетом современных экологических проблем, вопросов изменения климата, бережного отношения к природе и ответственного потребления для устойчивого развития. Конечно же, данные задачи будут реализованы с учетом возрастных особенностей детей через игры, сказки, стихи, песни и т.д.

Основными ценностями были определены патриотизм, честность и справедливость, ответственность, доброта и сострадание, трудолюбие и добросовестность, бережное отношение к природе и

соблюдение принципов устойчивого развития. А ключевые компетентности показаны в диаграмме.

И какой же дошкольник нужен стране? Он должен быть самостоятельным, ответственным и адаптивным к любым ситуациям, открытый, чуткий и уверенный в собственной значимости, творчески созидательный, трудолюбивый. И самое главное, он должен осознавать себя Гражданином Кыргызстана вне зависимости от национальности.

Наряду с формированием ценностей, уделяем большое внимание и технологическому образованию. Т.к. дети не должны отставать от стремительного развития науки и техники и необходимо формировать у ребёнка элементарные представления о мире техники, развивать конструктивное мышление, навыки ручного труда, инициативу и самостоятельность. Мы все понимаем важность конструктивизма, проектного подхода и STEAM подхода.

Хотелось бы отметить, что важно и совместное развитие дошкольного образования с образовательными системами других стран. Так как ни одно образование не может развиваться в вакууме.

Список литературы:

<https://kao.kg/wp-content/uploads/2025/07/Приложение-1-на-русс-ГОССТАНДАРТ-1.pdf>

«СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В МЕТОДИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ»

Черепанова Маргарита Владимировна,
член Федерального экспертного совета при Общероссийской общественной организации «Воспитатели России», кандидат педагогических наук, доцент

Андатпа. Мақалада мектепке дейінгі білім берудегі нақты нәтижелерге қол жеткізуге кепілдік беретін, ғылыми негізделген іс-әрекеттер жүйесі ретіндегі педагогикалық технологияның мәні қарастырылады. Автор жеке педагогикалық тәжірибе мен технологияның

аражігін ажыратып, процестерді алгоритмдеу тәрбиешінің шығармашылық әлеуетін шектемейтінін, керісінше оны жаңа деңгейге көтеретінін дәлелдейді. Инновацияларды енгізудегі негізгі қайшылықтар ашылып, кәсіби өзін-өзі дамытудағы рефлексияның рөлі көрсетілген. Сондай-ақ, стихиялық шығармашылықтан инноватиканы саналы түрде меңгеруге көшу қажеттілігіне баса назар аударылады. Жүйелі технологиялық тәсілдің үлгісі ретінде ғылыми қатандық пен тәрбие процесін даралауды біріктірген «Балабақша – Шаттық үйі» ғылыми-әдістемелік жүйесі ұсынылған.

Түйін сөздер: педагогикалық технология, мектепке дейінгі білім беру, тәрбиеші, шығармашылық, инноватика, өзін-өзі дамыту, «Шаттық үйі».

Аннотация. В статье рассматривается сущность педагогической технологии как научно обоснованной системы действий, гарантирующей достижение диагностируемых результатов в дошкольном образовании. Автор проводит четкую границу между личным педагогическим опытом и технологией, доказывая, что алгоритмизация процессов не ограничивает, а высвобождает творческий потенциал воспитателя. Раскрываются основные противоречия внедрения инноваций и подчеркивается роль рефлексии в профессиональном саморазвитии. Особое внимание уделяется необходимости перехода от стихийного творчества к осознанному владению инноватикой. В качестве примера системного технологического подхода приводится научно-методическая система «Детский сад – Дом радости», объединяющая научную строгость с индивидуализацией воспитательного процесса.

Ключевые слова: Педагогическая технология, дошкольное образование, воспитатель, творчество, инноватика, саморазвитие, «Дом радости».

Abstract. The article examines the essence of pedagogical technology as a scientifically grounded system of actions that guarantees measurable results in preschool education. The author distinguishes between personal pedagogical experience and technology, arguing that algorithmic processes do not limit but rather release the educator's creative potential. The study reveals key contradictions in implementing innovations and emphasizes the role of reflection in professional self-development. Special attention is paid to the transition from spontaneous creativity to the conscious mastery of innovatics. The "Kindergarten — House of Joy" system is presented as an example of a systematic technological approach that combines scientific rigor with the individualization of the upbringing process.

Keywords: pedagogical technology, preschool education, educator, creativity, innovatics, self-development, "House of Joy".

Основа успешности технологического проекта проста в его ключевых решениях. На основе технологии воспитатель может предвидеть зависимость в развитии детей от характера своих действий и обеспечить гарантированный результат, соответствующий целям программы.

Перевод воспитательно-образовательного дела на рельсы педагогической технологии означает решительный поворот практики к строгой обоснованности каждого его элемента и этапа, нацеленность на объективно диагностируемый конечный результат, но не на ограничения творчества педагога и, тем более, его воспитанника как саморазвивающихся индивидуальностей.

Прежде чем перейти к содержательной части давайте определимся с понятийным аппаратом. Что такое опыт работы, чем отличается от педагогической технологии?

ТЕХНОЛОГИЯ – это научно разработанный проект внедрения программы в практику работы воспитателя с заранее заданными показателями (в виде целевых ориентиров), обеспечивающими компетентность ребенка как неповторимой индивидуальности, направляемой самосознанием. Технология позволяет, с одной стороны, сохранить лучшие традиции российской (мировой) системы воспитания дошкольников, а с другой — внедрить современные достижения отечественной и мировой науки и практики.

Технология и опыт работы в педагогической деятельности отличаются тем, что технология — это зафиксированная последовательность действий, гарантирующая получение заданного результата, а опыт работы — это собственная практика педагога, которая включает творчески обработанную и осмысленную теорию.

Педагогическая технология — это воспроизводимая система последовательных действий, направленная на получение гарантированного результата с заранее заданными параметрами (качественные и количественные характеристики). Некоторые особенности технологии:

- содержит алгоритм решения задач;
- не носит предметный характер, может реализовываться в любой деятельности вне зависимости от содержания;
- включает в себя комплекс методов, форм, средств и приёмов;
- основана на закономерностях учебного процесса как результате научного познания.

Признаки технологии:

- чёткость и определённость в фиксации результата;
- наличие критериев его достижения;

- пошаговая и формализованная структура деятельности субъектов обучения, определяющая переносимость и повторяемость опыта.

Опыт работы (педагогический опыт) — это собственная практика педагога, которая включает творчески обработанную и осмысленную теорию, которая апробируется в ходе работы, а затем описывается. В широком смысле — это мастерство педагога, которое даёт стабильно высокие результаты в обучении и воспитании.

Основа успешности технологического проекта проста в его ключевых решениях. На основе технологии воспитатель может предвидеть зависимость в развитии детей от характера своих действий и обеспечить гарантированный результат, соответствующий целям программы.

Перевод воспитательно-образовательного дела на рельсы педагогической технологии означает решительный поворот практики к строгой обоснованности каждого его элемента и этапа, нацеленность на объективно диагностируемый конечный результат, но не на ограничения творчества педагога и, тем более, его воспитанника как саморазвивающихся индивидуальностей.

В школьной дидактике давно оценили, что при создании и использовании педагогической технологии в структуру реального педагогического процесса вводятся пропущенные через фильтр времени, выверенные опытом поколений и оставленные в практике наиболее логичные, целесообразные действия по достижению той или иной цели. По формулировке И. А. Колесниковой: «Технологии приобретают безличный, «усреднённый», объективный характер и могут быть воспроизведены в деятельности любого профессионала при условии его соответствующей подготовки».

При этом работать творчески означает научиться на основе педагогической технологии видеть рабочий день как целостный педагогический процесс, охватывающий воспитание, обучение, образование, самовоспитание, самообразование, развитие в их взаимосвязи, взаимообусловленности, одномоментности функционирования (по выражению Ю. К. Бабанского). Это с одной стороны. А с другой - видеть себя и ребёнка в событиях этого дня, понять, что каждый день недели - это тот день жизни, который неповторимо строит судьбу девочки и мальчика, да и тех взрослых, которые их окружают.

Творчество - это свобода, а не своеволие выбора. Подлинно свободный человек может быть только в условиях принятой на себя ответственности за выдвигаемые им идеи и принимаемые решения. Надо помнить, что свобода может вырождаться в простой произвол, если она не

проживается человеком с точки зрения ответственности. Но и наоборот: само чувство ответственности развивается только в условиях свободной деятельности.

Почему же возникает протест, когда мы произносим «технология обучения», «технология воспитания», «технология проектирования образовательной системы»? Разве в работе с детьми точность, прогнозируемость наших профессионально-педагогических действий и результатов менее важна, чем в промышленном производстве?

Вспомним, что любое высокое искусство технологично. Virtuозное владение музыкальным инструментом, способность исполнить сложнейшие «па» в балете, игра великого актёра на сцене - за всем этим стоит владение технологическими основами: бесконечные гаммы, сотни раз отрепетированные жесты, паузы, мимика. Вдохновение даёт мастеру свыше лишь смысл, идею, но не умение воплотить их в материальную форму. Последнее удел технологичности. В этом отношении любая импровизация профессионала всегда имеет «технологическую» основу.

Несмотря на все очевидные преимущества педагогической технологии, это направление инновационного движения до сих пор встречает препятствие от методической службы. От её сотрудников мы часто слышим одни и те же вопросы и самый распространённый из них такой: «А где же творческий подход, если вы предлагаете работать по готовому сценарию?»

В их понимании творчество воспитателя находит отражение не в уровне развития детей, а в количестве сочинённых ими страниц, представленных чуть ли не в жанре диссертации. Часто плагиат чьих-то мыслей, но развёрнутый в форме многостраничного фолианта. Иногда - своя сценарная разработка одного-двух показательных занятий, на оформление которой могут уходить недели, а то и месяцы. Именно производство такой «продукции» и отбирает у педагога время жизни и работы с детьми, зато создается иллюзия научности подходов к развитию творчества.

Ситуация выглядит абсурдной. Все согласны, что творчество артиста определяется его игрой, а вовсе не тем, сколько он придумал новых песен или пьес для собственного исполнения. Но тогда почему до сих пор профессионализм дошкольного специалиста оценивается с точки зрения творческого исполнения разработанной для него «драматургии»?

Воспитателю, как и любому профессионалу, необходима постоянная готовность к изменению и творчеству, только на этой основе он как индивидуальность находится в процессе саморазвития.

Поэтому закономерен вопрос: может ли авторское проектирование, на основе которого будет работать воспитатель с дошкольниками, затормозить развитие его индивидуальности, творческой самореализации?

Действительно, со всей очевидностью и глубиной в практике дошкольного образования обозначились три существенных противоречия освоения инноваций в детских садах.

Первое противоречие - между потребностью любого воспитателя-профессионала как индивидуальности в творческой самореализации и необходимостью выполнять заданный в технологии алгоритм, который перестраивать и изменять нельзя.

Второе противоречие возникает между необходимостью индивидуального подхода к каждому ребёнку и массовостью обучения дошкольников в условиях группы детского сада. Ведь особенность живого педагогического проектирования заключается в том, что результаты его зависят не только от создателя, но и от реальных людей, участвующих в педагогическом процессе - индивидуальности педагога и каждого мальчика или девочки.

Третье противоречие - между проектом (сценарием, драматургией) как научным продуктом автора-технолога («драматурга») и уровнем понимания воспитателем-исполнителем («артистом») глубины авторского замысла, степенью готовности к его воплощению.

Очевидно, должно быть сочетание обоих движений. С одной стороны, обучение специалистов пониманию проблем проектирования, с другой - обеспечение дошкольных специалистов авторскими проектами внедрения научных достижений и передового опыта.

Только это творчество носит иной характер, чем принято: не изобретение на каждый день того, что же делать с детьми, а наблюдение за развитием своих воспитанников, выбор способа творческого подхода к каждому ребёнку.

Стремление овладеть технологией побудило многих из воспитателей учиться управлению своим психическим состоянием на основе рефлексии и самооценки.

Овладение рефлексией как многосторонней деятельностью, направленной на осознание себя, самоанализ, самопроверку, превращается в механизм сознательного обогащения педагогом своего творческого потенциала. На него опирается и совместное целенаправленное созидание гармонических взаимоотношений между всеми участниками педагогического процесса.

Однако существенная проблема в том, что современный воспитатель обычно не готов признать, что технологический проект представляет собой оптимальный способ, алгоритм достижения конкретной цели.

Важно понимать, что главный показатель профессионализма современного специалиста - осознание им, что овладение профессией, совершенствование мастерства, открытие собственного творческого стиля педагогической деятельности возможно только на пути разностороннего саморазвития. Педагогу в этом деле можно и нужно способствовать.

Технология не оживёт, если прежде воспитатель не пройдёт путь её осмысления, не познакомится со способами смягчения или разрешения объективных противоречий в своей работе. И такой путь требует грамотного сопровождения.

Итак, вы поняли, что технология, с одной стороны, экономит время, обогащая каждого воспитателя опытом мастеров и учёных, с другой - требует и достаточно высокой культуры педагогического труда. Эта высокая культура не у всех есть, но её вполне можно выращивать.

Выращивание специалиста, понимающего принципы проектирования инновационных процессов в дошкольном образовании, предполагает понимание им необходимости разностороннего саморазвития, и, прежде всего способности к рефлексии и самооценке процесса и результата своей профессиональной деятельности.

Однако овладение мыследеятельностью - то есть мышлением, включённым в контекст практической деятельности — невозможно передавать как инструкцию или набор инструментов. Можно лишь выращивать специалистов, включая их в новую для них сферу и обеспечивая им там полную и целостную жизнедеятельность.

Такая работа нацелена на основы методологии профессиональной деятельности. Она требует уже не просто последовательного изложения, а опоры на инноватику - науку о закономерностях внедрения новых технологий в практику работы специалистов.

Сегодня много слышно об отдельных, разрозненных педагогических технологиях – технология трудового воспитания, технология физического воспитания, технология ознакомления с родным городом и т.д. А существует ли единая технология, объединяющая все аспекты развития и воспитания дошкольников, учитывающая гендерные, индивидуальные особенности развития детей, обеспечивающая научный, системный подход? Ответу положительно, да! Это научно-методическая система «Детский сад - Дом радости», автором которой является Наталья Михайловна Крылова.

Заданный в проекте путь предполагает, как следование определённым алгоритмам, так и обязательное творчество воспитателя.

Подчеркну: профессиональная уверенность приходит к воспитателю не потому, что есть технологические сценарии, а потому, что педагог овладел «инноватикой»: пониманием закономерностей своей собственной деятельности и деятельности детей; потому что он знает и понимает законы овладения деятельностью.

Список литературы:

1. Крылова Н.М. «Лесенка успеха», или Три грани научно-методической си-стемы. 2-е изд. СПб., 2013.
2. Крылова Н.М. Проектирование инновационных процессов в дошкольном образовании. LAP LAMBERT Academic Publishing. Saarbrucken. 2014.
3. Кузьмина Н.В. Профессионализм педагогической деятельности. СПб., 1993.
4. Логинова В.И. Формирование системности знаний у детей дошкольного возраста. Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Л., 1984.
5. Лурия А.Р., Субботский Е.В. Генезис выполнения программ детьми раннего и дошкольного возраста / Тезисы доклада советско-американского семинара по проблемам дошкольного воспитания. 1—13. М., 1975.
6. Мерлин В.С. Психология индивидуальности / Под ред. Е.А. Климова. М.; Воронеж, 1996.
7. Опыт системного исследования психики ребенка / Под ред. Н.Я. Непомнящей. М., 1980.
8. Поддьяков Н.Н. Психическое развитие и саморазвитие ребенка-дошкольника. Ближние и дальние перспективы. М., 2013.
9. Развитие интеллектуальных инноваций в современном обществе: Ком-плекс. прогр. исслед. / И.С. Ладенко; АН СССР, Сиб. отд-ние, Ин-т истории, филологии и философии, Новосибирск, 1990.
10. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. М., 1978.
11. Усова А.П. Обучение в детском саду / Под ред. А.В. Запорожца. 2-е изд. М., 1970.
12. Щедровицкий Г.П. Избранные труды. М., 1995.
13. Щедровицкий Г.П. Философия. Наука. Методология. М., 1997.

УНИВЕРСАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГА

Л. Б. Вяткина,
Л.Р. Лизунова, А. А. Фатеева,
Пермский государственный гуманитарно-
педагогический
университет, г.Пермь, Россия

Андатпа. Мақалада педагогикалық бейіндегі маман моделін әзірлеу және кәсіби дайындықты демонстрациялық модульдік емтихан нысанында бағалау жүйесі мәселесі қарастырылады. «Жоғары педагогикалық білім беру өзегі» моделі бойынша болашақ педагогтарды даярлаудың алғашқы үш жылының нәтижелері бойынша кәсіби құзыреттілікті диагностикалаудың маңызды құралы ретінде кешенді демонстрациялық емтихан таңдап алынды.

Түйін сөздер: кәсіби құзыреттіліктер, педагогикалық білім беру, даярлау моделі, педагогикалық өзек, кешенді демонстрациялық емтихан.

Аннотация. В статье рассматривается проблема разработки модели специалиста педагогического профиля и системы оценки профессиональной готовности в форме демонстрационного модульного экзамена. Комплексный демонстрационный экзамен избран значимым инструментом диагностики профессиональной компетентности по результатам первых трех лет подготовки будущих педагогов по модели «Ядро высшего педагогического образования.»

Ключевые слова: профессиональные компетенции, педагогическое образование, модель подготовки, педагогическое ядро, комплексный демонстрационный экзамен.

Abstract. This article examines the development of a model for a pedagogical specialist and a system for assessing professional readiness in the form of a demonstration modular exam. The comprehensive demonstration exam has been chosen as a valuable tool for assessing professional competence based on the first three years of training for future teachers under the "Core of Higher Pedagogical Education" model.

Key words: professional competencies, pedagogical education, training model, pedagogical core, comprehensive demonstration exam.

Проблема разработки модели специалиста не нова для педагогики высшей школы, ей посвящены десятки научных исследований с использованием различных концептуальных подходов, но она с новой силой встает сейчас - во времена кардинальных изменений. Анализ источников показывает нацеленность авторов на реализацию чисто производственных потребностей, при всем кажущемся разнообразии подходов основу создания модели специалиста составляет профессиографический подход. Концентрация усилий на узко прагматическом участке деятельности специалиста оставила в стороне «самого» человека с его потребностями. Из поля зрения исчез феномен становления профессиональной личности, ее самосознания, профессионализации, межличностных отношений, т. е. той системы детерминант, которые обуславливают профессиональный рост и его этапы.

Целью создания модели профессиональной подготовки выпускника педагогического вуза являются развитие личности и высокий профессионализм будущего специалиста. В современных условиях существенно меняется содержание понятия «профессия». На первый план выдвигается не готовый набор профессионально-технических навыков, а деятельностно-организационная способность человека «расти» в профессии, умение анализировать свой профессиональный уровень, быстро создавать, «конструировать» четкие профессиональные навыки, обнаруживать и осваивать новые знания и профессиональные зоны в соответствии с меняющимися требованиями рыночной ситуации.

Разработка модели профессиональной подготовки выпускника педвуза позволяет выявить структуру личностных качеств, способностей, черт характера, особенностей развития, интеллекта, объема знаний, навыков и умений, необходимых в будущей самостоятельной деятельности.

В соответствии с основными положениями Концепции подготовки педагогических кадров на период до 2030 года и положениями единой модели реализации образовательных программ бакалавриата по УГСН 44.00.00 Образование и педагогические науки, обеспечивающих единство образовательного пространства педагогического образования («Ядро высшего педагогического образования»), период обучения с 1 по 3 курс (2022-2025 годы) предполагает интегративное формирование общепрофессиональных компетенций будущего педагога в рамках модулей «Психолого-педагогический модуль», «Модуль воспитательной деятельности» [2].

Целью освоения «Психолого-педагогического модуля» является формирование психолого-педагогических компетенций будущих педагогов,

позволяющих решать профессиональные задачи в области развития обучающихся, индивидуализации обучения и преодоления трудностей в обучении, реализации инклюзивного образования.

Цель освоения модуля «Воспитательной деятельности» - формирование у студентов общепрофессиональных и профессиональных компетенций в сфере воспитательной деятельности в образовании, развитие способности творчески действовать и применять знания и умения в многообразии изменяющихся воспитательных ситуаций и контекстов на основе интеграции опыта практической подготовки, моделей социального поведения, личной инициативы и готовности работать с детьми; готовности осуществлять поддержку личностного развития обучающихся с учетом возрастных особенностей ребенка, создавать благоприятные условия для его развития, основываясь на традиционных для российского общества ценностях [3].

Таким образом, становится очевидной необходимость оценки готовности обучающихся к педагогической деятельности по результатам начального трехлетнего периода освоения основных образовательных программ 44.03.05

Педагогическое образование. Решение данной задачи возможно посредством организации и проведения комплексного профессионального (демонстрационного) экзамена в рамках промежуточной модульной аттестации «Готовность к педагогической деятельности».

Это позволит обучающимся:

- 1) пройти промежуточную аттестацию в форме, приближенной к условиям реализации профессиональной деятельности [1];
- 2) продемонстрировать сформированность общепрофессиональных компетенций и получить объективную независимую экспертную оценку результатов освоения базовых общепрофессиональных модулей «Психолого-педагогический модуль», «Модуль воспитательной деятельности»;
- 3) оценить свою готовность к решению задач профессиональной педагогической деятельности и выстроить дальнейшую траекторию своего профессионального развития.

Целью комплексного (модульного) профессионального (демонстрационного) экзамена является независимая оценка хода освоения образовательной программы, а также готовности обучающихся к решению профессиональных задач в соответствии с профессиональным стандартом и планируемыми результатами освоения образовательных программ в смоделированных условиях профессиональной деятельности. [4]

Комплексный (модульный) профессиональный (демонстрационный) экзамен «Готовность к педагогической деятельности» проводится для оценки качества профессиональной подготовки обучающихся в рамках промежуточной аттестации по модулям (дисциплинам), практикам, реализуемым на основе единых требований к структуре и содержанию предметной и методической подготовки педагогических кадров, в том числе с целью оценки готовности обучающихся к профессиональной деятельности. Включение демонстрационного экзамена «Готовность к педагогической деятельности» в систему подготовки педагогов позволит образовательным организациям высшего образования:

- 1) обеспечить повышение объективности оценочных процедур в логике компетентностного подхода;
- 2) создать условия для повышения качества реализуемых образовательных программ в рамках образовательных модулей на основе их ориентации на трудовые функции педагогических работников в условиях современной системы образования [1].

Учебно-профессиональная деятельность по подготовке учителей, реализуемая в условиях базового педагогического образования, должна быть ориентирована на становление общей и педагогической культуры, профессиональной компетентности педагога и состоять из четырех блоков: общекультурного, общепрофессионального, предметного и самостоятельной работы студентов.

Общекультурный блок включает в себя два цикла дисциплин:

- общие гуманитарные и социально-экономические дисциплины (иностранный язык, русский язык и культура речи, физическая культура, отечественная история, культурология, политология, правоведение, философия, экономика);
- общие математические и естественнонаучные дисциплины (математика и информатика, концепции современного естествознания, технические аудиовизуальные средства обучения).

Данный блок призван предотвратить узкую специализацию, обеспечить становление личности педагога, развитие его мировоззрения, жизненное и профессиональное самоопределение. [6]

Общепрофессиональный блок направлен на подготовку каждого педагога независимо от его специализации к работе с людьми, к выполнению его основных педагогических функций - воспитания и преподавания, защиты жизни и здоровья детей, коррекции их развития. Он включает в себя дисциплины психолого-педагогического цикла, в том числе основы коррекционной и специальной психологии и педагогики,

социальной педагогики, теории и методики обучения предмету специализации, а также возрастную анатомию, физиологию и гигиену, основы безопасности жизнедеятельности. Предметный блок представлен дисциплинами предметной подготовки, специфичными для каждой педагогической специальности и обеспечивающими фундаментальную научную подготовку педагога в области преподаваемого им предмета, ориентацию на развитие личности учащегося средствами изучаемого предмета.

Основная образовательная программа подготовки учителя состоит из дисциплин федерального компонента (обязательных для изучения во всех педагогических вузах страны и занимающих 81 % учебного времени), дисциплин регионального компонента (определяемых вузом с учетом потребностей конкретного региона) и дисциплин по выбору студента, а также факультативных. Региональный компонент, дисциплины по выбору и факультативы составляют 19 % учебного времени и позволяют удовлетворять социально-экономические и культурно-образовательные потребности региона и каждого студента.

Стержнем учебно-профессиональной деятельности и основным условием становления профессионально-педагогической компетентности будущего учителя является включение его в непосредственную практическую педагогическую практику (летняя практика в детских лагерях, школах и других учебных заведениях). Усвоение теоретического знания не гарантирует умения осуществлять, реализовывать знания в опыте самостоятельной деятельности. Такую гарантию может дать лишь последовательное овладение практическими умениями в сочетании с систематическим изучением теории. Профессиональная практическая подготовка в педагогическом университете зависит от учебных возможностей вуза, потребности регионального рынка труда в специалистах того или иного уровня, поэтому проблема производственной практики является актуальной [5].

Современное высшее педагогическое образование дает возможность получить в стенах вуза одновременно с основной педагогической специальностью любую другую на базе единой общекультурной и общепрофессиональной подготовки. Это позволяет выпускнику быть конкурентоспособным в условиях современного рынка труда, соответствовать востребованности социального заказа региона в сфере народного образования, иметь стартовую возможность для дальнейшего совершенствования профессионального роста по выбранной дополнительной специальности.

Таким образом, построенная и осуществляемая в вузе учебно-профессиональная деятельность может стать частью модели профессиональной подготовки выпускника педагогического вуза.

Список литературы:

1. Егоров К. Б. Концептуальные основания независимой оценки квалификации выпускников педагогических направлений подготовки // Вестник Томского государственного университета. 2021. № 464. С. 193-202. DOI: 10.17223/15617793/464/22 EDN: RYEIFN

2. Концепция подготовки педагогических кадров для системы образования на период до 2030 года (утверждена Распоряжением Правительства Российской Федерации № 1688-р от 24.06.2022).

3. Лизунова Л. Р., Крузе Б. А., Мазурова Е. В. Готовность студентов к педагогической деятельности: потенциал и результативность демонстрационного экзамена // Гуманитарные исследования. Педагогика и психология. 2025. No. 22. С. 90-98. <https://doi.org/10.24412/2712-827X-2025-22-90-98>

4. Лизунова Л.Р., Вяткина Л.Б., Мазурова Е.В., Крузе Б.А. Комплексный (модульный) профессиональный (демонстрационный) экзамен "Допуск к педагогической деятельности" Учебно-методическое пособие. Направления подготовки: 44.03.01 – Педагогическое образование, 44.03.05 – Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки) / Пермь, 2025.

5. Суворова О. В., Селукова Н. С. Программа формирования психологической готовности к профессиональному общению у будущих педагогов дошкольного образования в процессе обучения в вузе // Вестник Мининского университета. 2024. Т. 12. № 3 (48). DOI: 10.26795/2307-1281-2024-12-3-14 EDN: IJEJPK

6. Шмелёва С.А. Модель профессиональной подготовки выпускников педагогического вуза.// Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin). 2012 5 (120)

RECLAIMING PLAYFULNESS: RESTORING CORE PEDAGOGICAL VALUES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Glenda Walsh,
Head of Early Years Education
Assistant Director of Centre for
Research in Educational
Underachievement (CREU), PhD

Аңдатпа. Мақалада қазіргі заманғы білім берудегі «мектептендіру» (школификация), есептілік және цифрландыру сынды қысымдар жағдайында ойынның мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің іргелі құндылығы ретіндегі рөлі қарастырылады. Авторлар ойынды іс-әрекет түрі ретінде қарастыру мен «ойынпаздық» (playfulness) ұғымын педагогикалық ұстаным ретінде қабылдаудың арасындағы маңызды айырмашылықты талдайды. Зерттеу аясында бес негізгі элементтен тұратын SPARC моделі ұсынылған: спонтандылық, мақсаттылық, белсенділік, реляциялық (өзара байланыс) және білуге құмарлық. Педагогтармен және балалармен бірлесе әзірленген бұл фреймворк шынайы ойын құндылықтарын ресми білім беру ортасына біріктіру жолдарын ұсынады. Мақала ойын элементтерін қайта жаңғырту баланың субъектілігі мен таным қуанышын сақтауға, сонымен бірге заманауи білім беру стандарттарының талаптарына сәйкес келуге мүмкіндік беретінін дәлелдейді.

Түйін сөздер: ойын, ойынпаздық, мектепке дейінгі білім беру, бастауыш мектеп, SPARC моделі, педагогикалық құндылықтар, бала субъектілігі.

Аннотация. В статье рассматривается роль игры как фундаментальной ценности дошкольного и начального образования в условиях современных вызовов: формализации обучения («школификации»), подотчетности и цифровизации. Авторы проводят критическое различие между игрой как видом деятельности и «игровым характером» (playfulness) как педагогической позицией. Представлена авторская модель SPARC, включающая пять ключевых элементов: спонтанность, целенаправленность, активность, реляционность (взаимосвязанность) и любознательность. Данный фреймворк, разработанный совместно с педагогами и детьми, предлагает способ интеграции подлинно игровых ценностей в формальную образовательную среду. Статья доказывает, что возвращение игрового начала позволяет

сохранить субъектность ребенка и радость познания, не вступая в противоречие с требованиями современных образовательных стандартов.

Ключевые слова: игра, игровой характер, дошкольное образование, начальная школа, модель SPARC, педагогические ценности, субъектность ребенка.

Abstract. The article examines the role of play as a foundational value in early childhood and primary education amidst contemporary pressures of schoolification, accountability, and digitalization. The authors draw a critical distinction between "play" as a category of activity and "playfulness" as a deliberate pedagogical stance. It introduces the research-informed SPARC framework—consisting of five core qualities: Spontaneous, Purposeful, Active, Relational, and Curious. Co-developed with children and educators, this framework offers a way to restore core educational values within formal systems. The paper argues that reclaiming pedagogical playfulness allows educators to navigate modern curriculum demands while safeguarding child agency, holistic development, and the joy of learning.

Keywords: play, playfulness, early childhood education, primary school, SPARC framework, pedagogical values, learner agency.

Introduction: Play, Values, and Contemporary Pressures

Play has long been recognised as a defining feature and foundational value of early childhood education (Whitebread et al., 2012; Zosh et al., 2017; Simoncini et al., 2025). Across curricula, policy frameworks, and professional discourse, play is positioned as central to children's learning, development, wellbeing, and rights. Commitments to child-centredness, learner agency, holistic development, and inclusion are frequently articulated through reference to play as a preferred pedagogical approach. Research consistently demonstrates that play provides a universal foundation for learning, helping children understand and make sense of the world (Whitebread et al., 2012; Zosh et al., 2017; Walsh, 2017). It supports holistic growth across social, emotional, cognitive, linguistic, and physical domains (Severino et al., 2024; O'Sullivan & Ring, 2025), cultivates curiosity, creativity, and problem-solving (Zosh et al., 2017), and enhances wellbeing and resilience by offering safe spaces for emotional expression, risk-taking, and relationship-building (Walsh, 2024; Dodd & Lester, 2021). Moreover, play fosters inclusivity, bridging differences in culture, ability, and background, and promoting a sense of belonging for all children (Walsh, 2022; Dowd & Stjerne-Thomsen, 2021; Cullinane, 2020). However, while play continues to be widely endorsed at the level of principle, its enactment within contemporary

educational contexts has become increasingly complex (Nicholson, 2018; Sproule et al., 2021; Skovbjerg & Sand, 2022; O’Sullivan et al., 2025; Sitorus et al., 2025).

Early childhood practice is now shaped by intensifying pressures associated with schoolification, accountability, standardised assessment, and digitalisation (Wood, 2019; Bradbury, 2019). These conditions privilege measurable outcomes, efficiency, and predictability, often sitting in tension with the relational, exploratory, and uncertain nature of play. As a result, educators frequently navigate contradictions between what early childhood education claims to value and what is possible within performative systems. Play is not necessarily rejected, but is often constrained, instrumentalised, or reshaped to align with external expectations (Zosh *et al.*, 2018; Jay and Knaus, 2018; Walsh et al., 2019; Skovbjerg and Sand, 2022).

This paper argues that these tensions are best understood not simply as a crisis of play, but as a challenge to sustaining core pedagogical values in practice. It proposes that reclaiming *playfulness*, rather than merely defending play as an activity, offers a productive way of restoring early childhood values within contemporary realities. Drawing on empirical research from the ‘Playful Primary Classrooms’ project, the paper introduces SPARC, a research-informed framework, co-developed with children and educators that articulates the qualities that render play experiences genuinely playful: spontaneity, purposefulness, active engagement, relationality, and curiosity. By repositioning playfulness as a deliberate, value-based pedagogical stance, the paper explores how early childhood education can more authentically enact its core values while addressing present realities and future prospects.

Play as a Core Pedagogical Value

Play occupies a distinctive position within early childhood education, functioning not only as a pedagogical approach but as an expression of deeply held educational values. Across theoretical traditions, play is understood as a primary context for meaning-making, exploration, and social participation. Contemporary research continues to affirm that play supports learning and development across cognitive, social, emotional, linguistic, and physical domains, while fostering curiosity, creativity, problem-solving, and resilience (Whitebread et al., 2012; Zosh et al., 2017; Sitorus, et al., 2025; Ang et al., 2025 Severino et al., 2024; O’Sullivan & Ring, 2025). Play also provides a safe context for risk-taking, emotional expression, and relationship-building, while promoting inclusive practices that transcend culture, ability, and background (Walsh, 2024; Dodd & Lester, 2021; Walsh, 2022; Dowd & Stjerne-Thomsen, 2021; Cullinane, 2020). These benefits illustrate how play operationalises early childhood values, not

merely as a pedagogical tool but as a vehicle for supporting children's holistic growth and wellbeing.

In this sense, the developmental benefits of play are inseparable from its role in enacting core pedagogical values. By foregrounding children's agency, play positions them as active participants in their own learning, responding to their interests, ideas, and ways of engaging with the world (California Department of Education, 2021). It also carries moral and rights-based significance: Article 31 of the UN Convention on the Rights of the Child (United Nations, 1989) recognises play as essential to children's wellbeing and cultural participation. From this perspective, play is not simply an effective teaching strategy but a reflection of how children are valued within education.

However, recognising play as a core value does not ensure its consistent enactment. As children move through formal schooling, opportunities for playful learning often diminish, revealing a growing gap between espoused values and lived practice. Understanding this gap requires attention to the realities shaping contemporary educational systems.

When Values Meet Reality: Constraints on Play

Despite widespread agreement on the value of play, research consistently highlights the challenges of sustaining play-based or playful approaches within formal educational contexts. As curricular demands, assessment pressures, and accountability frameworks intensify, play is frequently repositioned as peripheral, confined to specific times or spaces, or reframed as a reward rather than a legitimate mode of learning (O'Sullivan et al., 2025). These shifts reflect enduring play-work dichotomies in which play is constructed as the opposite of learning, rather than as a sophisticated pedagogical process (Sproule, Walsh & McGuinness, 2021).

Importantly, these challenges do not signal a loss of belief in play among educators. Rather, they reflect the difficulty of sustaining values such as agency, inclusion, and relationality within performative systems that prioritise control, predictability, and measurable outcomes. In such contexts, play may remain visible but increasingly constrained, becoming tightly structured, outcome-driven, and time-limited (O'Sullivan et al., 2025; Haile and Ghirmai, 2024; Skovbjerg and Sand, 2022, Walsh et al, 2019). Digitalisation further complicates this landscape, offering new possibilities for creativity and collaboration while also reinforcing surveillance and standardisation (Koczerga, 2024).

It is within this space of tension that a critical distinction emerges: the presence of play does not guarantee the presence of playfulness.

From Play to Pedagogical Playfulness: Reclaiming Core Values

Although play is often assumed to be inherently playful, this equivalence cannot be taken for granted. Play refers to a category of activity, whereas playfulness describes an experiential, relational stance characterised by curiosity, openness, spontaneity, and emotional engagement (Sproule et al., 2021). Although play is frequently associated with playfulness, this quality is not inherent in all play experiences; playfulness does not reside within an activity itself but emerges through how pedagogical encounters are designed, mediated, and experienced. In contemporary classrooms, play can lose its playful qualities when it becomes overly scripted, tightly controlled, or instrumentalised to meet predefined outcomes. Activities may retain the outward appearance of play while offering limited scope for exploration, imagination, or agency. Conversely, playfulness can be present within activities not typically labelled as play when educators adopt flexible, responsive, and relational approaches (Sproule et al., 2021).

Recognising this distinction highlights why simply increasing the amount of play does not guarantee more meaningful experiences. Research shows that when playfulness is infused in practice, children benefit in multiple ways: relationships are strengthened, as playful interactions reduce hierarchical pressures and build trust; creativity and problem-solving are enhanced, with children more willing to take risks and explore ideas; and engagement deepens, as playful approaches foster immersion, motivation, and persistence (Sproule et al., 2021; Nørgård, Toft-Nielsen & Whitton, 2017). These findings underscore the experiential, affective, and relational dimensions of playfulness, reinforcing its value as a deliberate pedagogical stance that shapes not just what children learn, but how they experience learning (Holflod, 2022).

Recent scholarship has therefore advocated for embracing pedagogical playfulness as a deliberate, value-based approach (Sproule et al., 2021). Reclaiming playfulness in practice involves intentionally reinjecting the qualities that give play (and learning, more generally) its vitality: allowing space for spontaneity, responding to children's ideas, and prioritising relational connection over task completion. This approach legitimises uncertainty, supports relational trust, and affirms children's agency, even within structured learning environments. As Karoff (2013) notes, playfulness is experienced as immersion, intensity, and joy, shaping how learning feels rather than simply what is taught. To explore how these principles of pedagogical playfulness unfold in everyday classrooms, the '*Playful Primary Classrooms*' project examined children's and teachers' experiences of playful learning in the early years of primary education.

SPARC: A Values-Driven Lens for Playfulness

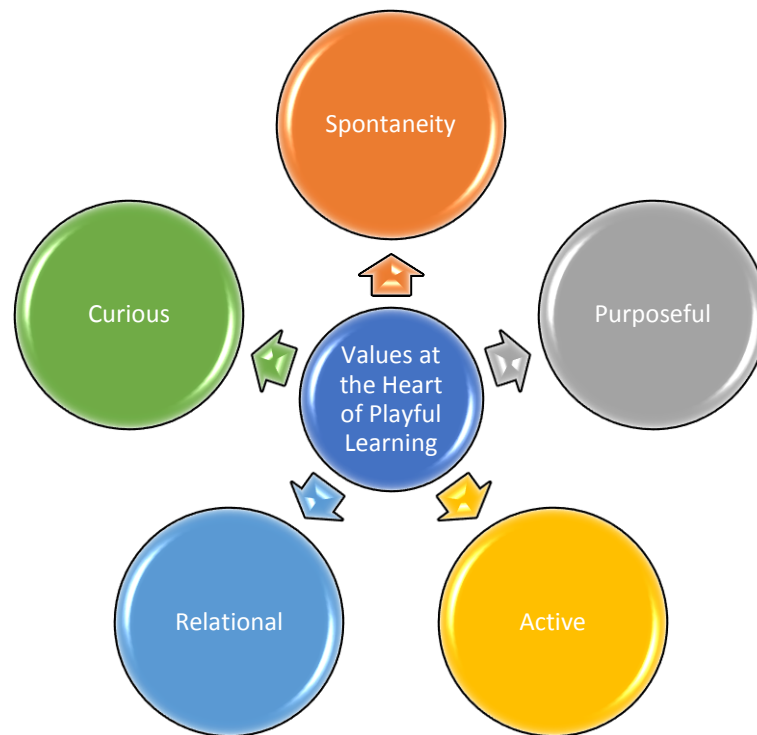
The Playful Primary Classrooms project (Walsh et al., 2026a & Walsh et al., 2026b – in press) explored how playfulness is understood and enacted across the

whole primary school context. For the purposes of this paper, we focus on findings from the early years (ages 4–8), drawing on the perspectives of children and teachers in this age group. One of its central contributions is the SPARC framework, a research-informed, practice-facing tool that articulates the qualities that make play genuinely playful:

- Spontaneous: enabling choice, flexibility, and responsiveness
  - “.....She let’s us choose what we want to play with” (FS boy)
- Purposeful: connecting playful engagement to meaningful learning goals
  - “I find it’s all about making your play purposeful. You know, it’s 100% free play, absolutely. But it’s just making sure that you’re not playing for play’s sake. It needs to be purposeful, where you’re embedding real learning into it.” (Teacher 3)
- Active: encouraging embodied, participatory involvement
  - “I like to play on the swing outside. I like to play on the trim trail” (FS boy)
  - “Playing with my chrome book makes my brain go into super power” (KS1 boy)
- Relational: fostering trust, collaboration, and social connection
  - “Playing with my friends makes play so much fun” (FS girl)
- Curious: supporting inquiry, exploration, and imaginative thinking
  - [Being playful} “allows me to use my imagination” (KS1 girl)
  - Playful play “allows me to find out how things work and why - like my dad's engine in his car – it makes me wonder why?” (KS1 boy)

SPARC reframes playfulness as a deliberate, values-driven pedagogical stance, rather than a property of specific activities or a ‘fun add-on.’ By highlighting these qualities, the framework provides teachers with a shared language for understanding, reflecting on, and enhancing the value-rich dimensions of ‘playful’ play, ensuring that classroom practices support engagement, agency, and meaningful interaction.

Importantly, SPARC emerged from the combined insights of children and educators. Children’s experience of agency, curiosity, and relational enjoyment, were central to shaping the framework, ensuring that playfulness reflects shared values across the classroom, not just adult intentions. In this way, SPARC functions as both a conceptual lens and a practical guide, bridging research, theory, and everyday classroom life, while keeping pedagogical values at the heart.

“It gets all the children, no matter what their ability, involved.” (Teacher 6, FG2)

Reclaiming Playfulness in Play: Values at the Heart of Education

SPARC provides a framework for understanding playfulness as a deliberate, values-driven pedagogical stance. Its elements - Spontaneous, Purposeful, Active, Relational, and Curious - reflect core educational commitments about what learning is for and how children are positioned as learners. Viewed through this lens, playfulness is not just a pedagogical technique, but an ethical approach that aligns children’s lived experiences with teachers’ professional commitments. Building on these values, reigniting SPARC in play ensures that every child can participate fully, engage deeply, and flourish creatively and socially. This requires more than occasional playful activities; it entails designing conditions that allow SPARC’s values to flourish in practice:

- Children explore with agency, pursuing their own questions and ideas.
- Playful experiences are purposeful, connecting engagement to meaningful learning.
- Engagement is active, embodied, and participatory, supporting multiple ways of knowing.
- Social interactions are relationally rich, nurturing collaboration, trust, and emotional safety.
- Curiosity and imagination are encouraged, enabling inquiry and valuing difference.

Teachers, therefore, act as co-participants, playful, responsive, and attuned to children's interests, while open-ended spaces, authentic materials, and collaborative peer relationships provide the structural and affective scaffolding needed for playfulness to thrive.

By reinjecting SPARC into play through this values-driven lens, play reclaims its full pedagogical power. It becomes not merely a vehicle for acquiring knowledge, but a holistic mode of being, relating, and knowing, one that simultaneously nurtures creativity, supports cognitive and emotional development, and restores joy, agency, and ethical engagement at the heart of learning.

Looking forward, reclaiming playfulness offers a hopeful prospect for early childhood education. It enables educators to navigate contemporary pressures without relinquishing core values, supporting pedagogies that are rigorous, relational, and joyful. By shifting attention from defending play as an activity to designing for playfulness, early childhood education can move beyond reactive debates and towards value-led professional practice that shapes both present learning and future prospects.

References

1. Ang L., O'Neill S., Rogers S., Ko SY(J.), Fox K. (2025). 'The Power of Play (PoP) Study: Understanding the Role and Value of Play in Supporting Early Learning and Development.' *Final Report*. London: UCL Institute of Education, <https://www.ucl.ac.uk/ioe/departments-and-centres/learning-and-leadership/research/power-play-pop-role-and-value-play-supporting-early-learning-and-development>
2. Bradbury A (2019). 'Datafied at four: The role of data in the 'schoolification' of early childhood education in England'. *Learning, Media and Technology*, 44(1): 7–21.
3. California Department of Education, (2021). *The Powerful Role of Play in Early Education*. Sacramento: California Department of Education. Available at: <https://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/powerfulroleofplay.pdf> [Last accessed 10 February 2026].
4. Cullinane, M. (2020). 'An Exploration of the Sense of Belonging of Students with Special Educational Needs', *REACH Journal of Special Needs Education in Ireland*, 33(1), 2012, <https://reachjournal.ie/index.php/reach/article/view/4>.
5. Dodd, H.F., Lester, K.J. (2021). 'Adventurous Play as a Mechanism for Reducing Risk for Childhood Anxiety: A Conceptual Model', *Clinical Child and Family Psychology Review*, 24(1):164-181. doi: 10.1007/s10567-020-00338-w.
6. Dowd, A. J., & Stjerne -Thomsen, B. S. (2021). *Learning through play: Increasing impact, reducing - inequality*. The LEGO Foundation.

<https://www.legofoundation.com/en/learn-how/knowledge-base/learning-through-play-increasing-impact-reducing-inequality/>

7. Haile, T. S., & Ghirmai, D. J. (2024). 'Play-Based Learning: Conceptualization, Benefits, and Challenges of Its Implementation', *European Scientific Journal, ESJ*, 20 (16), 30: 15-38

i. <https://doi.org/10.19044/esj.2024.v20n16p30>

8. Karoff, H. S. (2013). 'Play practices and play moods' *International Journal of Play*, 2(2): 76–86. <https://doi.org/10.1080/21594937.2013.805650>

9. Jay, J. A., & Knaus, M. (2018). Embedding Play-Based Learning into Junior Primary (Year 1 and 2) Curriculum in WA. *Australian Journal of Teacher Education*, 43(1). <https://doi.org/10.14221/ajte.2018v43n1.7>

10. Koczerga, M., (2024). *Beyond Boundaries: Assessing the Role of Digitalization in Elevating Innovation Capability within Organizations*. *Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law*, 28(1), 55–61. doi:10.19192/wsfp.sj1.2024.7.

11. Nicholson, P. (2018). 'Play-based pedagogy under threat? A small-scale study of teachers' and pupils' perceptions of pedagogical discontinuity in the transition to primary school', *Education 3-13*, DOI: 10.1080/03004279.2018.1496124

12. O'Sullivan, L., Ring, E., Harmon, M. and Ryan, M. (2025). 'Integrating playful pedagogies with the curriculum: The perspectives and practices of teachers working across infant, first and second classes, in Ireland', *Journal of Childhood, Education & Society*, 6(1):114–134. doi:10.37291/2717638X.202561515.

13. Severino, G.R., Cabatic, E.T. and Molina, M.M., (2024) 'The role of play in children's development', *Asian Journal of Education and Human Development*, 5(1):.62–77. <https://doi.org/10.69566/ajehd.v5i1.100>

14. Simoncini, K., Meeuwissen, K., & Readette, M. (2025). Enhancing early childhood teacher education: the role of a multidisciplinary play conference in shaping preservice teachers' understanding. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/10901027.2025.2508959>

15. Sitorus, R.W., Siregar, K.P. & Sari, R.I. (2025). The role of play-based learning in early childhood development. *Educia Journal*, 3(1), 1–14. <https://doi.org/10.71435/610424>

16. Skovbjerg, H. M. and Sand, A. L. (2022). 'Play in school – towards an ecosystemic understanding and perspective', *Frontiers in Psychology*, 12:780681. doi: 10.3389/fpsyg.2021.780681.

17. Sproule, L., Walsh, G. & McGuinness, C. (2021). 'Signalling playfulness: disguising work as play in the early years' classroom', *International Journal of Play*, 10(2): 228–242. -

<https://doi.org/10.1080/21594937.2021.1959232>

18. United Nations, (1989). *Convention on the Rights of the Child*, Article 31. United Nations. Available at: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> [Accessed 10 February 2026].

19. Walsh, G., McGuinness, C. & Sproule, L. (2019). 'It's teaching ... but not as we know it': Using participatory learning theories to resolve the dilemma of teaching in play-based practice', *Early Child Development and Care*, 189(7): 1162–1173. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1369977>

20. Walsh, G. (2022). 'Prioritising 'fair' play in Northern Ireland primary schools', *BERA Blog*. <https://www.bera.ac.uk/blog/prioritising-fair-play-in-northern-ireland-primary-schools>

21. Walsh, G. (2024). 'Children in Northern Ireland need play more than ever', *Early Years Educator*, 24(7). Available at: <https://doi.org/10.12968/eyed.2024.24.7.8>

22. Walsh, G., Doherty, A. and McCrudden, K. (2026a). *Playful Primary Classrooms: Exploring Playfulness in Practice across the Primary School*. Belfast: Stranmillis University Belfast.

23. Walsh, G., Doherty, A. and McCrudden, K. (2026b). 'Injecting the 'Playful' back into 'Play': using the Concept of Playfulness to enhance the Quality of Play in Practice in Primary Classrooms', in R. Holmes (Ed), *The Oxford Handbook of Playfulness*. Oxford: Oxford University Press. (in Press).

24. Whitebread, D., Basilio, M., Kuvalja, M. and Verma, M. (2012). *The Importance of Play: a Report on the Value of Children's Play with a Series of Policy Recommendations*. Brussels, Belgium: Toys Industries for Europe.

25. Wood, E. (2019). 'Unbalanced and unbalancing acts in the Early Years Foundation Stage: a critical discourse analysis of policy-led evidence on teaching and play from the office for standards in education in England (Ofsted)', *Education 3-13*, 47(7), 784–795.

<https://doi.org/10.1080/03004279.2019.1622494>

26. Zosh, J. M., Hirsh-Pasek, K., Hopkins, E. J., Jensen, H., Liu, C., Neale, D., Solis, S. L., and Whitebread, D. (2018). 'Accessing the inaccessible: Redefining play as a spectrum', *Frontiers in Psychology*, 9, 1124. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01124>

27. Zosh, J., Hopkins, E., Jensen, H., Liu, C., Neale, D., Hirsh-Pasek, K., Solis, S. L. & Whitebread, D. (2017). 'Learning through play: a review of the evidence', White Paper. DK: The LEGO Foundation.

ASSISTIVE TECHNOLOGY AS A FOUNDATION FOR PARTICIPATION AND INCLUSION WITH EMPHASIS ON EARLY CHILDHOOD: POLICY AND SYSTEMS PERSPECTIVES

May Agius,
Senior Visiting Lecturer Department
of Human Communication Sciences
and Disorders Faculty of Health
Sciences, PhD

Андатпа. Көмекші технологиялар (КТ) — мүмкіндігі шектеулі балалардың қоғам өміріне араласуын және инклюзиясын қамтамасыз ететін маңызды құрал. Олар ерте жастан қолжетімді болғанда барынша тиімді нәтиже береді. Балалардың ерте даму кезеңінде КТ қарым-қатынас жасауға, қозғалысқа, білім алуға және әлеуметтік белсенділікке ықпал етеді. Дегенмен, жүйелерді үйлестірудегі қиындықтар, хабардарлықтың төмендігі және кәсіби әлеуетті арттыру қажеттілігі салдарынан көптеген балалар тиісті қолдауды ала алмай отыр. Бұл мақалада шешім қабылдаушы тұлғалар мен практик мамандар үшін КТ-ға шолу жасалған. Ол халықаралық тәжірибе мен Қазақстандағы КТ экожүйесіне жасалған соңғы бағалау нәтижелеріне негізделген. Мақалада балалардың ерте жастан қоғамға тартылуы, жүйелі кедергілер және практикалық шешімдер қарастырылады. Көмекші технологиялармен ерте жастан қамтамасыз ету инклюзивті қоғамның іргетасы екеніне баса назар аударылған.

Кілт сөздер: көмекші технологиялар, ерте балалық шақ, инклюзия, қатысу, мүмкіндігі шектеулі, саясат, Қазақстан.

Аннотация. Вспомогательные технологии (ВТ) являются важнейшим фактором, обеспечивающим участие и инклюзию детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ). Наибольший эффект от их применения достигается при раннем доступе. В раннем детстве ВТ способствуют развитию коммуникации, мобильности, обучения и социального взаимодействия. Тем не менее, многие дети не получают необходимой поддержки из-за проблем с координацией систем, ограниченной осведомленности и необходимости развития профессионального потенциала. В данной статье представлен обзор ВТ для директивных органов и практиков. Она опирается на международный опыт и результаты недавней оценки экосистемы ВТ в Казахстане. В статье освещаются

вопросы участия детей раннего возраста, системные барьеры и практические политические решения. Подчеркивается, что раннее обеспечение вспомогательными технологиями является фундаментом для создания инклюзивного общества.

Ключевые слова: вспомогательные технологии, раннее детство, инклюзия, участие, с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ), политика, Казахстан.

Abstract. Assistive technology (AT) is a critical enabler of participation and inclusion for children and adults with disabilities. Its impact is strongest when accessed early in life. In early childhood, AT supports communication, mobility, learning, and social engagement. Yet, many children do not receive the supports they need due to systems coordination challenges, limited awareness, and the need to develop professional capacity. This article provides an overview of AT for policymakers and practitioners. It draws on international evidence and Kazakhstan's recent AT ecosystem assessment. The article highlights early childhood participation, systemic barriers, and practical policy solutions. It emphasises that early provision of AT is foundational to inclusive societies.

Keywords: assistive technology, early childhood, inclusion, participation, disability, policy, Kazakhstan

1. Introduction

Participation in play, communication, and early learning is essential for all children. For children with disabilities, participation is often limited not by their abilities, but by the supports available to them. Assistive technology (AT) provides these supports. AT is more than equipment or devices; it is a foundation for engagement, learning, and social inclusion. In the early years, access to AT can determine whether children can explore their environment, communicate their needs, and build relationships. Without it, opportunities for development can be delayed, creating long-term gaps in participation and learning. Botelho (2021) emphasizes that AT enables children not only to access educational content but also to participate in family life, social activities, and daily routines, all of which are foundational to lifelong development.

In Kazakhstan, these issues present important opportunities for development. National assessments show that while progress has been made, many children under seven with special needs would benefit from more systematic AT support to enhance their participation in early learning and social engagement. The UNICEF-supported assessment by Desideri & Agius (2025) highlighted gaps and opportunities across early childhood, primary, and

secondary education. The report notes that children often face barriers to participation, not because of their abilities, but because systems do not provide the right supports. By using Kazakhstan as a case example, this article illustrates the systemic challenges and opportunities for early AT provision, while also drawing on global evidence to provide guidance for policy and practice.

Early childhood is a critical period. Supports provided during this stage shape lifelong participation. Kazakhstan has taken important steps to address service development needs, with opportunities to strengthen service coordination, expand device access, and enhance professional capacity through ongoing investment. This article positions AT as a core enabler of participation and inclusion, highlighting how early provision, systemic planning, and capacity building can transform children's experiences. It provides an accessible guide for policymakers, educators, and practitioners, showing practical steps to strengthen AT systems and ensure meaningful participation from the earliest years.

2. What Is Assistive Technology in Early Childhood?

AT includes products and services that maintain or improve functioning and participation. These range from low-tech tools to complex digital devices (WHO & UNICEF, 2022). Examples of AT in early childhood include:

- Communication supports: picture exchange systems or communication boards for choice-making.
- Mobility aids: adapted seating or walkers for independent movement.
- Engagement tools: switch-adapted toys for cause-and-effect learning.
- Sensory supports: high-contrast or auditory cues to facilitate access to activities.

These supports enable meaningful participation and inclusion. AT is not an optional extra; it is a key determinant of whether children can engage fully in learning, social interaction, and play. In practical terms, AT allows a child to express choices, join group activities, access educational content, and interact with peers and caregivers on an equal basis. Without AT, children may be physically present but excluded from meaningful engagement. By providing the right technology in the early years, the conditions for independence, confidence, and active participation are created, thus setting the stage for lifelong inclusion and learning. Botelho (2021) underscores that children who grow with appropriate AT are more likely to develop social, cognitive, and functional skills that persist throughout life.

The importance of early provision cannot be overstated. Early intervention ensures that AT supports critical developmental windows, particularly in

communication, cognition, and social-emotional skills. Delays in provision can have long-term consequences, making later inclusion more challenging.

3. Assistive Technology and Participation in Early Years

Participation is more than mere presence. It means actively engaging in learning, communication, social interaction, and play. For children with disabilities, AT is often the bridge that makes participation possible. Without AT, children may attend school or early learning environments but remain passive observers, unable to communicate choices, join group activities, or access educational content fully.

Early childhood is a particularly sensitive period. When children receive appropriate AT at this stage, it supports the development of communication, cognitive, motor, and social skills. For example, a child with limited verbal skills using a picture exchange system or a speech-generating device can initiate interaction with peers and educators, request preferred activities, and participate in decision-making. Mobility aids, adapted seating, or standing frames allow children to move independently in classrooms or playgrounds, joining games and social play. Switch-adapted toys and sensory supports enable children with physical or sensory differences to explore cause-and-effect learning, a key building block for cognitive development (Hunt, 2021).

Kazakhstan provides emerging examples of AT supporting early participation. Regional early intervention teams have begun assessing children under seven, identifying needs for communication, mobility, and sensory supports. Once devices are recommended, educators and therapists work with families to embed their use into daily routines at home and school. This approach transforms a child's experience: rather than being an observer, the child becomes an active participant in group learning, play, and daily routines (Desideri & Agius, 2025).

Botelho (2021) highlights that children require ongoing AT adjustments as they grow, emphasizing the importance of sustained monitoring and service support. Evidence shows that early provision of AT can prevent exclusion before it begins. Hunt (2021) notes that children who access AT before school age demonstrate higher engagement, increased independence, and improved social interactions compared with children who receive devices later. AT is most effective when embedded in play, learning, and communication opportunities, rather than being used in isolation.

In summary, AT in early childhood is not merely supportive; it is transformative. It allows children to participate in learning and social life on an

equal basis with peers. Providing AT early ensures that children develop skills, confidence, and social connections that form the foundation for lifelong inclusion.

4. Global and Regional AT Access

Globally, 2.5 billion people need assistive technology, yet access is limited. Only 10% of those who need AT receive it, and the gap is most pronounced for children and young people (WHO & UNICEF, 2022).

In Eastern Europe and Central Asia, the situation is particularly concerning. Up to 75% of children with disabilities are excluded from inclusive education, often due to a lack of AT, inaccessible learning environments, or limited professional capacity (UNICEF, 2019). Kazakhstan exemplifies these regional challenges. National data indicate that the number of children with special needs increased from 153,230 in 2019 to 161,826 by 2021, with 5,641 children under age three, highlighting the scale of early childhood support needs. (Toleshova et al., 2024) Some mainstream schools are working to expand their capacity for AT implementation through increased access to devices, digital supports, and staff training. Rural areas present particular development opportunities where targeted investment could significantly enhance service reach. As the system continues to evolve from responsive provision toward more proactive, systematic assessment and follow-up processes, these investments will strengthen service quality and consistency (Desideri & Agius, 2025).

Without timely AT provision, children may experience delayed language development, reduced social engagement, and limited access to learning opportunities. In many contexts globally, families navigate complex pathways to access devices and services. Enhanced system coordination can ensure early support, upholding children's rights to education and full participation.

5. Kazakhstan's Early Childhood AT Ecosystem

The Desideri & Agius (2025) report provides a detailed assessment of Kazakhstan's AT landscape, documenting both significant achievements and priority areas for continued development. Firstly, policy frameworks are established and evolving. Inclusive education legislation mandates support for children with disabilities, with ongoing work to more fully integrate early childhood AT into national strategies to reach younger children systematically. Furthermore, professional capacity is developing. Training initiatives are underway, including the Orleu platform AT course which has engaged 14,000 teachers since December 2024. Continued investment in assessment and implementation training will strengthen consistency of provision across all regions.

Device access is beginning to expand. While urban centers have made some progress, rural and smaller urban areas present priority opportunities for enhanced resource allocation to ensure equitable access. Streamlining assessment-to-provision pathways and strengthening follow-up systems remain important objectives. Finally, early identification systems are strengthening. Building on existing infrastructure, enhanced screening protocols for children under seven, particularly those under three, will ensure timely support during critical developmental periods.

Recent initiatives demonstrate Kazakhstan's commitment to AT capacity building, notably the Orleu platform introductory AT course which has successfully engaged 14,000 teachers since its December 2024 launch. This strong initial uptake provides a foundation for expanded professional development efforts across all regions and education levels. As digital infrastructure continues to develop, priority attention to rural and lower-income communities will ensure equitable access. The growing number of children with special needs, including 5,641 children under age three, presents both a challenge and an opportunity to strengthen service systems. These trends highlight the importance of continued investment in aligning policy frameworks with enhanced service delivery capacity.

6. Early Identification and Intervention

Early identification and intervention are critical to the effectiveness of AT. Evidence demonstrates that children who receive assessment and AT support in the first years of life show improved communication, social skills, and academic readiness. Key strategies include:

- Universal screening: routine developmental and functional assessments for all children under age three.
- Integrated referral systems: linking health, early intervention, and education services to identify AT needs rapidly.
- Family-centered planning: engaging parents and caregivers in device selection, training, and embedding AT into daily routines.
- Professional capacity building: training educators, therapists, and pediatric specialists in early childhood AT assessment and implementation.

In Kazakhstan, early intervention services are established in major urban centers, with expansion efforts underway to strengthen coverage, particularly for children under three. Desideri & Agius (2025) identify this as a priority development area; for these children, enhanced systematic assessment protocols would ensure timely AT provision during critical developmental windows, maximizing children's participation in early learning and social environments.

Botelho (2021) highlights that AT for children must be dynamic, adapting to growth and developmental change, reinforcing the need for ongoing follow-up and professional engagement. Embedding AT within early childhood services ensures children receive holistic, timely, and contextually appropriate support, transforming their ability to engage and learn from the earliest stages of development.

7. Policy and Practice Recommendations

To improve AT access and participation in Kazakhstan, the following measures are recommended:

1. Strengthen national policies and early childhood strategies: Include AT provision explicitly in early childhood legislation and strategic plans, with clear targets for children under three.
2. Invest in workforce development: Train educators, therapists, and health professionals in AT assessment, device selection, and embedding supports into daily routines.
3. Ensure equitable access: Establish regional distribution systems and funding mechanisms to guarantee that all children, including those in rural areas, have access to essential devices.
4. Develop integrated services: Link health, education, and social services to create one-stop pathways for early identification and AT provision.
5. Capacity building through technology platforms: Expand initiatives like the Orleu AT course, ensuring teachers, therapists, and parents can access training and resources.
6. Monitor and evaluate implementation: Collect data on device distribution, usage, and participation outcomes to inform ongoing policy decisions.
7. Promote awareness and advocacy: Engage policymakers, communities, and families to recognise AT as a rights-based strategy essential to inclusion and participation.

These recommendations aim to support Kazakhstan's evolution toward a more systematic, proactive AT ecosystem. Botelho (2021) supports this approach, highlighting that systemic, ongoing support is required to address the dynamic developmental needs of children as they grow.

8. Conclusion

Assistive technology is foundational for participation and inclusion, particularly in early childhood. Kazakhstan has demonstrated strong commitment through ministerial leadership, comprehensive needs assessment (Desideri & Agius, 2025), and innovative capacity-building initiatives such as the Orleu platform. Building on these foundations, continued strategic investment and

system strengthening will ensure young children across all regions, including rural and under-resourced areas, receive the AT supports essential for full participation.

References

1. Botelho, F. H. F. (2021). *Childhood and Assistive Technology: Growing with opportunity, developing with technology*. *Assistive Technology*, 33(sup1), 87–93. <https://doi.org/10.1080/10400435.2021.1971330>

2. Desideri, L., & Agius, M. (2025). *Assistive technologies child's needs assessment and ecosystem in Kazakhstan: Approach and tools*. UNICEF Kazakhstan. https://www.unicef.org/kazakhstan/en/reports/assistive-technologies-childs-needs-assessment-and-ecosystem-kazakhstan?utm_source=chatgpt.com

3. Hunt, P. F. (2021). Inclusive education: The case for early identification and early intervention in assistive technology. *Assistive Technology*, 33(sup1), 94–101. <https://doi.org/10.1080/10400435.2021.1974122>

4. Orleu MOOC courses on assistive technology for education. National Centre for Professional Development “Orleu”. Retrieved 2026, from https://mooc.orleu.edu.kz/courses/course/6?utm_source=chatgpt.com

5. Toleshova, A., Abayeva, G., Mambetova, L., Belgibayeva, G., & Mamadaliyev, S. (2024). *Organisation of the model of early assistance to children with special needs in the Republic of Kazakhstan*. *Scientific Herald of Uzhhorod University*. Series “Physics”, Issue 56, 447–455. <https://doi.org/10.54919/physics/56.2024.44dtr7>

6. UNICEF. (2019). *75 % of children with disabilities in Eastern and Central Europe and Central Asia left out of inclusive, quality education*. UNICEF. Retrieved 2026 from https://www.unicef.org/kazakhstan/en/press-releases/75-children-disabilities-eastern-and-central-europe-and-central-asia-left-out?utm_source=chatgpt.com

7. World Health Organization & UNICEF. (2022). *Global report on assistive technology*. World Health Organization.

THE DEVELOPMENT OF PLAY ACTIVITY: A COMPARATIVE OVERVIEW FROM THE USE OF NATURAL MATERIALS TO MINI-ROBOTS

Ubaidullayeva Gulzhan Zhaksybaikyzy,
Head of the Laboratory of Pedagogical
Research, Institute of Early Childhood
Development, Ministry of Education of the
Republic of Kazakhstan, Candidate of
Philological Sciences

Аңдатпа. Мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудағы ойын тұжырымдамасының эволюциясы қарастырылады. Авторлар табиғи материалдар мен дәстүрлі мәдени тәжірибелерден (мысалы, «Ethno-STEM» және асық терапиясы) бастап, заманауи робототехника мен жасанды интеллектке дейінгі педагогикалық құралдардың трансформациясын талдайды. Ұлыбритания мен Қазақстанның тәжірибелеріне салыстырмалы шолу жасау арқылы ойынның баланың когнитивті, әлеуметтік және физикалық дамуына тигізетін көпөлшемді әсері негізделді. Ерекше назар инклюзивті білім берудегі шағын роботтардың рөліне және педагогтардың цифрлық құзыреттілігін арттыру мәселелеріне аударылады. Зерттеу қорытындысы бойынша мәдени мұра мен жоғары технологияларды ұштастыратын гибридті тәсіл ерте жастағы балаларды дамытудың ең тиімді моделі ретінде ұсынылады.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, ойын арқылы оқыту, Ethno-STEM, асық терапиясы, инклюзивті білім беру, робототехника, цифрландыру, Forest School, когнитивті даму.

Аннотация. В статье рассматривается эволюция концепции игры в системе дошкольного воспитания и обучения: от простых природных материалов до высокотехнологичных образовательных решений. Автор анализирует многомерное влияние игровой деятельности на когнитивное, социальное и физическое развитие ребенка. Особое внимание уделяется инновационному подходу «Ethno-STEM», реализуемому в Казахстане, который объединяет национальное культурное наследие (асық терапия) с принципами STEM-образования. В работе исследуется роль мини-роботов в инклюзивном образовании и цифровизация компетенций педагогов. Сравнительный анализ опыта Великобритании (лесные школы) и Казахстана подтверждает эффективность гибридной модели обучения,

сочетающей естественную среду и передовые технологии для формирования эмоционально устойчивой и технически грамотной личности.

Ключевые слова: дошкольное воспитание и обучение (ДВО), игровое обучение, Ethno-STEM, асық терапия, инклюзивное образование, робототехника в детском саду, цифровизация, Forest School, когнитивное развитие.

Abstract. This article examines the profound transformation of the concept of play in Early Childhood Care and Education (ECCE), tracing its evolution from basic leisure to a fundamental cognitive tool. The study explores the integration of a hybrid pedagogical approach that bridges the gap between traditional "natural" play and modern "digital" tools. Key highlights include the implementation of "Ethno-STEM" in Kazakhstan—utilizing cultural artifacts like asyks for mathematical learning—and the use of mini-robots (Pio and Maya) to support inclusive education and basic coding logic. By comparing international practices, such as the UK's "Forest School" and Kazakhstan's year-round outdoor learning, the paper demonstrates how combining environmental connection with technological advancement fosters holistic development. The conclusion emphasizes that a synergy of cultural heritage and digital innovation is essential for nurturing resilient, technologically literate future generations.

Keywords: ECCE, play-based learning, Ethno-STEM, inclusive education, educational robotics, digital transformation, Forest School, cognitive development, asyk therapy.

Introduction. The concept of play in Early Childhood Care and Education (ECCE) has undergone a profound transformation, evolving from a mere leisure activity into a fundamental cognitive tool. As Albert Einstein famously noted: "Play is the highest form of research." Although this sentiment is rooted in the past, its significance remains undiminished today. Consequently, it is reflected in modern pedagogical frameworks, where play is recognized as the primary mechanism through which children systematize their understanding of the world. Integrating play-based learning is not merely an educational choice but a necessary condition for holistic development, encompassing cognitive, social, emotional, and physical domains.

In the modern educational landscape, the gap between traditional "natural" play and "digital" play is increasingly being bridged through a hybrid approach. This article examines the use of natural materials and traditional cultural practices alongside advanced mini-robots and STEM-based methodologies. From the use of simple materials in play activities to the application of multi-functional toys

and mini-robots—guided by educational strategies rooted in cultural values and inclusion—we can observe the evolution of global trends.

The Multidimensional Impact of Play on Development

Scientific research consistently demonstrates that play-based activities play a crucial role in stimulating brain activity and developing critical thinking. Cognitive growth occurs through problem-solving tasks inherent in play, allowing children to process complex information in a safe environment. Furthermore, collaborative play serves as a laboratory for social and emotional development. Through these interactions, children master empathy, negotiation, and self-regulation.

Beyond cognitive and social metrics, play is the foundation of physical well-being. Specifically, outdoor learning environments are essential for refining gross and fine motor skills. These activities also foster language and literacy as children narrate scenarios from their imagination and enrich their vocabulary while interacting with peers. Ultimately, play serves as a tool for total integration; as Maria Montessori observed, it is "the child's work," transforming daily experiences into meaningful educational milestones. ...Scientific research consistently demonstrates that play-based activities play a crucial role in stimulating brain activity and developing critical thinking. As Professor Glenda Walsh emphasizes, 'Playful learning is not just about having fun; it is a complex pedagogical process where the adult's role is to scaffold the child's natural curiosity into higher-level thinking' (Walsh et al., 2011). This perspective reinforces that cognitive growth occurs through problem-solving tasks inherent in play...

The Natural Environment as a Primary Pedagogical Tool

A vital aspect of modern ECCE is the belief that true education begins under the open sky. A prime example is the "Forest School" philosophy in the United Kingdom. Observations at Moulsecoomb Primary School in the UK demonstrate a model where the natural environment serves as the primary learning platform. In this context, activities such as playing with mud or climbing trees are not merely recreation but the core of the curriculum.

Such nature-based activities are vital for building physiological resilience and risk-assessment skills. By navigating physical obstacles in a forest or garden setting, children develop self-protection mechanisms and learn to manage failure—skills that translate directly to academic and social challenges. Kazakhstan has also embraced this approach by implementing year-round outdoor play, ensuring children's physical health and a deep connection with the environment regardless of weather conditions.

The Foundation of "Ethno-STEM": Blending Tradition and Modernity

One of the most innovative developments in Kazakhstani pedagogy is the "Ethno-STEM" approach. This methodology integrates traditional cultural artifacts with modern Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM) principles. A striking example is "Asyk Therapy," where painted asyks (sheep bones)—a staple of nomadic heritage—are used as didactic tools to teach mathematics, logical sequencing, and color classification from an early age.

Furthermore, Kazakhstani educators have modernized standard sensory "busy boards" by incorporating traditional elements such as "bau-shu" (hand-woven felt ropes) and national ornaments. These tools serve a dual purpose: they develop fine motor skills and tactile sensitivity while fostering national identity. By engaging in felt-making and the precision cutting of national patterns, children participate in the "Engineering" and "Mathematics" components of STEM in a culturally relevant way. This integration ensures that the development of manual dexterity is closely linked to the growth of intelligence and emotional stability.

Technological Integration: From Animation Studios to Mini-Robots

As we step into the digital age, the form of play has evolved to include sophisticated technological tools. The emergence of animation studios in preschools marks a shift from passive storytelling to immersive exploration. By applying STEM principles to classic fairy tales like "The Three Little Pigs," children transform abstract concepts into practical experiments, enhancing their abilities as researchers and creators.

The most significant recent breakthrough in pedagogical practice is the introduction of mini-robots, such as the Pio series and Maya . These are viewed not merely as gadgets but as sophisticated developmental partners. Pio robots are particularly transformative for inclusive education . For children with neurodivergent needs or physical disabilities, these robots provide predictable, non-judgmental feedback that may be lacking in human interaction. By programming these robots to navigate mazes, children develop basic coding logic, cause-and-effect reasoning, and fine motor skills. This technological experience is vital for ensuring children keep pace with rapid scientific advancements and for fostering the initiative and independence required for the future. "...Pio robots are particularly transformative for inclusive education. As researcher May Agius highlights in her work on clinical technologies, the integration of structured technological tools provides a 'scaffolded' environment that reduces communicative anxiety for children with complex needs (Agius & Vance, 2016). By programming these robots to navigate mazes, children develop basic coding logic..."

Professional Innovation and Digital Transformation

The transition to a high-tech, play-based curriculum is supported by large-scale institutional digital transformation. In Kazakhstan, according to national directives, the digitalization of the preschool sector includes a strategic plan for 7,500 educators to master Artificial Intelligence (AI) and enhance their digital competencies between 2024 and 2026. This initiative aims to raise the quality of education by empowering teachers to become creators in the digital space.

Additionally, there is a growing trend of "pedagogical intellectual property." Educators are increasingly patenting original educational games and methodologies, reflecting the professionalization of play-based research. This trend highlights that while the form of toys changes—from sticks and stones to robots and AI—the essence of play as a constant phenomenon of human nature remains unchanged.

Conclusion

The evolution of play from natural materials to mini-robots does not represent a replacement of traditional values, but rather a sophisticated expansion of the pedagogical toolkit. Whether a child is building a dam out of sticks or programming a Plo robot, the underlying cognitive processes—exploration, mastery, and resilience—remain the same.

A comparative review of experiences in the UK and Kazakhstan shows that a hybrid approach—a model that values environmental connection, cultural heritage through "Ethno-STEM," and advanced robotics—is most effective for early childhood development. Our role as educators and researchers is to provide the full spectrum of these tools to ensure no child, especially those in inclusive environments, is left behind in the rapid race toward the future. By prioritizing emotional well-being as a catalyst for academic progress and integrating hands-on exercises into all activities, we nurture a generation that is both technologically literate and emotionally resilient.

References

1. Einstein, A. (1954). *Ideas and Opinions*. New York: Crown Publishers.
2. Knight, S. (2016). *Forest School in Practice: For All Ages*. Sage Publications.
3. Montessori, M. (1967). *The Absorbent Mind*. Delta.
4. Resnick, M. (2017). *Lifelong Kindergarten: Cultivating Creativity through Projects, Passion, Peers, and Play*. MIT Press.
5. Suleimenova, G., & Altynbekova, K. (2023). Ethno-STEM Approach in Preschool Education: Integrating Heritage and Innovation. *Journal of Kazakhstan Pedagogical Sciences*, 12(2), 45-58.

6. Zimmerman, E., & Hurst, S. (2021). The Multidimensional Impact of Play on Cognitive and Social Development. *Early Childhood Education Journal*, 49(3), 312-325.

7. Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., Rafferty, H., & Sheehan, A. (2011). Laying the foundations for learning in the early years: Does the curriculum matter? *British Educational Research Journal*, 37(1), 105-129.

8. Agius, M., & Vance, M. (2016). A comparison of two types of symbolic representation in an augmentative and alternative communication (AAC) intervention for children with autism. *Autism & Developmental Language Impairments*, 1, 1-14.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ: ЗАМАНАУИ ПАРАДИГМАЛАР МЕН ПРАКТИКАЛЫҚ ЖЕТІСТІКТЕР

Капезова Сара Баймухановна,
ШҚО Өскемен қаласы бойынша
білім бөлімінің
№15 «Рахат» балабақша-
бөбекжайы КМҚК директоры

Андатпа. Мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудағы заманауи құндылықтар мен балабақшаның «Құзыреттілік орталығы» ретіндегі қызметі қарастырылады. Автор «Отбасы – балабақша – қоғам» аясындағы «Әжелер мектебі», «Аналар мектебі» және «Әкелер мектебінің» бірегей жұмыс тәжірибесін талдайды. Негізгі назар баланың эмоционалды интеллектісін арттыруға, заманауи 4К дағдыларын ұлттық код және патриоттық тәрбие арқылы қалыптастыруға аударылған. Мақаланың практикалық құндылығы – экологиялық мәдениетті, ерте кәсіби бағдар мен бала еркіндігін дамытудың тиімді әдістемелерін ұсынуында. Қорытындыда ұлттық рухы биік, заман талабына бейімделген тұлға тәрбиелеудің стратегиялық келешегі айқындалады.

Түйін сөздер: Мектепке дейінгі тәрбие, құзыреттілік орталығы, 4К дағдылары, ұлттық код, отбасылық мектептер, патриоттық тәрбие, ерте кәсіби бағдар.

Аннотация. В докладе рассматриваются современные ценности дошкольного образования и деятельность детского сада в качестве «Центра компетенций». Автор анализирует уникальный опыт работы «Школ бабушек, мам и отцов» в рамках модели тройственного союза «Семья-

детский сад-общество». Основное внимание уделено развитию эмоционального интеллекта ребенка, формированию современных навыков 4К через национальный код и патриотическое воспитание. Практическая значимость доклада заключается в предложении эффективных методик развития экологической культуры, ранней профориентации и свободы ребенка. В заключении определяются стратегические перспективы воспитания личности с высоким национальным духом, адаптированной к требованиям времени.

Ключевые слова: Дошкольное воспитание, центр компетенций, навыки 4К, национальный код, семейные школы, патриотическое воспитание, ранняя профориентация.

Abstract. The report examines modern values of preschool education and the activities of a kindergarten as a "Competence Center." The author analyzes the unique experience of "Schools for Grandmothers, Mothers, and Fathers" within the "Family-Kindergarten-Society" triple alliance model. Key focus is placed on enhancing a child's emotional intelligence and developing modern 4K skills through national identity and patriotic upbringing. The practical significance of the report lies in offering effective methods for developing ecological culture, early vocational guidance, and child autonomy. In conclusion, the strategic prospects for nurturing a person with a high national spirit, adapted to modern demands, are defined.

Keywords: Preschool education, competence center, 4K skills, national identity, family schools, patriotic upbringing, early vocational guidance.

Бүгінгі таңда мектепке дейінгі кезең – бұл жай ғана мектепке дайындық емес, бұл – адам капиталының іргетасы қаланатын маңызды белес. Біз «заманауи құндылықтар» туралы айтқанда, тек жана технологияларды емес, баланың ішкі әлемін, оның еркіндігі мен әлеуетін ашуды назарда ұстауымыз керек.

Қазіргі мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың басты шынайылығы – ол балаға бағытталған модельге толық көшу. Бұрын біз баланы «тәртіпке» бағындыруды басты орынға қойсақ, бүгінгі күні біз оны «таңдау жасауға», «сыни ойлауға» және «өз бетінше шешім қабылдауға» баулимыз.

Біздің балабақша тәжірибесінде әр баланың эмоционалды интеллектісін дамыту–басты басымдық. Бала өз эмоциясын түсініп, оны басқара алғанда ғана, ол стрессіз, жылы және сенімді ортада сапалы тәрбие мен білім ала алады. Бұл–заманауи білім берудің алғашқы және маңызды шарты.

Біз үшін қауіпсіздік – ең басты құндылық. Алайда, заманауи білім беруде қауіпсіздік тек физикалық қорғаныспен шектелмейді. Бұл – баланың кателесуден қорықпай, еркін зерттеу жүргізуіне мүмкіндік беретін психологиялық және әдістемелік кеңістік. Біздің әрбір топта баланың өз бетінше таңдау жасауына (ойыншық, әрекет түрі, серіктес) толық жағдай жасалған. Бұл баланың субъект ретіндегі ролін арттырып, оның дербестігін қалыптастырады.

«Отбасы-балабақша-қоғам» үштік одақ моделі.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудағы біздің басты стратегиямыз – балабақшаны жабық мекемеден ашық әлеуметтік кеңістікке айналдыру. Біз тәрбиелеу-білім беру процесіне бүкіл отбасы институтын белсенді тарту арқылы «тәрбие – тек тәрбиешінің жұмысы» деген ескі түсінікті өзгерттік. Осы мақсатта біздің балабақша тәжірибесінде келесі құрылымдық мектептер жүйелі жұмыс істейді:

«Әжелер мектебі»: Бұл – ұлттық тәрбие мен заманауи білімді жалғастырушы алтын көпір. Әр мереке қарсаңында әжелеріміздің қатысуымен «Дәстүрге жол», «Әжемнің ертегісі» атты шеберлік сағаттары өткізіледі. Әжелер балаларға ұлттық тағамдардың жасалу жолын көрсетіп, ұмыт болып бара жатқан салт-дәстүрлерді (бесікке салу, тұсау кесу) жаңғыртып, рухани құндылықтарды сіңіреді.

«Әкелер мектебі»: Ұл балаларды батылдыққа, жауапкершілік пен отансүйгіштікке баулудың нақты тетігі. Әкелердің қатысуымен өтетін «Әкемен бірге шеберміз», «Әкелер форумы» секілді шаралар баланың ер мінезді болып өсуіне ықпал етеді.

«Аналар мектебі»: Балабақшадағы мейірім мен эстетикалық тәрбиенің ұясы. Аналар балалармен бірге қолөнер бұйымдарын жасап, «Аналар – асыл қазына» атты ашық іс-шараларда отбасылық берекені дәріптейді.

Біздің балабақшада бұл мектептер жай ғана атау емес, олар күнделікті тірі процесс. Әрбір мерекелік ертеңгілік тек балалардың өнері емес, ата-аналардың қатысуымен өтетін интерактивті қойылымдарға айналған. Бұл жерде ұлттық құндылықтарымыз түрлі формада (сахналық көріністер, ұлттық ойындар жарысы) дәріптеледі.

Біз ата-аналарды балабақша өмірінің толыққанды мүшесі ретінде қабылдаймыз. Ашық есік күндері аясында ата-аналар өз мамандықтары бойынша (дәрігер, өрт сөндіруші, аспаз, инженер) балаларға ақпарат беріп, «Мамандықтар әлеміне саяхат» жасатады. Бұл баланың әлеуметтік сауаттылығын арттырып, қоршаған ортаға деген қызығушылығын оятады.

Балабақшада ұйымдастырылатын «Садақ ату», «Асық ату», «Бестемше», «Бескенеі» турнирлері мен «Ұлттық күн» атты іс-шаралар ата-аналармен бірлесе өткізіліп, патриоттық тәрбиенің іргетасын нығайтады.

Осындай тығыз байланыс нәтижесінде ата-аналар балабақшаның «бақылаушысы» ғана емес, басты «әріптесіне» айналды. Бұл – мектепке дейінгі тәрбиедегі заманауи құндылықтардың нақты шынайы көрінісі.

Құзыреттілік орталығы – тәжірибе алаңы.

Біздің балабақша бүгінде жай ғана тәрбие мекемесі емес, қалалық және облыстық деңгейдегі ірі Құзыреттілік орталығы ретінде танылды. Бұл – біздің ұжымның кәсібилігі мен ізденісінің жемісі. Директор ретінде менің басты ұстанымым: «Сапалы білім – тәжірибе бөліскен сайын артады».

Біз өз ішімізде қалыптасқан «Әжелер мектебі» мен «Әкелер мектебінің» бірегей моделін, ұлттық құндылықтар мен патриоттық тәрбиені ұштастырудың авторлық әдістемелерін республикалық деңгейдегі семинарлар мен шеберлік сағаттарында тұрақты түрде ұсынып келеміз.

Біздің балабақша – жаңа идеялар мен озық технологиялардың трансляциялану нүктесіне айналды.

Заманауи білім берудің келешегі – баланы жаһандық әлемге дайындаумен қатар, оның ұлттық болмысын сақтау. Осы теңгерімді ұстап тұру үшін біз балабақшамызда функционалды сауаттылықтың келесі бағыттарын іске асырып жатырмыз:

1. Экологиялық мәдениет: «Жас эколог» жобасы аясында балалар табиғатты аялауды, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды үйренеді. Бұл – жай ғана жоба емес, бұл – баланың болашақ өмір сүру салты.

2. Қаржылық және Құқықтық сауаттылық: Ойын түріндегі алғашқы экономикалық түсініктер (үнемшілдік, бюджет) және қарапайым құқықтық нормалар баланың әлеуметтенуіне жол ашады. «Дүкенші», «Банк» сюжеттік-рөлдік ойындары арқылы балалар қаржылық әліппемен танысады.

3. «Тілге бойлау» жобасы: Бұл – біздің ерекше мақтанышымыз. Жоба аясында балалардың мемлекеттік тілді меңгеру деңгейін арттырып, ана тілінің қасиетін терең түйсінуіне жағдай жасаймыз. Бұл тек сөз жаттау емес, тілдік орта арқылы ұлттық рухқа бойлау.

Республикалық пилоттық жоба бойынша еңбекке баулу.

Балабақшамыздың даму жолындағы маңызды белес – 2026 жылдың қаңтар айынан бастап **«Ерте жастан еңбекке және кәсіпке баулу»** бойынша Республикалық пилоттық жобаға ресми түрде енуіміз. Біз балаға еңбектің қадірін ерте жастан сіңіруді мақсат етеміз. Жоба аясында арнайы шеберханалар жұмыс істейді: -

1. «Жас аспазшы» үйірмесі: Мұнда бүлдіршіндер тағам дайындау мәдениетін, дұрыс тамақтану этикасын және гигиена негіздерін үйренеді. Бұл олардың күнделікті өмірдегі дербестігін арттырады.

2. «Тігін шеберханасы»: Қыз балалардың эстетикалық талғамын дамытып, ұлттық ою-өрнектермен жұмыс істеу арқылы қолөнерге деген қызығушылығын оятады.

3. «Ұлдар шеберханасы»: Болашақ ер азаматтардың техникалық ойлау қабілетін дамытып, қарапайым еңбек құралдарын ұстау мәдениетін қалыптастырады.

Бұның бәрі – балалардың кәсіби бағдар алуының бастамасы. Еңбекке баулу арқылы біз баланың жауапкершілігін, шыдамдылығын және нәтижеге қол жеткізуге деген талпынысын дамытамыз.

Біз цифрлық дәуірдің талабына сай, тәрбиелеу-білім беру процесіне инновациялық технологиялар мен жасанды интеллект элементтерін белсенді енгізудеміз.

Директор ретінде мен педагогтардың ЖИ құралдарын (мысалы, ChatGPT, арнайы ойын платформалары, Canva AI, Gamma т.б.) тәрбиелеу-білім беру процесінің жоспарларын құруда, ертегілерге кейіпкерлер жасауда және көрнекіліктерді дайындауда қолдануын қолдаймын. Балалармен жұмыста ЖИ арқылы жасалған интерактивті ойындар мен нейрожелілер көмегімен дайындалған аудио-визуалды материалдар баланың танымдық белсенділігін арттырып, оқу процесін қызықты әрі заманауи етеді. Бұл – болашақтың цифрлық дағдыларына жасалған алғашқы сенімді қадам.

Біз «Жаһандық азаматты» тәрбиелей отырып, оның бойындағы ұлттық діңгекті сақтауды басты парызымыз санаймыз. Осы мақсатта заманауи 4К дағдыларын ұлттық тәрбиемен ұштастырдық:

Креативтілік: Тігін және аспаздық үйірмелерінде баланың қиялын шындыққа айналдыру. Сонымен қатар, ЖИ құралдарының көмегімен балалармен бірге жаңа ертегі кейіпкерлерінің бейнесін құрастырып, креативті ойлауды цифрлық форматта дамытамыз.

Критикалық ойлау: «Ұлдар шеберханасында» техникалық есептерді шешу және қарапайым робототехника элементтерін қолдану арқылы логикалық ойлау жүйесін қалыптастыру.

Коммуникация: «Әжелер мектебімен» бірлескен шараларда балалар шешендік өнер мен ана тілінің барлық бояуын сіңіреді. Цифрлық технологияларды қолдана отырып, балалардың сөйлеу мәнерін таспаға жазып, қайта тыңдату арқылы тілдік қателермен жұмыс істейміз.

Командалық жұмыс: Ортақ жобалар, мерекелік шаралар және интерактивті цифрлық ойындар баланы топпен жұмыс істеуге, ортақ шешім қабылдауға үйретеді.

Қорытынды: Біздің мақсатымыз – тек мектеп бағдарламасына дайын бала емес, біздің мақсатымыз – өз елін шын сүйетін, еңбекқор, еркін ойлы және заман ағымына бейімделген тұлға тәрбиелеу.

Нағыз сапалы тәрбие мен білім – ол ұлттық рухпен сусындаған білім. Біз ұлттық құндылықтарды басты бағдаршам етіп алып, келешек ұрпақтың бақытты балалық шағы мен жарқын болашағы үшін жұмыс істей береміз. Мектепке дейінгі білім берудің келешегі – біздің бүгінгі шынайы еңбегімізде.

Әдебиеттер тізімі:

1. 2025-2026 оқу жылында Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдарында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хат. – Астана: «Ерте дамыту институты» РММ, 2025.

2. Берікқараева Г. П. Мектепке дейінгі ұйымдарда 4К моделін енгізу әдістемесі. — Алматы, 2021.

3. Жұмабаева Ә. Е. Ұлттық құндылықтар негізінде мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу. – Алматы: Білім, 2020.

4. Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы. – Астана, 2023.

5. Мағжан Жұмабаев. Педагогика. – Алматы: Ана тілі, 2019.

6. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2022.

7. Мұқанова Б. А. Мектепке дейінгі ұйымдардағы инновациялық технологиялар мен ЖИ элементтерін қолдану. – Астана, 2024.

8. Отбасы және балабақша серіктестігі: Әдістемелік құрал / Құраст. С. Н. Нұрланов. – Қарағанды, 2023.

9. Сәбитова М. С. Этнопедагогика: Балабақшадағы ұлттық тәрбие негіздері. – Түркістан, 2022.

VALUES OF PRESCHOOL EDUCATION AS A BASIS FOR ACCREDITATION: DEVELOPING STANDARDS FOR A SELF-REGULATORY ORGANIZATION IN KAZAKHSTAN'S PRIVATE PRESCHOOL SECTOR (PROJECT AND IMPLEMENTATION PROSPECTS)

Renata Tulegenova,
Founder of the National Association
of Education Investors “BilimInvest”

Андатпа. Бұл мақалада Қазақстан Республикасында өзін-өзі реттейтін ұйым (ӨӨҰ) тұрғысынан жекеменшік мектепке дейінгі білім беру сапасын бағалау жүйесінің институционализациясы қарастырылады. Онда құндылыққа негізделген тәсілге және халықаралық шкалалардың (OECD, NAEYC, ECERS, PAS) синтезіне негізделген Ұлттық сапаны бағалау моделінің әзірленуі талданады. Онда Алматы облысында жүзеге асырылып жатқан пилоттық жобаның (2025-2026) құрылымы, сондай-ақ жекеменшік мектепке дейінгі мекемелердің кәсіби өсуін ынталандыруға бағытталған инновациялық төрт деңгейлі мектепке дейінгі сапаны бағалау шкаласы сипатталған.

Кілт сөздер: мектепке дейінгі білім беру, білім беру сапасы, өзін-өзі реттейтін ұйым (ӨӨҰ), аккредиттеу, сапа стандарттары, жекеменшік білім беру, кәсіби қауымдастық.

Аннотация. В статье рассматривается процесс институционализации системы независимой оценки качества дошкольного образования в Республике Казахстан через призму деятельности Саморегулируемой организации (СРО). Представлен анализ разработки Национальной модели оценки качества, основанной на ценностно-ориентированном подходе и синтезе международных шкал (OECD, NAEYC, ECERS, PAS). Подробно описана структура пилотного проекта, реализуемого в Алматинской области (2025-2026 гг.), а также инновационная четырехуровневая шкала оценки качества дошкольной организации, направленная на стимулирование профессионального роста частных дошкольных организаций.

Ключевые слова: дошкольное образование, качество образования, саморегулируемая организация (СРО), аккредитация, стандарты качества, частный сектор, профессиональное сообщество.

Abstract. The article examines the process of institutionalizing a system for independent quality assessment of early childhood education in the Republic of Kazakhstan through the prism of the activities of a Self-Regulating Organization (SRO). It presents an analysis of the development of a National Quality Assessment Model based on a value-oriented approach and a synthesis of international scales (OECD, NAEYC, ECERS, PAS). The structure of the pilot project implemented in the Almaty region (2025-2026) is described in detail, along with an innovative four-level quality assessment scale for preschool organizations aimed at stimulating the professional growth of private preschool organizations.

Keywords: early childhood education, quality of education, self-regulating organization (SRO), accreditation, quality standards, private sector, professional community.

Introduction: A Paradigm Shift in Quality Management

The current stage of development of preschool education in the Republic of Kazakhstan is characterized by a fundamental transition from the extensive growth of the network to the intensive improvement of the quality of services provided. Over the past decade, thanks to public-private partnership (PPP) mechanisms and the introduction of per-capita funding, the private sector has become a key driver in ensuring the accessibility of preschool education. However, the rapid quantitative expansion of the market has highlighted the problem of heterogeneous quality in the educational environment and management processes within private preschool organizations.

This process began in 2010 with the launch of the “Balapan” program, when the state first recognized the private sector as an equal partner. The personal experience of our team, which opened the first “Erkem-Ai” kindergarten in 2009 in the Almaty region and stood at the origins of the market’s formation, allows us to assert: the public-private partnership (PPP) mechanism has become the main driver of educational accessibility. Statistics confirm the scale of this success. Kazakhstan has become a leader in Central Asia in social investments: about 70% of all PPP projects are social, and the share of private preschool organizations has reached 49% (more than 5,5 thousand preschool organizations).

The enrollment of children aged 3-6 years is 98.7%. However, having solved the task of quantitative coverage (“building walls”), the industry faced the challenge of qualitative heterogeneity. International measurements (ECERS-3) record an

average quality level at 3.1 points, which requires systemic changes. The traditional model of state control, based primarily on supervisory functions and checking documentary compliance with legal acts, has exhausted its resource of effectiveness in a dynamically developing market.

There was an urgent need to create a tool that would not simply record violations but set a vector for professional development, form a culture of quality, and be based on trust between the state, business, and the parental community. As a result, a demand arose for a tool that would:

- set a unified professional quality standard for the sector;
- stimulate development, rather than just identifying non-conformities;
- increase the trust of parents and society through transparent criteria;
- strengthen the partnership model of interaction between the state and the private sector.

The response to this challenge was the creation in 2025 of the first specialized Self-Regulating Organization (SRO) “Asyl Urpaq” in the field of preschool education, whose activities were coordinated with the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan. This event marked the beginning of the transition from a state monopoly on quality assessment to a model of professional community responsibility. The first constituent congress of the SRO, held in Astana with the participation of strategic partners - the United Nations Children’s Fund (UNICEF), the Institute of Early Childhood Development, and leading specialized associations in education - defined the mission of the new structure: creating a safe, developing, and value-oriented environment for every child through the implementation of unified national quality standards.

Methodological Foundations of the National Assessment Model

The key result of the first stage of the SRO’s work was the development of the National Quality Assessment Model for private preschool organizations as the basis for independent professional accreditation. When designing the model, it was fundamentally important to avoid creating “yet another bureaucratic superstructure”. The model was conceived as a development tool that measures not only conditions (infrastructure) but also process quality: teacher-child interaction, psychological climate, family involvement, managerial maturity, and the quality of internal safety procedures.

The methodological foundation of the Model is based on a synthesis of the best world practices and their adaptation to the Kazakhstani socio-cultural context. The development was based on the approaches of four leading international systems:

- OECD Early Childhood Education and Care Quality Framework (2018): orientation towards process quality and the well-being of the child.

- NAEYC (National Association for the Education of Young Children, USA): standards emphasizing relationships, the curriculum, and partnership with the family.
- ECERS (Early Childhood Environment Rating Scale): scales for assessing the educational environment.
- PAS (Program Administration Scale): tools for assessing leadership and management.

This synthesis allowed for the formation of a value framework where the child is at the center, and all processes - from financial management to the organization of meals - are viewed through the prism of their influence on the development and safety of the child.

Architecture of Standards: Six Dimensions of Quality

The developed model is structured into six key standards, each of which has its own weight in the final assessment. This structure allows for a balance of managers' attention between economic activities and the pedagogical process.

Standard 1: Quality of Upbringing, Educational Process, and Child Development (Weight: 25%) This is the core of our model. The standard focuses on the implementation of the Model Curriculum content but evaluates it substantively rather than formally. Key indicators include:

- Psycho-pedagogical support for socialization and individualization of child development;
- Use of play as the leading method of learning;
- Integration of national values into the educational process. We pay special attention to fostering patriotism, love for the Motherland (Otan), development of the state language, and introduction to the culture of Kazakhstan;
- Presence of inclusive practices and support for children with special educational needs;
- Individualization.

Standard 2: Quality of Leadership and Management (Weight: 20%)

Education quality is impossible without quality management. The standard assesses strategic leadership, transparency and accountability, risk management, ethical culture, and the digital maturity of management processes. The transition from a “management as administration” model to a “management as leadership” model is seen as a condition for sustainable quality and safety.

Standard 3: Protection, Support, and Well-being of Children (Weight: 20%)

In the face of modern risks, safety comes to the fore. The standard covers a wide range of issues: from anti-terrorist protection and fire safety to psychological comfort. For the first time, the accreditation criteria include strict indicators for

bullying prevention, protection from all forms of violence, and ensuring emotional well-being. The organization of high-quality, balanced nutrition and medical services is also assessed in detail. Child well-being is an absolute priority.

Standard 4: Material, Technical, and Infrastructural Provision (Weight: 15%) We view the environment as the “third teacher”. The assessment goes beyond sanitary rules (although compliance with them is mandatory). SRO experts analyze how the group space is zoned, accessible to children, and equipped with developmental materials. The environment should provoke cognitive activity, be transformable, and aesthetic.

Standard 5: Professional Development and Staff Stability (Weight: 10%) The standard aims to reduce the risks of staff turnover and “manual quality”. It evaluates the existence of a system for continuous professional development (CPD), mentoring, adaptation of new employees, motivation, and retention mechanisms. The link between staff stability and the quality of adult-child interaction is emphasized.

Standard 6: Quality Management and Innovation (Weight: 10%) An organization’s capacity for self-reflection is a sign of maturity. The standard assesses the presence of internal monitoring systems, the team’s ability to work with data (data-driven decision making), as well as the implementation of innovative pedagogical technologies and the dissemination of best practices within the professional community.

Innovative Evaluation System: From Control to Development

The fundamental novelty of the developed system is the rejection of binary assessment (“compliant / non-compliant”) in favor of a four-level maturity scale. We did not need a single “equalizing” scale; we came to understand the need for a differentiated approach that motivates growth. Based on the results of the audit, the organization receives a final score that determines its level and accreditation period:

- **“Developing” Level** (Scores: 1.00 - 1.99) This level represents organizations at the initial stage of establishing a quality system. Management processes are fragmentary, and pedagogical innovations are implemented only sporadically. Instead of punitive measures, the organization is granted Conditional Accreditation for a period of 1 year. A mandatory requirement is the development and execution of a foundational Action Plan for improvements under the close mentorship of SRO experts.
- **“Progressing” Level** (Scores: 2.00 - 2.74) At this stage, the main operational processes are defined, but their coordination requires further strengthening. There is visible positive dynamics and a burgeoning analytical culture, though internal self-assessments are not yet fully

systematic. To encourage this progress, the organization receives Accreditation for a period of 2 years (provisional). The mandatory Action Plan at this level focuses on the synchronization of pedagogical and management processes to reach full stability.

- **“Established” Level** (Scores: 2.75 - 3.49) This is the “golden middle” and the standard for the market. The quality system functions reliably, ensuring consistent staff stability and a high level of safety for all children. The organization demonstrates true professional maturity. Consequently, these kindergartens are granted Full Accreditation for a period of 3 years.
- **“Exemplary” Level** (Scores: 3.50 and above) These organizations are recognized as industry leaders. They not only provide reference-quality services but also actively broadcast their expertise, serving as a practice base for others and contributing to the development of national methodological manuals. They demonstrate high innovation activity and strong leadership within the professional community. For such excellence, the Accreditation period is extended to 5 years.

This approach changes the psychology of managers: the inspection is perceived not as a threat but as an independent audit that helps identify points of growth.

Pilot Project in Almaty Region: Implementation Progress and Interim Results

Practical testing of the National Model is being carried out within the framework of a pilot project in the Almaty region. The choice of the region is due to the high concentration of private preschool organizations and the diversity of their types (from large complexes to small-scale kindergartens). The pilot project was launched in 2025 and will last until August 2026. At the current stage, we have conducted a series of training seminars for managers of private preschool organizations.

Preliminary observations and conclusions: First, the self-assessment tool showed high diagnostic value. Many managers for the first time saw the gap between their own perception of quality and the real state of affairs, especially regarding pedagogical interaction and environmental organization. Second, a deficit of competencies in strategic planning was identified. Most private kindergartens live in a mode of operational response, which hinders systemic development. SRO standards have become a roadmap for them to build a long-term strategy. Third, we observe an understanding among managers that accreditation is a potential growth of trust from the parental community. In the future, the SRO quality mark should be perceived as a guarantee of safety and a high level of education.

Challenges and Implementation Perspectives

Despite the positive dynamics, the implementation of SRO standards is associated with several challenges. A key one is the market's readiness for transparency. Not all participants are ready to demonstrate real financial and managerial processes. The second challenge is the need for large-scale retraining of methodologists and experts capable of conducting assessments substantively, based on observation and interviews, rather than formally.

Perspectives for the project's development are linked to the completion of the pilot in August 2026 and subsequent scaling of the experience to the national level. We plan to:

- Approve a register of accredited organizations integrated with the National Educational Database (NEDB).
- Create a digital accreditation platform to minimize paper turnover and the human factor.

Conclusion

The experience of developing and implementing SRO standards in private preschool education in Kazakhstan demonstrates the effectiveness of a value-oriented approach. We are moving away from the “supervisor control” paradigm to a “professional partnership” paradigm. The values of preschool education - the child's well-being, harmonious development, safety, and happiness - cease to be abstract concepts and are transformed into measurable quality criteria. The pilot project in the Almaty region already shows that managers understand that self-regulation can become a powerful driver for the industry's development. By August 2026, we expect to have a validated, functioning model that will become the basis for increasing the competitiveness of Kazakhstan's human capital, starting from the most important stage - preschool childhood. Accreditation through an SRO is not just about receiving a certificate.

It is a public commitment by the team to society to work honestly, professionally, and with love for children. And it is these values that lie at the heart of our common future.

References

1. Asyl Urpaq SRO. (2025). *Internal regulatory documents: Measures for evaluating the activities of an educational organization*.
2. Harms, T., Clifford, R. M., & Cryer, D. (2015). *Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS-3)*. Teachers College Press.
3. Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan. (2025). *Law of the Republic of Kazakhstan “On Education”*.
4. NAEYC. (2019). *Advancing Equity in Early Childhood Education*. National Association for the Education of Young Children.

5. OECD. (2018). *Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education*. OECD Publishing.

6. SRO Congress. (2025). *Materials of the I Congress of the Self-Regulating Organization in the field of preschool education*.

7. Talan, T. N., & Bloom, P. J. (2022). *Program Administration Scale (PAS): Measuring early childhood leadership and management*. Teachers College Press.

«МУЛЬТИПЛИКАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ»

Мухамадиева Алия Алибаевна,
методист детского сада
«Kidz n totz Galamat»,
экспериментальная STEM-
площадка, г. Астана

Андатпа. Мақалада мультипликациялық қызмет мектепке дейінгі білім берудің заманауи құндылықтарын қалыптастырудың тиімді құралы ретінде қарастырылады. Алты білім беру модулі жүйесі арқылы STEM-тәсілді іске асыру тәжірибесі ашып көрсетілген, олардың бірі — «Мультистудия» модулі. Осы модуль аясында ұйымдастырылған мультипликациялық қызмет мектеп жасына дейінгі балалардың бастамашылдығын, креативті ойлауын, ынтымақтастығы мен цифрлық сауаттылығын дамытуға ықпал ететіні дәлелденген. Эксперименттік STEM-алаңының практикалық тәжірибесі ұсынылған.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі білім беру, мультипликациялық қызмет, заманауи құндылықтар, STEM-тәсіл, білім беру модульдері, цифрлық технологиялар.

Аннотация. В статье рассматривается мультипликационная деятельность как эффективное средство формирования современных ценностей дошкольного образования. Раскрывается опыт реализации STEM-подхода через систему шести образовательных модулей, одним из которых является модуль «Мультистудия». Показано, что мультипликационная деятельность, организованная в рамках данного модуля, способствует развитию инициативности, креативного мышления, сотрудничества и

цифровой грамотности дошкольников. Представлен практический опыт экспериментальной STEM-площадки.

Ключевые слова: дошкольное образование, мультипликационная деятельность, современные ценности, STEM-подход, образовательные модули, цифровые технологии.

Abstract. The article examines animation activities as an effective means of forming modern values in preschool education. It explores the implementation of the STEM approach through a system of six educational modules, including the "Multistudio" module. The study demonstrates that animation activities organized within this module foster the development of initiative, creative thinking, collaboration, and digital literacy among preschoolers. Practical experience from an experimental STEM site is also presented.

Keywords: preschool education, animation activities, modern values, STEM approach, educational modules, digital technologies.

Введение. Современное дошкольное образование направлено на развитие инициативности, самостоятельности, сотрудничества и творческого мышления ребёнка. В условиях цифровизации особую значимость приобретают формы образовательной деятельности, в которых ребёнок выступает активным участником процесса.

Одним из эффективных средств реализации данных задач является мультипликационная деятельность. В нашем детском саду «Kidz n totz Galamat» образовательный процесс организован на основе STEM-подхода и реализуется через систему шести взаимосвязанных образовательных модулей, одним из которых является модуль «Мультистудия», направленный на формирование современных ценностей дошкольного образования средствами мультипликации.

Современные ценности дошкольного образования

Современные ценности дошкольного образования определяются запросом общества на ребёнка, способного взаимодействовать, мыслить гибко и применять полученный опыт в практической деятельности. В связи с этим приоритетом становится не объём усвоенных знаний, а способы их получения и использования.

К числу значимых ценностей относятся умение работать в команде, принимать решения в процессе деятельности, находить нестандартные решения и использовать элементы цифровых технологий в образовательных целях. Эти ценности формируются в ходе активных, практико-ориентированных видов деятельности, предполагающих участие ребёнка в совместном создании продукта.

Мультипликационная деятельность как педагогическое средство

Мультипликационная деятельность представляет собой педагогически организованный процесс, включающий разработку сюжета, создание персонажей и декораций, покадровую съёмку, озвучивание и последующее обсуждение результата.

В процессе работы над мультфильмом дети учатся планировать последовательность действий, распределять роли, договариваться и нести ответственность за общий результат. Таким образом, мультипликационная деятельность становится эффективным средством формирования ценностей сотрудничества, уважения к мнению другого и инициативности.

Реализация модуля «Мультистудия» в системе STEM

Данный модуль интегрирует элементы науки, технологий, инженерного мышления и творчества, обеспечивая развитие коммуникативных, познавательных, интеллектуальных, творческих и социально-эмоциональных навыков, а также формирование исследовательских способностей детей.

В ходе создания мультфильмов дети решают элементарные инженерные и логические задачи, планируют последовательность действий, считают количество кадров, анализируют причинно-следственные связи, осваивают основы работы с цифровыми устройствами под руководством педагога. Это способствует формированию первоначальных навыков цифровой грамотности и развитию познавательного интереса дошкольников.

Например, при создании мультфильма по мотивам сказки о Винни-Пухе используется знакомый детям сюжет как основа для STEM-исследования. Дети обсуждают, почему персонаж падает вниз, а не вверх, что изменится, если поднять шарик выше, и каким образом передать движение в мультфильме. Во время съёмки они считают кадры, экспериментируют с расстоянием и делают вывод о том, что от количества кадров и длины перемещения зависит скорость движения персонажа.

Создание персонажей и декораций осуществляется с применением различных материалов и техник: лепка из пластилина, рисование на бумаге, использование готовых фигурок, а также работа в плоскостном, объёмном и песочном пространстве. Самостоятельный выбор материалов позволяет детям проявлять инициативу, развивать креативное и пространственное мышление, а также выразить собственное эмоциональное отношение к создаваемому продукту.

Особое значение в мультипликационной деятельности имеет эмоциональный результат. Просмотр готового мультфильма вызывает у

детей яркие положительные эмоции, чувство радости, гордости за собственную работу и удовлетворения от достигнутого результата. Осознание того, что созданный мультфильм является итогом их совместных усилий, усиливает мотивацию к дальнейшей деятельности, формирует уверенность в собственных возможностях и положительное отношение к познавательному процессу.

В результате такой деятельности дети не просто наблюдают готовый мультфильм, а становятся активными исследователями и создателями, объединяя познавательную, творческую и эмоционально-ценностную составляющие в рамках STEM-подхода.

Практический опыт экспериментальной площадки

Практика реализации мультипликационной деятельности в детском саду показывает её высокую эффективность. У детей отмечается повышение речевой активности, развитие креативного и логического мышления, воображения и фантазии, уверенности в собственных возможностях, а также формирование устойчивой мотивации к образовательной деятельности.

В процессе работы над мультфильмами дети учатся самостоятельно предлагать идеи сюжета, придумывать образы персонажей, находить нестандартные способы их воплощения и преобразовывать замысел в конкретный результат. Это способствует развитию образного мышления и творческого воображения.

Роль педагога при этом заключается в сопровождении и поддержке детской инициативы. Педагог выступает в роли наставника и координатора, создавая условия для самостоятельной, осмысленной и продуктивной деятельности детей, а также для их эмоционального благополучия в образовательном процессе.

Заключение

Мультипликационная деятельность, реализуемая в рамках модуля «Мультистудия» системы STEM-образования, является эффективным средством формирования современных ценностей дошкольного образования. Она обеспечивает развитие ключевых образовательных навыков дошкольников, интеграцию познавательной, творческой и социально-эмоциональной составляющих, а также соответствует требованиям государственного общеобязательного стандарта.

Опыт экспериментальной STEM-площадки детского сада «Kidz n totz Galamat» демонстрирует, что включение мультипликационной деятельности в образовательный процесс позволяет создавать условия для активного, осмысленного и эмоционально насыщенного развития детей.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ДАМУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Есжанова Нургул Кенесовна,
Қызылорда облысы, Қызылорда
қаласы білім бөлімінің «Асыл-ай»
бөбекжай-бақшасының
меңгерушісі

Андатпа. Бұл мақалада мектеп жасына дейінгі балаларды толлықанды дамытуда инновациялық технологияларды қолдану туралы жазылған. Балалардың қабілеттерін дамыту, танымдық қызығушылығын жетілдіру туралы көрнекті психологтер мен педагогтердің еңбектеріне шолу жасалынған. Сонымен қатар мақалада даму технологиялары, баланың жеке қабілеттерін, шығармашылығын, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған әдістер мен тәсілдер қарастырылған.

Кілт сөздер: Тәрбиелеу-білім беру процесі, инновациялық технологиялар, даму технологиялары, мектепке дейінгі кезең.

Аннотация. В данной статье рассматривается об использовании инновационных технологий в развитии детей дошкольного возраста. Анализируется труды выдающихся психологов и педагогов по развитию способностей детей, совершенствованию познавательного интереса. Также в статье рассматриваются технологии развития, методы и подходы, направленные на развитие индивидуальных способностей, творчества, познавательной активности ребенка.

Ключевые слова: воспитательно-образовательный процесс, инновационные технологии, развивающие технологии, дошкольный период.

Annotation. This article discusses the use of innovative technologies in the development of preschool children. The works of outstanding psychologists and teachers on the development of children's abilities and improvement of cognitive interest are analyzed. The article also discusses development technologies, methods and approaches aimed at developing individual abilities, creativity, and cognitive activity of the child.

Keywords: educational and upbringing process, innovative technologies, developmental technologies, preschool period.

Қазіргі таңда Қазақстанның білім беру саласындағы мемлекеттік саясаты сапалы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға қолжетімділікті

камтамасыз етуге бағытталған. Осыған орай мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңғыртуды көздейтін Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысымен Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі қабылданды. Аталған модельдің 44-тармағында педагогтің кәсіби тұрғыдан үнемі дамуы, балаларды тыңдай білуі, сұрақтар қоя алуы, дәлелдер іздеуі, оларды сыни тұрғыдан талдауы және шығармашылық эксперименттер жүргізу қабілеттерінің маңыздылығы атап көрсетілген [1].

Мектепке дейінгі білім беру жүйесін жаңғырту процесінде мектепке дейінгі білім беру ұйымдарына қойылатын талаптар да арта түсуде. Осыған байланысты мектеп жасына дейінгі балалардың тәрбиелеу-білім беру процесінде жаңа, тиімді психологиялық-педагогикалық тәсілдерді қолдану қажеттілігі туындап отыр. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында тәрбиелеу-білім беру процесінде әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтар негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу жүзеге асырылады-деп атап көрсетілген [2].

Баланың болашақ мектеп өміріндегі жетістігі көбінесе мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие мен білімнің тиімді ұйымдастырылуына байланысты. Әр ата-ана өз баласының білімді, табысты және толыққанды дамыған тұлға болғанын қалайды. Сондықтан да педагогтер белсенді зерттеуші және балалармен жұмыс істеудің жаңа нысандарын жасаушы, жаңашыл және жауапты болуы тиіс. Осыған сәйкес мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогтер балалармен жұмыс барысында жоғары нәтижеге қол жеткізу үшін инновациялық технологияларды қолданады.

Заман талабына сәйкес педагогтерге қойылатын жаңа талаптарды ескере отырып, мектепке дейінгі педагогика балаларды тәрбиелеудің, оқытудың және дамытудың жаңа тәсілдерін ұсынуда. Тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру барысында педагогтер оқыту әдістері мен тәсілдерін дұрыс таңдап, олардың тиімділігін тәжірибеде қолдануы қажет. Тәжірибе көрсеткендей, оқытудың табысты болуы тек ұсынылған материалдың мазмұнына ғана емес, сонымен қатар оны ұсыну нысанына да байланысты. Баланың қызығушылығы мен танымдық белсенділігін арттыратын әдістер біліктер мен дағдыларды тиімді меңгеруге ықпал етеді.

Мектепке дейінгі кезең – мектепке дайындық сатысы, баланың өмірлік маңызды дағдыларын дамыту кезеңі. Қоғамның сапалы дамуының маңызды шарттарының бірі – жас ұрпақтың толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу, қолдау және дамыту. Мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиелеу-білім беру

процесінде күн тәртібіне (балаларды қабылдау, таңертеңгі жаттығу, тамақтану, серуендеу, күндізгі ұйқы, шынықтыру шаралары, балалардың үйге қайтуы) сәйкес балалар іс-әрекетінің түрлері (ұйымдастырылған, ойын, танымдық, коммуникативтік, шығармашылық, эксперименталдық, еңбек, заттық, қимылдық, бейнелеу) ұйымдастырылады. Мектепке дейінгі білім беру педагогтері балаларды мектепте оқуға дайындаудың маңызды буыны болғандықтан, олар балалардың болашақтағы оқу процесіне бейімделу ерекшеліктерін ескеруі қажет.

Психология ғылымдарының докторы Л. А. Венгердің айтуынша: *«Бүгінгі күні мектепке дайын болу – оқи, жаза немесе санай білу емес. Мектепке дайын болу – осының бәрін үйренуге дайын болу»* [3]. Бұл тұжырым баланың мектепке дайындығы оның жинақтаған білім көлемімен емес, танымдық белсенділігі мен ойлау қабілетінің дамуымен анықталатынын көрсетеді.

Қазіргі балалар ақпараттық технологиялар дәуірінде өмір сүріп, дамуда. Сондықтан білім беру процесінде дәстүрлі ақпараттық-жинақтау әдістерінен дамыта оқыту технологияларына көшу қажеттілігі туындайды. Дамыта оқыту барысында баланың белсенділігі, дербестігі және шығармашылық ойлауы қалыптасады. Зияткерлік және шығармашылық деңгейі жоғары балалар өздеріне сенімді болып, жаңа ортаға оңай бейімделеді және мектепте табысты оқиды.

Иновациялық білім беру технологиялары қазіргі әлеуметтік-мәдени жағдайдағы баланың жеке дамуына оң ықпал ететін әдістер мен тәсілдердің жиынтығы болып табылады. Бұл технологиялар педагогикалық қызмет барысында тиімділігі дәлелденген дәстүрлі және креативті заманауи әдістерді үйлестіре отырып қолданылады. Баланың тұлғалық, танымдық және әлеуметтік дамуының ең маңызды кезеңдерінің бірі мектепке дейінгі кезең. Осы уақытта баланың ойлау қабілеті, тіл байлығы, қиялы, эмоциялық және әлеуметтік дағдылары қалыптасады. Сондықтан тәрбиелеу –білім беру процесінде заманауи даму технологияларын қолдану ерекше маңызға ие.

Осындай тиімді технологиялардың бірі – В.В. Воскобовичтің дамыту ойындары. Бұл технология мектеп жасына дейінгі балалардың қабілетін және ойын әрекетін дамытуға бағытталған. Оның негізгі идеясы – балалардың проблемалық және шығармашылық тапсырмаларды шешу арқылы танымдық белсенділігін арттыру [4].

Аталған инновациялық технологияның негізгі мақсаттары мен міндеттері мынадай:

- балалардың танымдық қызығушылығын қалыптастыру;

- қоршаған орта құбылыстарын зерттеуге деген ынтасын дамыту;
- қиял мен шығармашылық ойлауды жетілдіру;
- эмоционалдық-бейнелік және логикалық ойлаудың үйлесімді дамуын қамтамасыз ету;
- сөйлеу дағдылары мен математикалық түсініктерін қалыптастыру;
- ойын барысында баланың дамуына ықпал ететін педагогикалық ортаны ұйымдастыру.

Даму технологиялары – баланың жеке қабілеттерін, шығармашылығын, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған әдістер мен тәсілдердің жиынтығы. Олар баланың табиғи қызығушылығын қолдап, ойын, тәжірибе және зерттеу арқылы білім алуға мүмкіндік береді. Даму технологияларын қолдану баланың танымдық белсенділігі арттырады, шығармашылық қабілеті мен қиялы дамиды, коммуникативтік дағдылары қалыптасады, өзіндік ойлау және шешім қабылдау қабілеті жетіледі, бала мектепке баруға психологиялық тұрғыдан дайын болады.

Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс барысында даму технологияларын тиімді қолдану – баланың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды фактор. Мұндай технологиялар мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту процесін қызықты, белсенді және нәтижелі етеді. Нәтижесінде бала өз мүмкіндігін толық ашып, болашақ білім алу кезеңіне сенімді қадам жасайды.

Толыққанды дамыған балалар оқу материалын тез меңгереді, өз мүмкіндіктеріне сенімді болады және жаңа ортаға оңай бейімделеді.

Даму технологиялары баланың психикалық дамуына ғана емес, сонымен қатар ми қызметінің жетілуіне де оң әсер етеді. Сондықтан мектепке дейінгі кезеңде баланың даму дағдылары неғұрлым ерте және қарқынды қалыптасса, оның кейінгі білім алу процесі де соғұрлым табысты болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137>
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>
3. Воронина Л. В. Условия формирования исследовательских умений в процессе обучения // Педагогическое образование в России. 2015.
4. Галигузова Л. Н. Дошкольная педагогика. Москва: Юрайт, 2016.
5. Козлова С.А., Куликова Т.А. Мектепке дейінгі педагогика «Академия» баспа орталығы, 2015 жыл

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА БАЛАЛАРДЫҢ МУЗЫКАЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМЫТУДАҒЫ ВОКАЛДЫҚ-ХОР ЖҰМЫСЫНЫҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ»

Жаньярова Гүлдана Ерікқызы,
Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім
басқармасының Шыңғырлау ауданы
білім беру бөлімінің «Болашақ»
бөбекжайы МКҚК-ның музыка
жетекшісі

Аннотация. Бұл жұмыста мектепке дейінгі балалардың музыкалық қабілетін вокалды-хор жұмысы арқылы дамытудың тиімді жолдары қарастырылған. Автор балалардың эстетикалық талғамын арттыру, ән айту мен би билеу дағдыларын қалыптастыру мәселелерін талдайды. Мәтінде ұйымдастырылған іс-әрекетін ойын түрінде және мемлекеттік стандарттарға сай ұйымдастырудың маңызы көрсетілген.

Түйін сөздер: Мектеп жасына дейінгі балалар, музыкалық тәрбие, ән айту дағдылары, вокалды-хор жұмысы, музыкалық-дидактикалық ойындар, шығармашылық қабілет.

Аннотация. В данной работе рассматриваются эффективные способы развития музыкальных способностей детей дошкольного возраста через вокально-хоровую работу. Автор анализирует вопросы повышения эстетического вкуса детей, формирования навыков пения и танца. В тексте подчеркивается важность организации учебной деятельности в игровой форме и в соответствии с государственными стандартами.

Ключевые слова: Дошкольное обучение, музыкальное развитие, вокальные навыки, эстетический вкус, музыкально-дидактические игры, творческий потенциал.

Abstract. This work examines effective ways of developing the musical abilities of preschool children through vocal and choral activities. The author analyzes issues related to enhancing children's aesthetic taste and forming singing and dancing skills. The text highlights the importance of organizing educational activities in a playful format and in accordance with state standards.

Keywords: Preschool education, music education, vocal and choral skills, aesthetic development, musical and didactic games, creative abilities.

Музыка өнері – мектеп жасына дейінгі балалардың рухани, эстетикалық және дүниетанымдық көзқарастарын қалыптастырып, көркемдік сезімталдығын арттыратын маңызды құрал. Тәуелсіз Қазақстанның өнерлі, жігерлі, білімді, парасатты жас ұрпағын тәрбиелеу – балабақша педагогтерінің басты міндеттерінің бірі. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балаларға музыкалық тәрбие берудің маңызы ерекше.

Балалармен жүргізілетін мерекелік ертеңгіліктер, музыка бойынша ұйымдастырылған іс-әрекеттер, ертегілерді сахналаудағы музыкалық қойылымдар мен мюзиклдер – балабақшадағы музыкалық тәрбие жұмысын ұйымдастырудың негізгі түрлері болып табылады.

Балабақшада балаларға музыкалық тәрбие берудегі басты мақсаттар:

- балаларды ән айтуға, би билеуге баулу;
- әртүрлі музыкаға эмоциялық сезімталдығын қалыптастыру және дамыту;
- таныс шығармаларды әуенінен тану және есте сақтау қабілетін жетілдіру;
- музыкалық әрекеттің барлық түрлері бойынша белсенділікті дамыту.

Музыканың құдіретті күшін бала бойына дарыту үшін әуен мен ырғақ баланың күнделікті өмірінің ажырамас бөлігіне айналуы тиіс.

Балабақшада музыка бойынша ұйымдастырылған іс-әрекеттер мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың мемлекеттік стандарты талаптарына сай жүргізіледі. Әр баланың жас ерекшелігі ескеріліп, ұйымдастырылған іс-әрекеті қызықты әрі мазмұнды ұйымдастырылады. Музыка баланың ішкі жан дүниесіне әсер етіп, әсем ән әуені арқылы көтеріңкі көңіл күй сыйлайды.

«Ойын ойнап, ән салмай өсер бала бола ма?» деген Абай Құнанбайұлы сөзі бекер айтылмаған. Балаларды ойын арқылы оқыту – ең тиімді әдістердің бірі. Осы бағытта педагог жұмыс түрлерін түрлендіріп, баланың дауысын дамыту тәсілдерін енгізеді. Музыка ұйымдастырылған іс-әрекет барысында музыкалық-дидактикалық ойындарды жүйелі пайдалану балаларды музыканың сипатын, көңіл күйін ажырата білуге үйретеді және музыкаға деген қызығушылығын арттырады.

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда мерекелік ертеңгіліктер мен сахналық қойылымдардың маңызы зор. Ертегілерді сахналау, түрлі кейіпкерлер рөлін сомдау арқылы балалар бейнені шынайы жеткізуге, сахна мәдениетін меңгеруге үйренеді, тілдері дамып, шығармашылығы шыңдалады.

Музыка бала өміріне неғұрлым ерте енсе, оның өмірінде соғұрлым терең әрі берік орын алады. Баланың алғашқы музыкалық әсері – ананың әлдиі. Бесік жырын тыңдап өскен балада музыкалық сезімталдық табиғи түрде қалыптасады.

Әрбір жас ерекшелік кезеңіне сәйкес ҚР Оқу-ағарту министрлігі жанындағы Балаларды ерте дамыту институты бекіткен «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының нұсқаулығына» сәйкес репертуарлар қолданылады. Баланың жасына қарай музыкалық материал біртіндеп күрделенеді.

Жас ерекшеліктеріне сай музыкалық даму

Кіші топтарда: Балаларды әнді қабылдауға ынталандыру, музыканың көңіл күйін сезінуге үйрету, ән интонациясы мен музыкалық образ ерекшеліктеріне назар аударту көзделеді.

Орта топта: Музыкалық-сенсорлық есту қабілеті дамытылады. Балалар жоғары және төмен, қатты және баяу дыбыстарды ажырата білуге үйренеді.

Ересек және мектепке дайындық топтарында: Қарапайым әншілік дағдылар қалыптастырылады:

- дұрыс тыныс алып, созып ән айту;
- анық дикция;
- бір мезгілде бастап, бір мезгілде аяқтау;
- музыкалық дыбысты үйлесімді орындау.

Балалар жеке және ұжымдық орындауға, сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз ән айтуға жаттығады.

Өмірдің екінші жылынан бастап баланың есту қабілеті саралана бастайды: жоғары-төмен, қатты-баяу дыбыстарды, тембр ерекшеліктерін ажырата алады. Алғашқы саналы ән интонациялары пайда болады. Қарапайым қимылдар (шапалақтау, топылдату, музыка ырғағына қозғалу) қалыптасады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың дауыс аппараты толық қалыптаспаған. Дауыс бұлшық еттері әлсіз, байламдары жұқа болғандықтан, олардың дауысы нәзік әрі әлсіз естіледі. Сондықтан ән айту барысында дауысқа күш түсірмей, дұрыс тыныс алу мен жеңіл дыбыс шығаруға үйрету маңызды.

3–4 жаста балалар ересектерге еліктеу арқылы ән айтуға қатысады. Қысқа, қайталамалы интонацияларға құрылған әндерді айта алады.

5 жаста музыкалық тәжірибесі жинақталып, дауыс диапазоны (ре–си) кеңейеді. Тыныс алу біршама реттеледі, вокалдық-есту координациясы қалыптасады. Балалар есту арқылы өзін-өзі бақылауға дағдыланады.

Дикция жақсарып, артикуляциясы дамиды. Әуеннің жоғары және төмен қозғалысын ажыратып, кіріспені таниды, сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз ән айта алады.

Қазіргі ғылыми зерттеулер музыкалық қабілеттің дамуы жалпы музыка мәдениетінің негізін қалайтынын дәлелдейді. Сондықтан музыкалық тәрбиені мектепке дейінгі кезеңнен бастау қажет. Бесік жырын тыңдап, санамақ айтып, ертегі естіп өскен бала шығармашыл әрі музыкалық дамыған болып қалыптасады.

Ән айту арқылы бала өлең мазмұнын саналы түсінеді, тәрбиелік мәнін ұғынады. Ән айту – музыкалық тәрбиенің аса маңызды құралы. Бұл кезеңде ән айту баланың тыныс алу жүйесін дамытып, дауыс аппаратының шынығуына ықпал етеді.

Музыкалық ұйымдастырылған іс-әрекетінде халық әндері мен күйлер, түрлі музыкалық шығармалар кеңінен қолданылады. Балалар музыканы тыңдауға, қабылдауға, есте сақтауға, ажыратуға үйренеді және оның мазмұнын түсінеді.

Балабақша бүлдіршіндерінің арасынан болашақ әншілер, бишілер, өнерпаздар шығуы әбден мүмкін. Сондықтан баланы мектепке дейінгі кезеңнен бастап өнерге баулу, шығармашылығын дамыту, музыкалық-эстетикалық тәрбие беру – педагогтердің маңызды міндеттерінің бірі.

Әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Оқу-ағарту министрлігі. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2022.
2. Балаларды ерте дамыту институты. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы және нұсқаулығы. – Астана, 2023.
3. Абай Құнанбайұлы. Қара сөздер. – Алматы: Жазушы, 2010.
4. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. – Москва: Педагогика, 1985.
5. Ветлугина Н.А. Музыкальное воспитание в детском саду. – Москва: Просвещение, 1989.
6. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – Москва: Просвещение, 1991.
7. Радынова О.П. Музыкальное развитие детей дошкольного возраста. – Москва: Владос, 2000.
8. Ушинский К.Д. Адам тәрбиесі туралы таңдамалы еңбектер. – Алматы: Рауан, 1991.

ЦЕНТР КОМПЕТЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ НОВОЙ МОДЕЛИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ РЕФЛЕКСИЯ

Жардаева Айгул Аскарровна,
воспитатель, педагог-исследователь
ГККП «Детский сад №33 «Нұрсәт»
государственного учреждения «Отдел
образования города Актөбе»

Андатпа: Мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымында заманауи мектепке дейінгі білім беру моделі негізінде Құзыреттілік орталығын құру және оның жұмыс істеу тәжірибесі ұсынылған. Мектепке дейінгі ортаның сапасын бағалаудың халықаралық ECERS шкаласын қолдану жолдары көрсетіліп, балалардың негізгі құзыреттіліктерінің даму динамикасын бақылау нәтижелері сипатталған. Тәрбие-білім беру қызметіндегі құзыреттілік тәсілдің маңыздылығын айқындайтын авторлық рефлексия берілген.

Түйінді сөздер: құзыреттілік орталығы, сапаны бағалау, ECERS, инновация.

Аннотация. В статье представлен опыт создания и работы Центра компетенций в дошкольной образовательной организации на основе современной модели дошкольного образования. Показано применение международной шкалы оценки качества дошкольной среды ECERS, описаны результаты наблюдения за динамикой развития ключевых компетенций у детей. Проведена авторская рефлексия практического опыта, подчёркивающая значимость компетентностного подхода в воспитательно-образовательной деятельности.

Ключевые слова: центр компетенций, оценки качества, ECERS, инновация.

Abstract. The article presents practical experience in establishing and operating a Center of Competencies in a preschool educational organization based on a modern model of early childhood education. The application of the international quality assessment scale ECERS-R is described, and the dynamics of children's key competency development are analyzed. The author's professional reflection is provided, emphasizing the importance of a competency-based approach in improving the quality of educational practice.

Keywords: center of competencies, preschool education quality, developing environment, ECERS-R, competency-based approach, innovation.

Современная система дошкольного образования ориентирована на развитие личности ребёнка через формирование ключевых компетенций — познавательной, коммуникативной, социальной, исследовательской и творческой. В условиях обновления содержания образования особую значимость приобретает создание в детском саду образовательной среды, отвечающей международным стандартам качества и потребностям современного ребёнка. В рамках реализации обновлённой модели дошкольного образования в нашем детском саду был создан Центр компетенций, направленный на системное повышение качества образовательной среды и профессионального мастерства педагогов.

Центр компетенций стал площадкой для внедрения инновационных подходов к организации образовательного процесса, где важное место заняло применение международной шкалы ECERS. Применение шкалы позволило провести системный анализ: организации пространства группы; качества взаимодействия педагога и ребёнка; условий для речевого и познавательного развития; поддержки самостоятельной деятельности детей.

По результатам наблюдений были определены зоны развития. В частности: расширены центры активности; увеличено количество открытых материалов для свободного выбора; организована исследовательская зона; усилен акцент на свободную игру и индивидуальные формы работы.

Использование шкалы ECERS позволило не только оценить условия, но и изменить профессиональное мышление педагогов — от формального планирования к осмысленному созданию образовательной среды.

Кроме того, появился структурированный подход к организации предметно-пространственной среды, ориентированный на максимальную доступность материалов и открытые зоны деятельности, что соответствует принципам формирования развивающей среды в дошкольной организации.

Систематическое педагогическое наблюдение выявило положительные изменения в ключевых областях компетентностного развития:

Познавательная деятельность: дети стали активнее проявлять интерес к исследованиям, задавать вопросы, проверять собственные гипотезы.

Коммуникативные навыки: улучшилось качество речи, дети уверенно выражали свои мысли, активно участвовали в обсуждениях и групповых активностях.

Социальное развитие: повысились навыки сотрудничества, уважения к мнению сверстников, дети учились договариваться и находить компромиссы.

Творческие проявления: увеличилось количество инициативных игровых сюжетов, творческих решений в деятельности.

Особенно заметно возросла самостоятельность детей — они стали активнее выбирать деятельность по интересам и самостоятельно решать возникающие задачи.

Авторская рефлексия

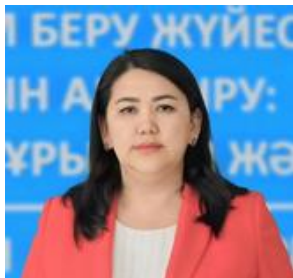
Работа в Центре компетенций стала для меня важным этапом профессионального роста. Применение современных инструментов оценки и педагогических подходов помогло переосмыслить привычные практики и перейти к более осознанному планированию образовательной среды. Сегодня я не просто организую деятельность— я наблюдаю, анализирую, поддерживаю инициативу детей и создаю условия для их самостоятельного развития, планирование образовательного процесса теперь строится не от «темы недели», а от интересов и инициатив детей.

Созданный Центр компетенций стал платформой обмена профессиональным опытом, обсуждения педагогических решений и поиска новых форм работы. Он помог мне убедиться, что качество дошкольного образования измеряется не количеством выполненных заданий, а глубиной участия и интереса ребёнка к собственной деятельности и внутренней готовности педагога к изменениям.

Список литературы:

1. Агеева А. А. Принципы формирования предметно-пространственной развивающей среды дошкольной организации согласно модели развития дошкольного воспитания и обучения. Вестник КГПИ, 2022.
2. Ибрагимова Г. К, Чеснокова Н. П, Мирза Н. В, Шкутина Л. А. Возможности оценки качества дошкольного образования с помощью методики ECERS-R в Казахстане. Science for Education Today, 2018.
3. Каримова Э. Д. Развитие компетенций 4С в образовании: теоретическая основа, методы и практические рекомендации. Образование, наука и инновации в мире, 2025.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР: ЭЛЕКТРОНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ТИІМДІ ЕНГІЗУ ТӘЖІРИБЕСІ

Искендинова Аяш Абдимахановна
Ақтөбе облыстық әдістемелік
орталығының «Мектепке дейінгі
тәрбие мен оқыту» бөлімінің
меңгерушісі

Аңдатпа. Мақалада мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі цифрлық технологиялар мен инновациялық үдерістерді енгізудің ғылыми-әдістемелік негіздері қарастырылады. Мектепке дейінгі ұйымдарды цифрлық трансформациялау жағдайында білім беру мазмұнын жаңартудың өзекті мәселелері мен даму перспективалары көрсетіледі. Электрондық білім беру ресурстарының құрылымы, мазмұндық ерекшеліктері және оларды тиімді қолданудың педагогикалық шарттары айқындалады. Әлемдік озық тәжірибе негізінде мектепке дейінгі ұйымдарда цифрлық құралдарды жүйелі енгізудің тетіктері ұсынылады. Сонымен қатар педагогтердің цифрлық құзыреттілігін дамыту білім сапасын арттырудың басым бағыттары ретінде ғылыми-практикалық тұрғыда негізделеді.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі ұйым, цифрлық білім беру ортасы, инновациялық әдістер, электрондық контент, цифрлық құзыреттілік, білім сапасы.

Аннотация. В статье рассматриваются научно-методические основы внедрения цифровых технологий и инновационных процессов в системе дошкольного образования. В условиях цифровой трансформации дошкольных организаций определяются актуальные вопросы обновления содержания образования и перспективы его развития. Раскрываются структура и содержательные особенности электронных образовательных ресурсов, а также педагогические условия их эффективного применения. На основе передового мирового опыта предлагаются механизмы системного внедрения цифровых инструментов в дошкольных организациях. Кроме того, развитие цифровой компетентности педагогов научно-практически обосновывается как одно из приоритетных направлений повышения качества образования.

Ключевые слова: дошкольная организация, цифровая образовательная среда, инновационные методы, электронный контент, цифровая компетентность, качество образования.

Abstract. The ongoing digitalization of society has profoundly transformed educational systems, including early childhood education. This article examines theoretical and methodological aspects of introducing digital technologies into preschool institutions. It analyzes the pedagogical features of electronic educational resources (EERs), identifies key requirements for their effective use, and considers regional strategies for digital development. The study emphasizes that teachers' digital competence plays a decisive role in ensuring educational quality. It is concluded that digital tools in preschool education should support play-based pedagogy and holistic child development rather than replace traditional interaction. Sustainable digital transformation requires systematic methodological support, professional training, and the creation of developmentally appropriate digital environments.

Keywords: early childhood education, digitalization, electronic educational resources, teacher competence, educational innovation, preschool pedagogy

Қазіргі жаһандану жағдайында білім беру жүйесі цифрлық технологиялардың қарқынды дамуына бейімделіп, жаңа мазмұндық және әдістемелік өзгерістерді талап етуде. Әсіресе мектепке дейінгі білім беру саласы баланың ерте жастағы дамуына негіз болатындықтан, цифрлық трансформация үдерісі бұл деңгейде ғылыми тұрғыдан сараланып, педагогикалық тұрғыдан дұрыс ұйымдастырылуы тиіс.

Цифрлық трансформация – бұл тек техникалық құралдарды енгізу ғана емес, ол білім беру мазмұнын, әдістерін, басқару жүйесімен қатар педагогтің кәсіби қызметін жаңа бағытқа ауыстыру процесі. Мектепке дейінгі ұйымдарда цифрлық технологияларды қолдану баланың танымдық белсенділігін арттыруға, баланың жеке даму бағытын айқындауға және білім беру сапасын жетілдіруге мүмкіндік береді.

Цифрлық трансформация ұғымы мектепке дейінгі білім беру ортасын ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып жүйелі түрде жаңғырту процесін білдіреді. Бұл үдеріс келесі бағыттарды қамтиды:

- білім беру мазмұнын цифрлық форматқа көшіру және оның қолжетімділігін қамтамасыз ету;
- электрондық білім беру ресурстарын әзірлеу, бейімдеу және педагогикалық практикада тиімді пайдалану;

- педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру, кәсіби дамуын қолдау;
- ата-аналар мен сабақтастықта жұмыс жүргізуді цифрлық платформалар арқылы ұйымдастыру;
- білім беру процесін басқаруды автоматтандыру және мониторинг жүргізу жүйелерін енгізу.

Мектепке дейінгі кезеңде цифрлық технологияларды қолдану баланың жас және психофизиологиялық ерекшеліктеріне сәйкес құрылуы қажет. Психологиялық және педагогикалық зерттеулер көрсеткендей, ерте жаста цифрлық құралдарды шамадан тыс пайдалану баланың эмоционалдық және әлеуметтік дамуына кері әсер етуі мүмкін. Сол себепті цифрлық орта дәстүрлі ойын, қимыл-қозғалыс белсенділігі мен әлеуметтік өзара әрекеттестікті толықтырушы құрал ретінде қарастырылуы тиіс.

Цифрлық трансформацияның негізгі мақсаты – баланың жан-жақты дамуына қолайлы жағдай жасау, ал технологиялар – осы мақсатқа жетуді қамтамасыз ететін құралдар ретінде қызмет атқарады.

Электрондық білім беру ресурстары – білім беру процесінде қолданылатын цифрлық форматтағы оқу-әдістемелік материалдар кешені. Оларға мыналар жатады:

- интерактивті ойындар;
- мультимедиялық презентациялар;
- бейнесабактар;
- анимациялық материалдар;
- онлайн-платформалар;
- цифрлық дидактикалық ойындар.

Мектепке дейінгі ұйымдарда қолданылатын электрондық білім беру ресурстарына қойылатын негізгі талаптар:

1. Баланың жас және психофизиологиялық ерекшеліктеріне сәйкестік;
2. Танымдық қызығушылықты арттыру;
3. Қауіпсіздік талаптарына сай болу;
4. Интерактивтілік және көрнекілік;
5. Педагогикалық мақсатқа бағытталу.

Электрондық ресурстар баланың тілін дамытуға, логикалық ойлауын қалыптастыруға, шығармашылық қабілетін жетілдіруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін балаларға бейімделген цифрлық контентті қолдану тиімді нәтижелер береді.

Практика көрсеткендей, интерактивті тақталар, планшеттік қосымшалар және цифрлық ойын платформалары ұйымдастырылған оқу қызметінің мазмұнын байытып, баланың белсенді қатысуына ықпал етеді.

Әлемдік тәжірибе мектепке дейінгі білім беруде цифрлық технологияларды ғылыми негізде енгізудің маңыздылығын дәлелдейді. Мысалы, Finland елінде ерте жастағы балаларды оқытуда цифрлық құралдар ойын әрекетімен ықпалдастырылып қолданылады және басты назар баланың эмоционалдық әл-ауқатына аударылады. Ал Singapore тәжірибесінде педагогтердің цифрлық құзыреттілігін жүйелі арттыруға ерекше мән беріледі.

Бұл елдердің тәжірибесі цифрлық трансформацияның табысты болуы педагогтің кәсіби даярлығына тікелей байланысты екенін көрсетеді.

Педагогтің цифрлық құзыреттілігі келесі компоненттерден тұрады:

- ақпараттық сауаттылық;
- цифрлық құралдарды педагогикалық мақсатта қолдану;
- онлайн-коммуникация мәдениеті;
- цифрлық қауіпсіздік дағдылары;
- цифрлық контент әзірлеу қабілеті.

Облыстық әдістемелік орталықтар деңгейінде педагогтерге арналған әдістемелік семинарлар, шеберлік сағаттары, тәжірибе алмасу алаңдарының ұйымдастырылуы цифрлық мәдениетті қалыптастырудың тиімді жолы болып табылады.

4. Цифрлық трансформация жағдайындағы өзекті мәселелер

Мектепке дейінгі білім беруді цифрландыру барысында бірқатар мәселелер туындайды:

- материалдық-техникалық базаның жеткіліксіздігі;
- педагогтердің цифрлық құзыреттілік деңгейінің әртүрлілігі;
- сапалы қазақ тіліндегі цифрлық контенттің тапшылығы;
- балалардың экран алдындағы уақытын реттеу мәселесі;
- ата-аналардың цифрлық сауаттылығының төмендігі.

Бұл мәселелерді шешу үшін жүйелі әдістемелік қолдау, біліктілікті арттыру курстары, ұлттық цифрлық білім беру ресурстарын әзірлеу және нормативтік базаны жетілдіру қажет.

5. Облыс көлеміндегі мектепке дейінгі ұйымдарды цифрлық трансформациялаудың маңызы мен артықшылықтары

Қазіргі кезеңде мектепке дейінгі білім беру жүйесін цифрлық трансформациялау тек республикалық деңгейдегі стратегиялық міндет қана емес, сонымен қатар өңірлік білім беру саясатының маңызды бағыты болып отыр. Облыс көлемінде мектепке дейінгі ұйымдардың цифрлық

инфрақұрылымын жетілдіру, педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру және электрондық білім беру ресурстарын жүйелі енгізу білім сапасын теңестіруге мүмкіндік береді.

Өңірлік тәжірибе көрсеткендей, цифрлық технологияларды мақсатты түрде енгізу қалалық және ауылдық балабақшалар арасындағы білім беру сапасының алшақтығын азайтуға ықпал етеді. Әсіресе шалғай елді мекендерде орналасқан мектепке дейінгі ұйымдар үшін цифрлық ресурстар әдістемелік қолжетімділікті кеңейтеді және педагогтердің кәсіби қолдау алу мүмкіндігін арттырады.

Облыстық деңгейде цифрлық трансформацияның маңыздылығы келесі бағыттарда көрініс табады:

1. Білім беру сапасын арттыру. Цифрлық құралдар оқу қызметінің мазмұнын визуализациялауға, интерактивті етуге және баланың танымдық қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде оқу нәтижелілігін жоғарылатады.

2. Әдістемелік жұмысты жетілдіру. Облыстық әдістемелік орталықтар ұйымдастыратын вебинарлар, онлайн-семинарлар, цифрлық платформадағы тәжірибе алмасу алаңдары педагогтердің үздік тәжірибелерін таратуға жағдай жасайды.

3. Басқару үдерістерін оңтайландыру. Электрондық құжат айналымы, цифрлық мониторинг және деректерді талдау жүйелері мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін тиімді жоспарлауға мүмкіндік береді.

4. Ата-аналармен өзара байланысты нығайту. Цифрлық платформаларды қолдану арқылы ата-аналар баласының даму динамикасын бақылап қана қоймай, педагогтермен де кері байланыс орната алады. Бұл білім беру процесінің ашықтығын қамтамасыз етеді.

5. Инклюзивті білім беруді қолдау. Бейімделген электрондық ресурстар ерекше білім беруді қажет ететін балалардың дамуына қолайлы жағдай жасайды.

6. Педагогтердің кәсіби дамуын жеделдету. Онлайн-курстар мен қашықтықтан оқыту форматы педагогтердің уақыт үнемдеуіне және үздіксіз кәсіби өсуіне мүмкіндік береді.

Сонымен қатар облыс деңгейінде цифрлық білім беру экожүйесін қалыптастыру өңірлік инновациялық тәжірибелерді жүйелеуге және оларды республика көлемінде таратуға негіз болады. Бұл мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының бәсекеге қабілеттілігін арттырып, білім беру қызметінің сапасын жаңа деңгейге көтереді.

Қорытынды

Мектепке дейінгі білім беруді цифрлық трансформациялау – заман талабы болғанымен, бұл үдеріс педагогикалық мазмұнмен және бала дамуының ерекшеліктерімен үйлесуі қажет. Цифрлық инновациялар баланың жан-жақты дамуына бағытталған педагогикалық жүйемен үйлескенде ғана тиімді нәтиже берері анық.

Облыстық және жергілікті деңгейде жүйелі әдістемелік қолдау, цифрлық платформа арқылы тәжірибе алмасу және инновациялық технологияларды енгізу мектепке дейінгі ұйымдардың сапалы қызмет көрсетуіне септігін тигізеді. Ғылыми негізделген, қауіпсіз және балалардың жас ерекшеліктеріне оңтайлы үйлестірілген цифрлық орта құру арқылы мектепке дейінгі білім беру сапасын жаңа деңгейге көтеріп, педагогикалық тәжірибені инновациялық бағытта дамытуды жүзеге асыруға болады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2022.
2. Полат Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. – Москва: Академия, 2020. – 368 с.
3. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика: учебное пособие для студентов педагогических вузов. – Москва: Академия, 2019. – 576 с.
4. Беспалько В.П. Педагогические технологии: теория и практика. – Москва: Педагогика, 2018. – 384 с.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМЫН ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ: БАСҚАРУ МОДЕЛІ ЖӘНЕ ЭЛЕКТРОНДЫ РЕСУРСТАРДЫ ТИІМДІ ЕНГІЗУ»

Кажгалиева Гүлжанат Жигербаевна,
Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім
басқармасының Ақжайық ауданы білім
беру бөлімінің «Ақбота» бөбекжайы
МКҚК меңгерушісі

**Мурзагалиева Айнагул
Искендировна,**

Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім
басқармасының Ақжайық ауданы
білім беру бөлімінің «Ақбота»
бөбекжайы МКҚК әдіскері

Андатпа. Бұл мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымын цифрлық трансформациялау үдерісі, электронды білім беру ресурстарын тиімді пайдалану және басқару жүйесіне цифрлық технологияларды енгізу мәселелері қарастырылады. Авторлар балабақша меңгерушісі және әдіскері ретінде цифрлық орта қалыптастырудың стратегиялық бағыттарын, педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру жолдарын, ата-аналармен цифрлық өзара әрекеттестікті ұйымдастыру тәжірибесін сипаттайды.

Түйін сөздер: цифрлық трансформация, мектепке дейінгі білім, электронды білім беру ресурстары, басқару инновациясы, цифрлық құзыреттілік.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы цифровой трансформации дошкольной образовательной организации, внедрения электронных образовательных ресурсов и использования цифровых технологий в управленческой деятельности. Авторы, выступая в роли заведующего и методиста детским садом, раскрывают стратегические направления формирования цифровой среды, повышения цифровой компетентности педагогов и организации цифрового взаимодействия с родителями. Анализируется влияние мультимедийных и интерактивных ресурсов на познавательную активность детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: цифровая трансформация, дошкольное образование, электронные образовательные ресурсы, управленческие инновации, цифровая компетентность.

Abstract. This article examines the process of digital transformation in a preschool educational institution, the implementation of electronic educational resources, and the integration of digital technologies into management practices. From the perspective of a kindergarten director and instructional coordinator, the authors outlines strategic directions for developing a digital environment, enhancing teachers' digital competence, and organizing digital interaction with parents. The impact of multimedia and interactive resources on preschool children's cognitive activity is analyzed.

Keywords: digital transformation, preschool education, electronic educational resources, management innovation, digital competence.

Қазіргі жаһандану дәуірінде білім беру жүйесі түбегейлі өзгерістер кезеңін бастан кешіруде. Әсіресе мектепке дейінгі білім беру саласы қоғам сұранысына сәйкес жаңаша мазмұн, жаңа технология, жаңа басқару мәдениетін талап етеді. Цифрлық трансформацияны уақыт талабы ғана емес, стратегиялық қажеттілік деп қабылдаймыз. Өйткені бүгінгі тәрбиеленуші – ертеңгі цифрлық қоғам мүшесі. Ал біз, сол болашақтың негізін қалайтын ортаны қалыптастыруға жауаптымыз.

Цифрлық технологиялар – бұл жай ғана компьютер, интерактивті тақта немесе интернет желісі емес. Бұл – басқару жүйесін оңтайландыру, педагогтің кәсіби дамуын жаңа деңгейге көтеру, ата-анамен ашық әрі жедел байланыс орнату, ең бастысы – баланың дамуына қолайлы, қауіпсіз және заманауи орта құру құралы. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымды цифрлық трансформациялау мәселесі біздің қызметіміздің негізгі бағыттарының біріне айналды.

Бүгінгі күні ата-аналардың да сұранысы өзгерді. Олар баласының заманауи технологияларды меңгеруін, цифрлық сауаттылық негіздерін ерте жастан игеруін қалайды. Сонымен қатар білім беру ұйымының ашықтығын, айқын есептілігін, жедел кері байланысын күтеді. Мұндай жағдайда балабақша басшысы мен әдіскері ретінде тек әкімшілік қызмет атқарып қана қоймай, цифрлық өзгерістердің көшбасшысы болуға тиіспіз.

Цифрлық трансформация – бір реттік жоба емес, бұл – кезең-кезеңімен жүзеге асатын жүйелі үдеріс. Ол инфрақұрылымды жаңартудан бастап, педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыруға, білім беру мазмұнын цифрлық ресурстармен толықтыруға дейінгі кешенді жұмысты қамтиды. Біз бұл үдерісте стратегиялық жоспарлау, тәуекелдерді басқару, кадрлық әлеуетті дамыту және сапаны тұрақты мониторингтеу міндеттерін басты назарда ұстаймыз.

Біздің тәжірибемізде электронды білім беру ресурстарын тиімді пайдалану ұйымдастырылған іс-әрекетті жандандырып, балалардың зейінін шоғырландыруға, көрнекілік деңгейін арттыруға және жеке білім беру траекториясын құруға мүмкіндік беріп отыр. Цифрлық мониторинг жүйесі арқылы әр баланың даму динамикасын нақты бақылап, дер кезінде түзету жұмыстарын ұйымдастыруға жағдай жасалады.

Бүгінгі балабақша – бұл тек тәрбие мен оқыту орны ғана емес, инновациялық ойлау мен басқару мәдениеті қалыптасатын орта. Сондықтан біз цифрлық трансформацияны мекеменің стратегиялық даму жоспарына енгізіп, оны ұжымдық құндылыққа айналдыруды маңызды деп санаймыз.

Қазіргі кезеңде мектепке дейінгі білім беру жүйесі жаһандық цифрландыру үдерісінің белсенді қатысушысына айналып отыр. Қоғамның цифрлық трансформациясы, ақпараттық ағынның артуы, ата-аналардың сапалы әрі ашық білім беру қызметіне деген сұранысының күшеюі мектепке дейінгі ұйым қызметін жаңа деңгейге көтеруді талап етеді. Бүгінгі тәрбиеленуші – цифрлық ортада өмір сүретін ұрпақ. Олар ақпаратты визуалды, интерактивті форматта қабылдауға бейім. Сондықтан дәстүрлі әдістерді заманауи цифрлық құралдармен үйлестіру – уақыт талабы.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымында цифрлық технологияларды жүйелі енгізу арқылы сапалы білім беру ортасын қалыптастыру, басқару тиімділігін арттыру және тәрбиеленушілердің танымдық белсенділігін заманауи электронды білім беру ресурстары негізінде дамыту.

Бұл жұмыстың жаңашылдығы – мектепке дейінгі ұйымды цифрландыруды тек техникалық құралдарды енгізу деңгейінде қарастырмай, оны басқарушылық, педагогикалық және әлеуметтік серіктестік тұрғысынан кешенді модель ретінде ұсынуында.

Ұсынылып отырған тәсілдің ерекшелігі:

- ✓ цифрлық трансформацияны стратегиялық даму жоспарына интеграциялау;
- ✓ электронды білім беру ресурстарын баланың жеке даму траекториясымен байланыстыру;
- ✓ цифрлық мониторинг арқылы сапаны басқарудың деректерге негізделген моделін қалыптастыру;
- ✓ педагогтің цифрлық мәдениетін ұйымдық құндылық деңгейіне көтеру.

Біздің педагогикалық ұстанымымыз бойынша, цифрлық технология – мақсат емес, ол баланың жан-жақты дамуына қызмет ететін құрал. Мектепке дейінгі кезеңде басты құндылық – тірі қарым-қатынас, ойын, шығармашылық, эмоциялық даму. Сондықтан цифрлық ресурстар осы үдерісті толықтырушы, қолдаушы элемент ретінде қолданылуы тиіс.

Негізгі идея – «Цифрлық ортада – баланың табиғи дамуын сақтау».

Яғни:

- ✓ цифрлық құралдар танымдық қызығушылықты арттыруға бағытталады;
- ✓ экран уақыты жас ерекшелігіне сай шектеледі;
- ✓ интерактивті ресурстар ойын технологияларымен үйлестіріледі;
- ✓ бала пассивті тұтынушы емес, белсенді зерттеуші болуы тиіс.

1. Мектепке дейінгі ұйымды цифрлық трансформациялаудың басқарушылық моделі

Балабақша меңгерушісі мен әдіскері ретінде біз цифрлық трансформацияны жүйесіз, жекелеген әрекеттер жиынтығы ретінде емес, нақты стратегиялық модель негізінде жүзеге асыруды маңызды деп санаймыз. Бұл модель үш өзара байланысты бағытты қамтиды:

1. басқару жүйесін цифрландыру;
2. білім беру үдерісін цифрлық ресурстармен толықтыру;
3. цифрлық мәдениет пен қауіпсіз ортаны қалыптастыру.

Бірінші кезеңде ұйымның материалдық-техникалық базасына талдау жүргізілді. Интернет жылдамдығы, компьютерлік техника, интерактивті құралдар, мультимедиялық жабдықтар жағдайы сарапталып, қажеттілік картасы жасалды. Цифрландыру сапалы инфрақұрылымнан басталатынын ескере отырып, кезең-кезеңімен жаңарту жоспары бекітілді.

Екінші кезең – басқару үдерісін автоматтандыру. Электронды құжат айналымы енгізіліп, жылдық жоспарлау, мониторинг, педагогикалық кеңес материалдары, әдістемелік қор электронды форматқа көшірілді. Бұл басқару ашықтығын арттырып, уақыт ресурсын үнемдеуге мүмкіндік берді.

Үшінші кезең – цифрлық талдау. Балалардың даму динамикасын тіркеу, педагогтердің кәсіби өсу көрсеткіштерін бақылау, ата-аналардың қанағаттану деңгейін онлайн сауалнама арқылы анықтау тәжірибесі енгізілді. Деректерге негізделген басқару шешім қабылдаудың сапасын арттырды.

2. Электронды білім беру ресурстарын оқу-тәрбие үдерісіне енгізу

Мектепке дейінгі ұйым жағдайында электронды білім беру ресурстары баланың жас ерекшелігін ескере отырып, педагогикалық мақсатқа бағытталып қолданылуы тиіс.

Біздің тәжірибемізде келесі бағыттар жүзеге асырылуда:

Интерактивті оқу қызметі

- ✓ Анимациялық бейнематериалдар
- ✓ Дыбыстық сүйемелдеуі бар танымдық презентациялар
- ✓ Логикалық ойындар мен цифрлық тапсырмалар

Бұл құралдар балалардың зейінін шоғырландырып, ақпаратты көрнекі қабылдауын жеңілдетеді.

Цифрлық шығармашылық

Балалар графикалық планшеттер, интерактивті тақта арқылы сурет салу, пішін құрастыру, дыбыспен жұмыс жасау сияқты әрекеттер орындайды. Мұндай жұмыстар шығармашылық белсенділікті арттырады.

Жеке даму траекториясы

Цифрлық мониторинг нәтижесінде әр баланың даму деңгейі сараланып, жеке қолдау бағыттары айқындалады. Бұл инклюзивті білім беру қағидаларын жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

3. Педагогтердің цифрлық құзыреттілігін арттыру

Цифрлық трансформация ең алдымен кадрлық әлеуетке байланысты. Сондықтан біз педагогтердің кәсіби дамуына ерекше көңіл бөлеміз.

Ұйымда:

- ✓ ішкі оқыту семинарлары;
- ✓ шеберлік сағаттары;
- ✓ тәжірибе алмасу алаңдары;
- ✓ цифрлық құралдармен жұмыс бойынша коучингтер өткізіледі.

Педагогтер электронды білім беру ресурстарын өздері әзірлеп, әдістемелік қорды толықтыруда. Бұл ұжымда шығармашылық орта қалыптастырады.

Практикада қолданылған әдіс-тәсілдер

Біз үшін цифрлық технологияларды енгізу тек құрал сатып алумен шектелмейді. Ең бастысы – оны ұйымдастырылған іс-әрекетте нақты, жүйелі, жас ерекшелігіне сай қолдану. Төменде біздің балабақша тәжірибесінде қолданылып жүрген нақты әдіс-тәсілдер, нұсқаулықтар және пайдаланылатын цифрлық ресурстар ұсынылады.

1. «Интерактивті әңгіме» әдісі (Тіл дамыту іс-әрекеті)

Қолданылатын цифрлық ресурстар:

- ✓ Интерактивті тақта
- ✓ PowerPoint / Canva презентациясы
- ✓ LearningApps (сәйкестендіру ойыны)
- ✓ YouTube Kids (қысқа анимациялық бейне)

Тақырыбы: «Жыл мезгілдері»

Қолдану алгоритмі:

1-қадам. Қызығушылық ояту (2–3 минут)

Интерактивті тақтада қысқа анимациялық бейне көрсетіледі (1 минуттан аспайды).

2-қадам. Талқылау

Педагог балаларға сұрақ қояды:

- Қазір қай мезгіл?
- Қандай белгілерін байқадыңдар?

3-қадам. Интерактивті тапсырма

LearningApps платформасында «Суретті жыл мезгілімен сәйкестендіру» ойыны ойнатылады. Балалар тақтаға шығып, суреттерді жыл мезгілдерімен байланыстырады.

Нәтижесі:

- ✓ Сөздік қор дамиды
- ✓ Логикалық ойлау қалыптасады
- ✓ Көру арқылы есте сақтау артады

2. «Цифрлық зертхана» әдісі (Қоршаған әлеммен таныстыру)

Қолданылатын ресурстар:

- ✓ Интерактивті тақта
- ✓ National Geographic Kids (бейнематериал)
- ✓ QR-код арқылы қосымша ақпарат
- ✓ Kahoot (қарапайым викторина – топтық форматта)

Тақырыбы: «Су – тіршілік көзі»

Қолдану нұсқаулығы:

1-қадам. Тәжірибе көрсету

Балалармен суға байланысты қарапайым тәжірибе жасалады .

2-қадам. Бейнебаян (1–2 минут)

Судың табиғаттағы айналымы туралы қысқа анимация көрсетіледі.

3-қадам. Цифрлық бекіту

Kahoot арқылы 5 сұрақтан тұратын топтық ойын ұйымдастырылады (экранда бір құрылғы арқылы).

Нәтижесі:

- ✓ Танымдық қызығушылық артады
- ✓ Себеп-салдар байланысы қалыптасады
- ✓ Зерттеушілік қабілет дамиды

3. «Цифрлық шығармашылық шеберханасы»

Ресурстар:

- ✓ Paint / Tux Paint
- ✓ Canva (қарапайым шаблондар)
- ✓ Интерактивті тақта

Ұйымдастырылған іс-әрекет тақырыбы: «Менің отбасым»

Нұсқаулық:

Балалар интерактивті тақтада отбасы мүшелерін салады немесе дайын шаблондарды бояйды.

Педагог әр балаға өз жұмысын қорғауға мүмкіндік береді:

– Бұл кім?

– Ол немен айналысады?

Нәтижесі:

- ✓ Шығармашылық ойлау дамиды
- ✓ Сөйлеу дағдысы қалыптасады
- ✓ Өзіндік сенімділік артады -

Қорытынды

Қорыта айтқанда, мектепке дейінгі білім беру ұйымын цифрлық трансформациялау – заман талабынан туындаған қажеттілік қана емес, сапалы білім беру мен тиімді басқарудың маңызды шарты. Біз цифрлық технологияларды енгізуді стратегиялық даму бағыты ретінде қарастырамыз. Бұл үдеріс тек техникалық жаңартумен шектелмейді, ол басқару мәдениетін, педагогтердің кәсіби құзыреттілігін және білім беру мазмұнын жаңғыртуды қамтиды. Тәжірибе көрсеткендей, электронды білім беру ресурстарын орынды әрі мақсатты қолдану балалардың танымдық белсенділігін арттырып, қызығушылығын оятады, ал педагогтердің жұмысын жүйелейді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. *Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты*. – Астана, 2022. – 3–15 б.
2. Беспалько В.П. *Педагогические технологии в образовании*. – Москва: Академия, 2019. – 45–62 б.
3. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю. *Современные педагогические и информационные технологии в системе образования*. – Москва: Академия, 2020. – 78–101 б.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕКТИВА КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Каримова Жанар Куматаевна,
директор, магистр образования
КГКП «Детский сад-ясли №106
«Қарлығаш» отдела образования по
городу Усть-Каменогорску
управление образования ВКО

Андатпа. Мақалада педагогикалық ұжымның кәсіби құзыреттілігі мектепке дейінгі білім беру сапасын арттырудың негізгі факторларының бірі ретінде қарастырылады. Кәсіби құзыреттілік ұғымының мазмұны, оның құрылымдық компоненттері және білім беру жүйесін жаңғырту

жағдайындағы маңызы ашып көрсетіледі. Педагогтердің командалық өзара әрекеттестігіне, олардың үздіксіз кәсіби дамуына, инновациялық қызметіне және әдістемелік сүйемелдеуіне ерекше назар аударылады.

Педагогикалық ұжымның жоғары деңгейдегі кәсіби құзыреттілігі дамытушы білім беру ортасын құруға, әрбір балаға жеке көзқарасты қамтамасыз етуге және жоспарланған білім беру нәтижелеріне қол жеткізуге ықпал ететіні атап өтіледі. Сонымен қатар мақалада педагогтердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытудың факторлары, біліктілікті арттыру жүйесінің мүмкіндіктері және заманауи білім беру технологияларын тиімді қолдану жолдары талданады.

Ұжымдық рефлексияның, тәжірибе алмасудың және әдістемелік бірлестіктер қызметінің маңыздылығы негізделеді. Зерттеу нәтижелері педагогикалық ұжымның кәсіби әлеуетін жүйелі түрде дамыту мектепке дейінгі ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және білім беру қызметінің сапасын тұрақты жақсартуға мүмкіндік беретінін көрсетеді.

Түйін сөздер: кәсіби құзыреттілік, педагогикалық ұжым, мектепке дейінгі білім беру, білім беру сапасы, кәсіби даму, инновациялық қызмет, білім беру ортасы, әдістемелік жұмыс.

Аннотация. В статье рассматривается профессиональная компетентность педагогического коллектива как один из основных факторов повышения качества дошкольного образования. Раскрывается содержание понятия профессиональной компетентности, ее структурные компоненты и значение в условиях модернизации системы образования. Особое внимание уделяется роли командного взаимодействия педагогов, их непрерывному профессиональному развитию, инновационной деятельности и методическому сопровождению. Подчеркивается, что высокий уровень профессиональной компетентности педагогического коллектива способствует созданию развивающей образовательной среды, обеспечению индивидуального подхода к каждому ребенку и достижению планируемых образовательных результатов. Кроме того, в статье анализируются факторы формирования и развития профессиональной компетентности педагогов, возможности системы повышения квалификации и пути эффективного применения современных образовательных технологий. Обосновывается значимость коллективной рефлексии, обмена опытом и деятельности методических объединений. Результаты исследования показывают, что системное развитие профессионального потенциала педагогического коллектива способствует повышению конкурентоспособности дошкольных организаций и устойчивому улучшению качества образовательной деятельности.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, педагогический коллектив, дошкольное образование, качество образования, профессиональное развитие, инновационная деятельность, образовательная среда, методическая работа.

Abstract. This article examines the professional competence of the teaching staff as one of the key factors in improving the quality of preschool education. The concept of professional competence is explored, including its structural components and significance in the context of educational system modernization. Special attention is given to the role of team collaboration among teachers, their continuous professional development, innovative activities, and methodological support. It is emphasized that a high level of professional competence among the teaching staff contributes to the creation of a developmental educational environment, ensures an individual approach to each child, and facilitates the achievement of planned educational outcomes. Furthermore, the article analyzes the factors influencing the formation and development of teachers' professional competence, the opportunities provided by professional development systems, and the ways of effectively applying modern educational technologies. The importance of collective reflection, experience sharing, and the activities of methodological associations is substantiated. The research results demonstrate that the systematic development of the professional potential of the teaching staff contributes to increasing the competitiveness of preschool institutions and to the sustainable improvement of educational quality.

Keywords: professional competence, teaching staff, preschool education, education quality, professional development, innovative activities, educational environment, methodological work.

Современная система дошкольного образования переживает период активных изменений, обусловленных обновлением государственных стандартов, расширением образовательных технологий и повышением требований к качеству педагогической деятельности. Сегодняшние социальные изменения и развитие техники, расширение источников информации, а также происходящие в нашей стране новые события оказывают своё влияние и на сферу образования.

Эти изменения подтверждают, что задачи образования не должны ограничиваться лишь формированием у детей знаний, умений и навыков, но также требуют воспитания личности, способной адаптироваться к изменяющемуся миру. В соответствии с этим образовательная направленность предусматривает изменение принципов и форм педагогической деятельности, оказывающих влияние на личность ребёнка.

Учитывая, что проблема развития ребёнка дошкольного возраста является неотъемлемой частью стратегии развития нашей нации и государственной политики, каждое мероприятие, проводимое дошкольными организациями, и ожидаемые результаты должны быть направлены на обеспечение качественной подготовки ребёнка к школе.

А это, в свою очередь, обязывает:

- обеспечивать социально-психологическую готовность ребёнка к поступлению в школу;
- формировать его внутреннюю мотивацию и позицию к обучению в школе;
- создавать предпосылки для развития навыков самопознания, саморазвития и самооценки.

В.И. Слободчиков отмечает: «Качество дошкольного образования – это качество жизни ребёнка». То есть качество дошкольного образования во многом определяет качество последующих этапов жизни ребёнка.

Существует множество факторов, влияющих на качество дошкольного образования: материально-техническое обеспечение образовательного процесса; учебно-материальная база; медико-социальные условия; информационно-методическое обеспечение и финансовая поддержка. В таких условиях одним из ключевых факторов эффективного развития дошкольной организации является профессиональная компетентность педагогического коллектива.

Среди перечисленных факторов особенно важным является кадровый состав образовательной организации, уровень квалификации которого соответствует занимаемой должности. Это напрямую связано с владением педагогами всеми необходимыми профессионально-педагогическими компетенциями, требуемыми для воспитания и обучения ребёнка.

Профессиональная компетентность педагога — это интегративное качество личности специалиста, включающее знания, умения, навыки, опыт, ценностные ориентации и готовность эффективно выполнять профессиональные обязанности.

Профессиональная компетентность состоит из следующих компонентов:

- **методическая компетентность** — владение современными методиками обучения и воспитания;
- **психолого-педагогическая компетентность** — знание закономерностей развития детей дошкольного возраста;
- **коммуникативная компетентность** — умение эффективно выстраивать взаимодействие с детьми, родителями и коллегами;

- **информационно-цифровая компетентность** — использование ИКТ в образовательном процессе;

- **личностная компетентность** — способность к рефлексии, саморегуляции и стремление к профессиональному росту.

Уточняя понятие «профессионализм», применяемое в профессионально-педагогической деятельности, О.М. Краснорядцева определяет профессионального педагога как человека, который хорошо понимает общие тенденции образовательного процесса, обладает способностью с особой проницательностью относиться к процессу развития в его рамках, умеет анализировать направленность и результативность психологического воздействия, способен любую учебную ситуацию превратить в пространство развития ребёнка, а также проектировать развивающую педагогическую среду и собственную деятельность.

Существенное влияние на это оказывает проводимый в нашем детском саду на протяжении нескольких лет мониторинг определения уровня профессиональной компетентности педагогов.

Рост профессиональных компетенций педагогов обеспечивает продуктивность совместной деятельности всех субъектов воспитательно-образовательного процесса в организации образования. В этой связи следует отметить, что благоприятный психологический климат в детском саду занимает ведущее место в достижении результатов и формируется на основе демократического стиля взаимоотношений в коллективе.

Поскольку психологический климат в коллективе оказывает сильное влияние на успехи и неудачи каждого педагога, он, безусловно, отражается и на сегодняшней жизни воспитанников, их будущем мировоззрении и деятельности. При создании благоприятного психологического климата становится легче прогнозировать и решать конфликты и проблемы, определяющие качество образования детей.

Поэтому позитивная атмосфера внутри коллектива предоставляет широкие возможности для реализации основных целей и задач дошкольной организации в соответствии с государственными требованиями.

Ставя целью обеспечение высокого качества подготовки ребёнка к школе, образовательная организация подтверждает эффективность социальных факторов, выделенных учёными-исследователями. К ним относятся:

Целеустремлённость — потребность педагогов в сплочённости, ценностные ориентиры, средства взаимодействия и способы их реализации.

Мотивационность — активность членов коллектива в труде, познании и общении.

Эмоциональное состояние — способность членов коллектива к искреннему взаимодействию и обмену подлинными эмоциональными переживаниями.

Устойчивость — умение членов коллектива оперативно объединять эмоционально-волевые усилия для решения возникающих неблагоприятных и неожиданных ситуаций.

Интегративность — организация деятельности с учётом мнения большинства и принятие решений на основе коллективного взаимодействия.

Такая сплочённость повышает ответственность каждого члена коллектива за воспитание ребёнка, способствует выявлению и осознанию актуальных направлений совершенствования знаний и профессиональных умений. Данная способность развивает у педагогов навыки анализа, поиска и исследования.

На этой основе технологии развивающего обучения, диалогового обучения, личностно-ориентированного обучения и здоровьесберегающего обучения, направленные на формирование у детей дошкольного возраста творческих способностей, коммуникативных навыков, критического мышления и сотрудничества, демонстрируют свою эффективность. Они играют важную роль в формировании у детей умения работать совместно — в паре, группе, коллективе, понимать свою индивидуальную задачу в достижении общей цели, оценивать роль каждого члена группы и осознавать собственные достижения.

Это подтверждает, что именно таким формируется современный образ гражданина государства будущего. В этом направлении работа наших педагогов в соответствии с обновлённым содержанием образования и обмен опытом также дают положительные результаты.

В целях распространения и внедрения передового педагогического опыта деятельность образовательной организации, являющейся центром компетенций для дошкольных учреждений, регулярно представляется на республиканских и областных семинарах, научно-практических конференциях Восточно-Казахстанский университет имени С. Аманжолова, в Институте повышения квалификации педагогических работников по Восточно-Казахстанской области Национальный центр повышения квалификации «ОРЛЕУ», а также на городских и областных семинарах и в научно-методических публикациях. На сегодняшний день наши педагоги являются авторами около 30 методических пособий,

Конечно, не даром в народе говорят, что ноша, поднятая сообща, легче. Результаты проводимой работы можно увидеть в достижениях детей

на областных и городских олимпиадах и конкурсах, что подтверждает качество знаний, полученных ими в соответствии с целями и задачами Государственного стандарта дошкольного образования и Типовой учебной программы. Также об эффективности нашей деятельности свидетельствует уровень освоения школьной программы нашими выпускниками, продолжающими обучение в школе.

Труд, вложенный в воспитанников одного выпуска детского сада, находит отражение в ежегодных достижениях выпускников школ — обладателей знака «Алтын белгі», а также в успехах наших юношей и девушек, успешно окончивших Назарбаев Интеллектуальные школы.

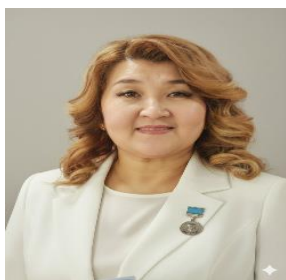
Профессиональная компетентность педагогического коллектива является важнейшим ресурсом повышения качества дошкольного образования. Профессиональная подготовленность и личностная зрелость педагогов способствуют успешному развитию детей, созданию благоприятной психологической среды и организации образовательного процесса в соответствии с современными требованиями. Развитие профессиональной компетентности педагогов должно стать ключевым стратегическим направлением развития любой дошкольной организации.

Әдебиеттер тізімі:

1. Аманжолов С., Құттықбаев А. Мектепке дейінгі білім беру жүйесін жаңғырту мәселелері. – Өскемен, 2020.
2. Байжанова, Л. Мектепке дейінгі педагогтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру жолдары. – Алматы, 2019.
3. Бектемісова, Г. Қ. Педагогикалық ұжымның кәсіби даму стратегиялары. – Астана, 2021.
4. Жұмабекова, А. Заманауи мектепке дейінгі білім беру: теория және тәжірибе. – Алматы, 2018.
5. Краснорядцева, О. М. Профессионализм педагога: теориялық және практикалық аспектілері. – Мәскеу, 2017.
6. Слободчиков, В. И. Качество дошкольного образования как фактор успешного развития ребёнка. – Санкт-Петербург, 2016.
7. Төлебаева, Р. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында инновациялық әдістемелерді қолдану. – Алматы, 2022.
8. Ұлттық стандарттар және типтік оқу бағдарламалары мектепке дейінгі білім беруге арналған. – Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі, 2020.
9. Өрлеу – Біліктілікті арттыру ұлттық орталығы. Мектепке дейінгі ұйым педагогтарының кәсіби дамуы. – Өскемен, 2021.

10. Шарипова, Н. Педагогикалық ұжымдағы командалық өзара әрекеттестік және кәсіби құзыреттілік. – Алматы, 2019.

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚТЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЗАМАНАУИ ТЕТІКТЕРІ»

Кудашева Даурия Тулегеновна
Батыс Қазақстан облысы Әдістемелік орталығының мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту бөлімінің басшысы;

Сиражева Светлана Халеновна
Батыс Қазақстан облысы Әдістемелік орталығының мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту бөлімінің әдіскері

Аннотация. Бұл мақалада мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықты қамтамасыз етудің теориялық және практикалық негіздері қарастырылады. Үздіксіз білім беру жүйесіндегі мазмұндық, әдістемелік және психологиялық үйлесімділіктің маңызы айқындалады. Мектепке дейінгі кезеңде ойын әрекетінің жетекші рөлі және бастауыш сыныпта оқу әрекетінің басымдық алуы тұрғысынан өтпелі кезеңді ұйымдастыру мәселелері талданады. Сонымен қатар заманауи білім беру тенденциялары, құзыреттілікке негізделген тәсіл, цифрлық технологияларды қолдану мүмкіндіктері сипатталады. Педагогтердің кәсіби ынтымақтастығы, ата-анамен серіктестік және баланың мектепке психологиялық дайындығын қалыптастыру жолдары ұсынылады. Сабақтастықты жүйелі ұйымдастыру баланың мектепке бейімделуін жеңілдетіп, оқу мотивациясын арттыратыны негізделеді.

Түйін сөздер: сабақтастық, мектепке дейінгі білім, бастауыш сынып, үздіксіз білім беру, құзыреттілік, бейімделу, педагогикалық ынтымақтастық.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические и практические основы обеспечения преемственности между дошкольной организацией и начальной школой. Раскрывается значение содержательной, методической и психологической согласованности в системе непрерывного образования. Анализируются особенности переходного периода от игровой деятельности как ведущей в дошкольном возрасте к учебной деятельности в начальной школе. Описываются современные тенденции развития образования, компетентностный подход и возможности использования цифровых технологий. Особое внимание уделяется профессиональному взаимодействию педагогов, сотрудничеству с родителями и формированию психологической готовности ребенка к обучению в школе. Обосновывается, что системная организация преемственности способствует успешной адаптации первоклассников, повышению учебной мотивации и устойчивому личностному развитию ребенка.

Ключевые слова: преемственность, дошкольное образование, начальная школа, непрерывное образование, компетентностный подход, адаптация, педагогическое сотрудничество.

Abstract. This article examines the theoretical and practical foundations of ensuring continuity between preschool education and primary school. The importance of content, methodological, and psychological consistency within the system of lifelong education is highlighted. The transitional period from play as the leading activity in preschool age to learning activity in primary school is analyzed. Modern educational trends, including the competency-based approach and the use of digital technologies, are described. Special attention is given to professional collaboration between educators, partnership with parents, and the formation of children's psychological readiness for school. The article substantiates that systematic continuity facilitates successful adaptation of first-grade students, increases learning motivation, and ensures stable personal development.

Keywords: continuity, preschool education, primary school, lifelong education, competency-based approach, adaptation, pedagogical collaboration.

Мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықты қамтамасыз ету – үздіксіз білім беру жүйесінің сапасын арттырудағы өзекті бағыттардың бірі. Қазіргі жаһандану және цифрландыру жағдайында білім беру мазмұны жаңарып, оқыту тәсілдері жетілдіріліп, педагогтің кәсіби рөлі жаңаша сипат алууда. Осы өзгерістер аясында мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім беру арасындағы өзара байланыс мәселесі стратегиялық маңызға ие болып отыр. Өйткені баланың

тұлғалық қалыптасуының негізі мектепке дейінгі кезеңде қаланса, бастауыш мектеп сол іргетасты нығайтып, жүйелі оқу әрекетін қалыптастырады.

Қазақстанда үздіксіз білім беру қағидаты мемлекеттік деңгейде қолдау табуда. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі бекіткен нормативтік-құқықтық құжаттарда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мен бастауыш білім беру арасындағы мазмұндық және әдістемелік бірізділікті қамтамасыз ету қажеттілігі атап көрсетілген. Бұл құжаттар білім мазмұнының сабақтастығын ғана емес, баланың жас ерекшеліктеріне сай дамуын, оқу әрекетіне біртіндеп әрі табиғи көшуін қамтамасыз етуді көздейді.

Сабақтастық ұғымы педагогика ғылымында білім беру сатылары арасындағы мазмұндық, құрылымдық және әдістемелік байланыс ретінде қарастырылады. Оның негізгі компоненттері – мазмұндық, әдістемелік, психологиялық және ұйымдастырушылық сабақтастық. Мазмұндық сабақтастық оқу бағдарламаларының өзара үйлесімділігін қамтамасыз етеді. Әдістемелік сабақтастық оқыту формалары мен технологияларының жүйелі жалғасуын білдіреді. Психологиялық сабақтастық баланың жас және жеке ерекшеліктерін ескеруге негізделеді. Ал ұйымдастырушылық сабақтастық педагогтер арасындағы кәсіби серіктестікті қамтиды.

Мектепке дейінгі кезеңде ойын – жетекші іс-әрекет болып табылады. Бала қоршаған ортаны ойын арқылы таниды, әлеуметтік тәжірибе жинақтайды, тілдік және коммуникативтік қабілеттерін дамытады. Ал бастауыш сыныпта оқу әрекеті жетекші орынға шығады. Сондықтан ойыннан оқу әрекетіне көшу үдерісі біртіндеп, жүйелі түрде ұйымдастырылуы тиіс. Егер бұл өтпелі кезеңде сабақтастық сақталмаса, балада мектепке бейімделу қиындықтары, оқу мотивациясының төмендеуі, эмоционалдық тұрақсыздық байқалуы мүмкін.

Заманауи білім беру тенденциялары сабақтастықты құзыреттілік тұрғысынан қарастыруды талап етеді. Бүгінгі таңда білім беру жүйесі тек білімді меңгертумен шектелмей, функционалдық сауаттылықты, сыни ойлауды, зерттеушілік дағдыларды дамытуға бағытталған. Осы тұрғыдан алғанда, мектепке дейінгі ұйымдарда қалыптасқан қарапайым зерттеу әрекеттері, бақылау, салыстыру, талдау дағдылары бастауыш сыныпта жүйелі түрде дамытылуы қажет. Мысалы, мектепалды топтарында жүргізілетін сауат ашуға дайындық жұмыстары 1-сыныптағы әліппе кезеңімен мазмұндық тұрғыдан үйлесуі тиіс. Қарапайым математикалық түсініктер – сан, пішін, көлем, кеңістік туралы ұғымдар бастауыштағы математика курсының негізін құрайды. Мұндай бірізділік баланың оқу материалын жеңіл әрі сенімді меңгеруіне мүмкіндік береді.

Сабақтастықты жүзеге асыруда педагогтердің кәсіби ынтымақтастығы ерекше рөл атқарады. Мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілері мен бастауыш сынып мұғалімдері арасында жүйелі түрде бірлескен әдістемелік кеңестер өткізу, оқу бағдарламаларын салыстырмалы талдау, ортақ жоспарлар құру – тиімді тәжірибенің кепілі. Өзара сабақтарға қатысу, ашық іс-әрекеттер ұйымдастыру педагогтердің бір-бірінің жұмыс жүйесін түсінуіне және ортақ мақсатқа бағытталуына ықпал етеді.

Сонымен қатар баланың мектепке бейімделуін жеңілдету мақсатында ұйымдастырылатын практикалық шаралардың маңызы зор. Мектепалды топ тәрбиеленушілерін мектеп ғимаратымен, сынып бөлмелерімен, мұғалімдермен алдын ала таныстыру, «Ашық есік күндерін» өткізу, ортақ мерекелік іс-шаралар ұйымдастыру – эмоционалдық тұрғыдан қолайлы орта қалыптастырады. Бұл баланың жаңа әлеуметтік рөлге дайындалуына және өзін сенімді сезінуіне ықпал етеді.

Баланың мектепке дайындығы кешенді сипатта қарастырылуы тиіс. Танымдық дайындық – оның зейінінің тұрақтылығы, есте сақтау қабілеті, ойлау операцияларының қалыптасуы арқылы айқындалады. Әлеуметтік дайындық – құрдастарымен және ересектермен тиімді қарым-қатынас жасай алуымен сипатталады. Эмоционалдық дайындық – жаңа ортаға бейімделу, қиындықтарды жеңе білу қабілетімен өлшенеді. Өзін-өзі реттеу дағдылары – бастауыш сыныптағы табысты оқу әрекетінің маңызды алғышарты. Сондықтан сабақтастық осы көрсеткіштердің үйлесімді дамуын қамтамасыз етуге бағытталуы тиіс.

Қазіргі цифрлық трансформация жағдайында сабақтастықты жүзеге асыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін тиімді пайдалану маңызды. Мектепке дейінгі кезеңде интерактивті ойындар, цифрлық білім беру ресурстары арқылы қалыптасқан дағдылар бастауыш сыныпта электронды оқулықтармен, онлайн-платформалармен жұмыс істеу арқылы жалғасын табады. Бұл баланың цифрлық сауаттылығын біртіндеп дамытуға жағдай жасайды.

Ата-анамен серіктестік те сабақтастықтың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектеп педагогтері ата-аналарға баланың мектепке дайындығы туралы түсіндірме жұмыстарын жүргізіп, психологиялық кеңес беруі қажет. Үй жағдайында баланың өзіндік жұмыс дағдыларын қалыптастыру, күн тәртібін сақтау, оқу мотивациясын қолдау – мектепке табысты бейімделудің кепілі.

Тәжірибе көрсеткендей, сабақтастық жүйелі түрде ұйымдастырылған жағдайда 1-сынып оқушыларының бейімделу кезеңі қысқарып, оқу үлгерімі тұрақты болады. Олар тапсырмаларды орындауда сенімділік танытып, оқу

әрекетіне белсенді қатысады. Бұл – мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш буын арасындағы үйлесімді жұмыстың нәтижесі.

Осылайша, мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастық – білім беру жүйесін модернизациялау жағдайында ерекше маңызға ие кешенді педагогикалық үдеріс. Ол білім мазмұнының бірізділігін, әдістемелік үйлесімділікті, психологиялық қолдауды және педагогтердің кәсіби серіктестігін талап етеді. Сабақтастықты ғылыми негізде, жүйелі әрі мақсатты ұйымдастыру – баланың мектепке табысты бейімделуін, оқу мотивациясының қалыптасуын және тұлғалық дамуын қамтамасыз етудің басты шарты болып табылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Бала психологиясы және мектепке бейімделу. Алматы, 2018. – 256.
2. Мектепке дейінгі білім беру жүйесін ұйымдастыру. Астана, 2020. – 312 б.
3. Үздіксіз білім беру және педагогикалық сабақтастық. Алматы, 2019. – 184 б.
4. Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың тұжырымдамасы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі, 2021. – 48 б.
5. Педагогика және инновациялық оқыту технологиялары. Алматы, 2017. – 276 б.
6. Балалардың оқу әрекетін ұйымдастыру: мектепке дейінгі және бастауыш буын. Нұр-Сұлтан, 2022. – 240 б.
7. Бастауыш мектепте оқу мен тәрбиенің сабақтастығы. Алматы, 2020. – 198 б.

SOCIAL ACTIONS IN THE SYSTEM OF MODERN PRESCHOOL EDUCATION AS A TOOL FOR THE FORMATION OF TRADITIONAL VALUES

Aigerim Kabdrakhmanovna Sultangazina,
methodologist, kindergarten No. 79 "Shabyt",
Astana, Kazakhstan

Аңдатпа. Мақалада қазіргі мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі әлеуметтік акциялардың мектепке дейінгі жастағы балалардың дәстүрлі құндылықтарын қалыптастырудағы тиімді құрал ретіндегі рөлі қарастырылады. Зерттеудің өзектілігі полимәдени білім беру кеңістігінде дәстүрлі құндылықтарды сақтау және ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу қажеттілігімен айқындалады. Отбасыға құрмет, мәдени дәстүрлер, әлеуметтік жауапкершілік, өзара көмек және оң әлеуметтік мінез-құлық сияқты құндылықтық бағдарларды қалыптастыруға бағытталған әлеуметтік акциялардың тәрбиелік әлеуетіне ерекше назар аударылады. Мақалада әлеуметтік акциялар кешенін іске асыру нәтижесінде балалардың дәстүрлі құндылықтарының қалыптасу деңгейінің оң динамикасы көрсетілген эмпирикалық зерттеу нәтижелері ұсынылған. Алынған нәтижелер әлеуметтік акциялардың мектепке дейінгі білім берудегі тәжірибеге бағытталған тәрбиелік жұмыс формасы ретіндегі тиімділігін дәлелдейді.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі білім беру, дәстүрлі құндылықтар, әлеуметтік акциялар, тәрбие, полимәдени орта.

Аннотация. В статье рассматривается проблема формирования традиционных ценностных ориентиров у детей дошкольного возраста в условиях современной социокультурной среды. Особое внимание уделяется социальным акциям как эффективному педагогическому инструменту организации воспитательной деятельности в дошкольных образовательных организациях. Раскрывается воспитательный потенциал социальных акций в процессе формирования у дошкольников ценностных установок, включающих уважительное отношение к семье, культуре, труду, традициям и общепринятым социально значимым нормам поведения. Обосновывается целесообразность и педагогическая значимость интеграции социальных акций в образовательный процесс дошкольных учреждений как средства

приобщения детей к традиционным ценностям в условиях поликультурного образовательного пространства.

Ключевые слова: дошкольное образование, традиционные ценности, социальные акции, воспитательная деятельность, поликультурное образовательное пространство.

Abstract. The article focuses on the issue of shaping traditional values among preschool children in the context of the contemporary sociocultural environment. Special attention is devoted to social actions as an effective pedagogical tool in educational work within preschool educational organizations. The educational potential of social actions in shaping preschool children's value orientations—such as respect for family, culture, labor, traditions, and socially significant behavioral norms—is analyzed. The study substantiates the necessity of integrating social actions into the educational process of preschool institutions as a means of introducing children to traditional values in a multicultural environment.

Keywords: preschool education, traditional values, social actions, upbringing, multicultural space.

Introduction. The contemporary system of preschool education operates under conditions of globalization, cultural diversity, and rapid social transformation. Within this context, the formation of stable value orientations in early childhood, ensuring the continuity of cultural traditions and successful socialization, acquires particular significance.

Preschool age is a sensitive period for mastering basic moral norms, social attitudes, and traditional values, which subsequently determine an individual's worldview and behavior. During this period, the foundations of respectful attitudes toward family, native culture, language, labor, elders, and the surrounding world are formed.

At the same time, the multicultural space of modern society requires preschool education systems to search for new pedagogical forms and methods of educational work that promote not only the preservation of traditional values but also the development of tolerance, social responsibility, and civic identity. One such effective tool is social actions, which possess significant educational potential.

Theoretical Foundations of Forming Traditional Values in Preschool Age. Traditional values are considered in scientific research as a set of spiritual, moral, cultural, and social norms transmitted from generation to generation, ensuring the stability of society. Core traditional values include family, respect

for elders, labor, mutual assistance, patriotism, cultural heritage, and moral standards of behavior.

The formation of value orientations in preschool children occurs mainly through emotionally rich forms of activity based on personal experience and joint activities with adults and peers. In this context, practice-oriented forms of educational work play a special role, enabling children not only to acquire values cognitively but also to experience them in real social situations. The multicultural space of a preschool educational organization, encompassing diverse cultures, traditions, and languages, creates favorable conditions for fostering respect for cultural diversity while preserving traditional values as the foundation of national identity.

Social Actions as a Pedagogical Tool in Preschool Education. Social actions in the preschool education system represent specially organized forms of collective activity aimed at developing socially significant qualities, moral attitudes, and value orientations in children. Unlike traditional forms of educational work, social actions offer several pedagogical advantages:

- active participation of children, teachers, and parents;
- practical orientation and social significance;
- formation of emotional engagement and personal attitudes in children;
- connection between the educational process and real social environment.

In preschool education, social actions are implemented in an adapted form, taking into account children's age and psychological characteristics. They may include elements of play, creative activities, and joint events involving families and the community.

Educational Potential of Social Actions in Forming Traditional Values. Social actions possess significant potential in shaping traditional values among preschool children. Through participation in such activities, children internalize values not declaratively but through personal experience and emotional involvement.

Participation in family-oriented actions fosters respect toward parents and elders. Environmental and charitable actions cultivate values of care, responsibility, and mutual assistance. Patriotic and cultural actions promote children's engagement with national traditions, history, and cultural heritage. An important aspect is parental involvement in social actions, which ensures continuity of educational influence and strengthens cooperation between families and preschool institutions.

Conditions for Effective Implementation of Social Actions. The effectiveness of social actions as a tool for forming traditional values depends on several pedagogical conditions:

- systematic and purposeful implementation;
- alignment with children’s age characteristics;
- integration into the preschool educational program;
- active participation of teachers and parents;
- consideration of multicultural context and respect for cultural diversity.

Observance of these conditions allows social actions to be viewed not as isolated events but as elements of a holistic educational system.

Empirical Study and Analysis of Results. To assess the effectiveness of social actions in forming traditional values among preschool children, a pedagogical study was conducted at a preschool educational organization operating in a multicultural environment.

Participants included senior preschool children (aged 5–6), teachers, and parents. The study followed a diagnostic and formative design and employed pedagogical observation, analysis of children’s creative products, child interviews, questionnaires for teachers and parents, and qualitative analysis of participation in social actions.

Social actions aimed at traditional value formation were implemented, including “My Family Is My Support,” “Week of Good Deeds,” “Respect for Elders,” and “Preserving Traditions Together” during the formative stage.

Quantitative Analysis and Data Visualization. A comparative analysis of traditional value formation levels before and after the implementation of social actions was conducted using the following criteria: attitudes toward family traditions, respect for elders, readiness for mutual assistance, interest in cultural traditions, and participation in socially significant activities.

Three levels of traditional value formation were identified: low, medium, and high.

Table 1. Research Results

Level of formation	Before social actions	After social actions
Low	38%	14%
Medium	44%	46%
High	18%	40%

Figure 1. Dynamics of Traditional Value Formation Levels

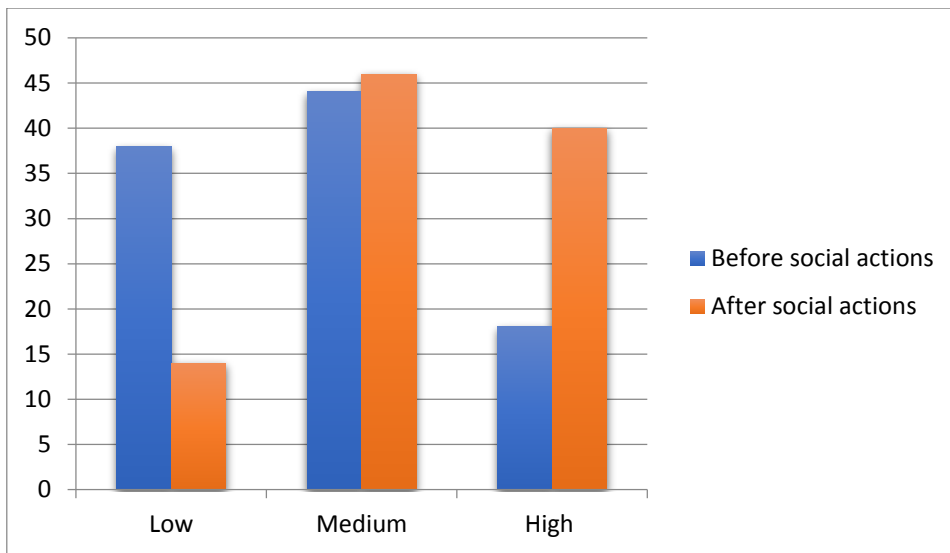

Figure 1 illustrates the dynamics of traditional value formation levels in preschool children before and after the implementation of social actions. The diagram demonstrates a significant decrease in the proportion of children with a low level and a steady increase in those with a high level of traditional values.

Discussion of Results. The analysis confirms positive dynamics in the formation of traditional values. The most pronounced changes include an increase in the proportion of children with a high level of value formation and a decrease in the low-level group. Qualitative observations revealed increased interest in family traditions, respect toward elders, proactive helping behavior, and more conscious use of value-related vocabulary.

Conclusion. Thus, social actions in modern preschool education serve as an effective tool for forming traditional values in preschool children. Their educational potential lies in integrating educational processes with real social practice, fostering stable value orientations and socially significant personal qualities. Integrating social actions contributes to preserving and transmitting traditional values in multicultural contexts.

References

1. Vygotsky, L.S. (2005). *Psychology of Child Development*. Moscow: Pedagogika.
2. Sukhomlinsky, V.A. (2018). *I Give My Heart to Children*. Moscow: Prosveshchenie.
3. Bozhovich, L.I. (2008). *Personality and Its Formation in Childhood*. Moscow: Pedagogika.
4. Kudryavtsev, V.T. (2016). *Development of Value Orientations in Preschool Age*. Moscow: Akademiya.
5. Nazarbayev, N.A. (2017). *Course Towards the Future: Modernization of Public Consciousness*. Astana.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ КЕЗЕҢДЕГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ТҮСІНІКТЕРІН ДАМУДЫ МӘДЕНИ САЛЫСТЫРМАЛЫ ЗЕРТТЕУ

Мамаш Жазира Әбужүсіпқызы

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының 1-курс докторанты

Аннотация. Бұл мақалада Қазақстандағы мектепке дейінгі жастағы балалардың қаржылық сауаттылығын қалыптастырудың өзекті мәселелері қарастырылады. Қазіргі экономикалық жағдайда мінез-құлықтың ерте қалыптасуы мемлекеттің де, қоғамның да тұрақтылығына ықпал ететіндігі атап өтіледі. Жан Пиаже ұсынған когнитивтік даму теориясы мен Л.С.Выготскийдің әлеуметтік-мәдени тұжырымдамасы негізінде мектепке дейінгі балалардың қаржылық ұғымдарды қабылдау мүмкіндіктері мен шектеулері қарастырылады.

Мақалада қаржылық әлеуметтенуде жетістікке жеткен еврей мәдениетінің «төрт құтылар жүйесі» құндылығы талданып, оның қазақ мәдени тәжірибесімен салыстырмалы талдауы жасалынды. Қазақ қоғамындағы дәстүрлі альтуризм, ұрпақаралық қолдау мен қонақжайлылық феномендері жеке қаржылық жоспарлауға әсер ететін мәдени ерекшеліктер ретінде сипатталады. Зерттеу нәтижесінде екі мәдениеттің тиімді элементтерін біріктіріп, мектепке дейінгі білім беру жүйесіне бейімделген қаржылық тәрбиелеудің жаңа үлгісін енгізу мүмкіндігі негізделді.

Түйінді сөздер: «қаржылық сауаттылық», «когнитивті даму», «қаржылық әлеуметтену», «Тзедака», «Қазақстан».

Аннотация. В данной статье рассматриваются актуальные вопросы формирования финансовой грамотности у детей дошкольного возраста в Казахстане. Подчеркивается, что раннее формирование экономического поведения в современных условиях оказывает влияние на стабильность как государства, так и общества. На основе теории когнитивного развития Жана Пиаже и социокультурной концепции Л.С.Выготского рассматриваются возможности и ограничения восприятия финансовых понятий детьми дошкольного возраста.

В статье анализируется ценностная система «четырёх сосудов», характерная для еврейской культуры и демонстрирующая успешный опыт финансовой социализации, а также проводится её сравнительный анализ с казахскими культурными традициями. Традиционный альтруизм, межпоколенческая поддержка и феномен гостеприимства в казахском обществе описываются как культурные особенности, влияющие на индивидуальное финансовое планирование. В результате исследования обосновывается возможность внедрения новой модели финансового воспитания, адаптированной к системе дошкольного образования на основе объединения эффективных элементов двух культур.

Ключевые слова: финансовая грамотность, когнитивное развитие, финансовая социализация, Тzedaка, Казахстан.

Abstract. This article examines current issues related to the development of financial literacy among preschool children in Kazakhstan. It is emphasized that early formation of economic behavior in modern economic conditions influences the stability of both the state and society. Based on Jean Piaget's theory of cognitive development and L.S.Vygotsky's sociocultural theory, the possibilities and limitations of preschool children's understanding of financial concepts are analyzed.

The article explores the value system known as the "four jars system", which is characteristic of Jewish culture and demonstrates successful financial socialization, and provides its comparative analysis with Kazakh cultural traditions. Traditional altruism, intergenerational support, and the phenomenon of hospitality in Kazakh society are described as cultural factors influencing individual financial planning. The study substantiates the possibility of introducing a new model of financial education adapted to preschool education through the integration of effective elements from both cultures.

Keywords: financial literacy, cognitive development, financial socialization, Tzedakah, Kazakhstan.

Қазіргі экономикалық ортада қаржылық сауаттылыққа ие азаматтарды қалыптастыру мемлекеттің және қоғамның тұрақтылығын қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады. Зерттеулер қаржылық мінез-құлыққа қатысты негізгі әдеттердің ерте жастан қалыптаса бастайтынын көрсетеді. Бұл кезеңде қалыптасқан білім мен дағдылар қаржылық тәуекелдерді азайтуға және болашақ өркендеуге ықпал етеді.

Алайда, қаржылық әлеуметтену негізінен отбасыда жүзеге асса да, көптеген ата-аналар балаларымен қаржы тақырыбында сөйлесуге немқұрайлық танытады немесе бұл дағдыларды беруге дайын болмайды.

Бұл жағдай, әсіресе балалардың қаржылық түсінігін қалыптастыруға көмектесетін арнайы, тұтынуға ыңғайлы құралдардың, бағдарламалар мен әдістемелердің қажеттілігін арттырады.

Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру ұйымының стандартты ережелері балалардың денсаулығын сақтауға, когнитивтік дамуы мен азаматтық тәрбиелеуге бағытталғанымен, қаржылық сауаттылықты дамытуға бағытталған бағдарламалық нұсқаулықтар айқын көрсетілмеген. Сонымен қатар, қазақ қоғамы дәстүрлі құндылықтарға негізделген әлеуметтік модельден, жеке жауапкершілік пен нарықтық құндылықтарға негізделген заманауи модельге өту кезеңінде. Бұл мәдени-экономикалық ауысу ерте жастағы қаржылық сауаттылықты қалыптастыруда жаңа мәдени-педагогикалық тәсілдерді әзірлеуді талап етеді. Осы негізде, қаржылық әлеуметтенуде айтарлықтай табысқа жеткен халықтардың, мысалы, еврей халқының тәжірибесін зерттеудің практикалық және теориялық маңызы зор [1].

Мектеп жасына дейінгі балалар Жан Пиаже ұсынған когнитивті дамудың операцияға дейінгі кезеңінде болады. Бұл кезең қаржылық ұғымдарды қабылдауға айтарлықтай шектеу қояды, себебі балалардың ойлауы екі негізгі сипаттамамен ерекшеленеді. Олар: дерексіздік және уақыт ұғымын нашар түсіну.

Дерексіздік – бұл мектеп жасына дейінгі баланың бір уақытта бір ғана затқа баса назар аударуы. Ақша – көп өлшемді, дерексіз ұғым санатына жатады. Ал, балалар қолға ұстап, сезіне алатын болғандықтан монеталар мен банкноттарды ғана тани алады. Бірақ олардың басты құндылығы мен маңызын, айырбастау, төлем жасау құралы екендігін тануға қиналады. Мысалы, бір тиынның екі тиынға қарағанда құндырақ болуы мүмкін екендігін түсінуде қиындықтар туындауы мүмкін.

Уақыт ұғымының қиындығы. Қаржылық сауаттылық ұғымының басты қағидаларының бірі – жинақтау, инвестициялау және ақшаның уақыт құнын білу. Ақшаның уақыт құнын білу бұл тұлғаның болашақты сезіне білу қабілеті. Бірақ, мектепке дейінгі жаста балалар сол сәтте ұсынылған сыйақы мен болашақта алуы мүмкін үлкен сыйақы арасында таңдау жасауға біршама қиналады. Бұл қаржылық білім беру бағдарламалары ұзақ мерзімді нәтижелерді жылдам, нақты және бейнелі түрде көрсетуді талап ететінін білдіреді.

Жан Пиаже ұсынған когнитивті шектеулерге қарамастан, балалардың қаржылық түсінігін қалыптастыру маңызды. Бұл тұрғыда Л.С.Выготскийдің әлеуметтік-мәдени теориясы маңызды рөл атқарады. Выготскийдің пікірінше, танымдық даму мәдениеттер бойынша әр түрлі болады, себебі

оқу – әлеуметтік өзара іс-қимыл, талқылау және диалог арқылы мағынаға ие болатын бірлескен үдеріс [2].

Л.С.Выготскийдің «мәдени-тарихи» тұжырымдамасы балаларды ақша мен жеке қаржы түсініктері бойынша неғұрлым көп жұмыс, олардың қаржы туралы фактілерді дұрыс сақтау және кірістің қалай жұмыс жасайтыны туралы күрделі түсінік қалыптастыру мүмкіндіктерін алға тартады. Яғни, балаларға тек қана теориялық білімдерді бермей, нақты қаржылық тәжірибе жинақтауға мүмкіндік беру қажет [3].

Мектеп жасына дейінгі балалар үшін «бірдей» және «әртүрлі» ұғымдарын түсіну қиын болғандығымен де, егер ойын формасында сөздік оқытулар жүргізілсе, 4-5 жастағы балалар дерексіз қатынастарды жеңіл қабылдап үйренеді. Бұл қаржылық ұғымдар үшін өте маңызды. Мысалы, «жинақтау» секілді абстрактілі ұғымды физикалық құтыға сәйкестендіріп, «жинақтау құтысы» деп атасақ, балалар үшін нақты, басқаруға ыңғайлы нысанға айналдырады.

Балалардың қаржылық түсінігін қалыптастыруда қаржылық сауаттылықтың төрт қағидасын балаларға терең насихаттау маңызды. Олар: жұмсау, жинау, инвестициялау және қайырымдылық. Аталған қағидаларды мектеп жасына дейінгі балалардың когнитивті дамуына бейімдеу маңызды. Себебі дерексіз ұғымдарды нақтылаудың ең тиімді педагогикалық әдісі – қаржыны функционалдық мақсатына байланысты физикалық түрде бөлу. Жоғарыда берілген төрт қағида еврей дәстүрінде қолданылатын «құтылар жүйесі» қағидасын нақты сипаттайды.

Жұмсау. Ақшаның жарты бөлігі қаржы қолға тиген сәтте қажеттіліктер мен тілектерг жұмсалады. Бұл балаға ақшаның тікелей ләззатын сезінуге мүмкіндік береді.

Инвестициялау. Қолдағы қаржының 20%-ы ұзақ мерзімді капиталдың өсу қағидасын мектепке дейінгі жастан бастап бойларына сіңіру үшін бөлінеді. Бұл Пиаже теориясы бойынша дерексіз ұғым ақшаны құтыға жинақтап, көру арқылы абстрактілі «өсу» ұғымы нақтыланады.

Қайырымдылық. Қаржының 10%-ы өзге адамдардың қажеттілігін бірінші орынға қойып, кіші жастан бастап әлеуметтік жауапкершілікті дамытуды көздейді. Бұл қағида балаларға өз бюджетін басқарып бөлуді, өз мұқтаждықтарын түгелдеп, әлеуметтік жауапкершілікті қабылдауды ерте жастан бастап жүйелі түрде үйретеді [4].

Жоғарыда берілген еврей дәстүрінің төрт қағидасының Выготскийдің теориясымен сәйкестілігін байқауға болады. Яғни, екеуінің де ортақ сипаты адамзат баласының өмір сүру ортасы мен мәдениетіне байланыстылығы. Еврей және Қазақ мәдениетіндегі қаржылық әлеуметтену үдерісін

салыстыру, ұлттық білім беру жүйелеріне бейімделген тиімді әдістерді анықтауға мүмкіндік береді.

Еврей мәдениетіндегі қаржылық әлеуметтенудің ерекшеліктері. Еврей дәстүрі қаржылық сауаттылықты ерте жастан бастап қалыптастыруда құрылымды және мақсатты тәсілді ұсынады.

Құндылық негізі – Тзедака. Еврей дәстүрінде қайырымдылық жасау тек қана адами құндылық мейірімділік емес, әлемдегі ресурстарды әділ бөлуге бағытталған міндет ретінде түсіндіріледі. Балаларға Тзедака құтылары арқылы өз қаржысының 10% міндетті түрде бөлу үйртіледі. Бұл құндылық ерте жастан бастап ата-ананың үлгісі арқылы бала бойында қалыптасады, балаларға өзге адамдардың қажеттіліктерін түсініп, оларға қолдау көрсетуге үйретеді. Бұл дәстүр апта сайын жүргізілетіндіктен, балалар бұл құндылықты оңай дағдыға айналдырады.

Қаржыны жинақтауға бағыттау. Еврей отбасылары ерте жастан бастап балаларды қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ететін үлкен ойлар мен жоғары табыс алып келетін кәсіптерге талпынуға шақырады. Ең бастысы, қаржыны төрт құтыға бөлу жүйесіндегі 20% инвестицияға бағытталуы, балаларға капиталды көбейту және ұзақ мерзімді өсу идеясын нақты тәжірибеде көрсету. Мысалы, ерте жаста өз ойындағы ойыншықты сатып алуға байланысты жинақталады. Бұл бала бойында кешіктірілген күтумен келетін, сабыр мен мақсатты күту дағдысының дамуына ықпал етеді [5].

Ал, Қазақстандық қоғамдағы қаржылық әлеуметтену дәстүрлі қазақ философиясы мен әлеуметтік құрылыммен байланысты.

Қазақ мәдениеті альтуризм, адалдық пен қоғамдық ынтымақтастық секілді қағидаларға басым бағыт береді. Дәстүр бойынша, ересек адамдар өз балаларына, немерелері мен туыстарына әлеуметтік және қаржылық қолау көрсетуге сүйенеді. Бұл ұрпақаралық қолдау жүйесі жеке қаржылық тәуекелдерді төмендетеді, бірақ қаржыны жеке және ұзақ мерзімді жинақтауларға деген мотивацияны төмендетуі мүмкін. Ал, қонақжайлылық секілді дәстүрлі құндылықтар көп жағдайда жомарт шығындарды талап етуі мүмкін.

Қазақстанның мектепке дейінгі білім беру стандартында өмір мен денсаулықты қорғау, зияткерлік дамуды қамтамасыз ету сынды жалпы міндеттер қарастырылған, бірақ қаржылық сауаттылықты дамыту жолдары анық көрсетілмеген. Демек, қаржылық әлеуметтенудің барлық ауыртпалығы ресми емес арналар, яғни отбасы мен әлеуметтік ортаға түседі.

Соңғы жылдары өскелең ұрпақ арасында нарықтық құндылықтар деген көзқарастары жаңаша бағыт алып, жауапкершіліктері артуда.

Еліміздің жастары дәстүрлі қолдауға сүйенуден гөрі, білім мен мансаптық жетістіктерге басым бағыт беруде. Бұл жаңашылдық жеке қаржылық жоспарлау дағдыларын ерте жастан бастап үйретудің маңыздылығын арттыру үстінде [6].

Ал, қазақ және еврей мәдениеттерінің қаржылық әлеуметтену тәсілдерін салыстыру олардың әрқайсысының артықшылықтарын анықтауға мүмкіндік береді. Екі мәдениет ортасы үшін де отбасы қаржылық сауаттылықты қалыптастырудың алғашқы сатысы болып табылады. Сондай-ақ, екі мәдениет өкілдері де өзге адамдарға көмек көрсету және әлеуметтік жауапкершілік құндылықтарын жоғары қояды. Дегенмен де балалар бойында қаржылық құндылықтарды тәрбиелеуде ескеру қажет маңызды айырмашылықтар бар.

Кесте 1.

Қазақ және еврей мәдениетіне тән қаржылық құндылықтарды тәрбиелеу ерекшелігі

Қаржылық аспект	Қазақ мәдениеті (дәстүрлі әлеуметтену)	Еврей мәдениеті (құрылымды әлеуметтену)
Ұзақ мерзімді жоспарлау	Ерте жастан бастап инвестициялауға және капиталды көбейтуге басымдық (20%)	Ұрпақаралық қолдауға және әлеуметтік желіге сүйену. Жеке ұзақ мерзімді жинаққа мотивация мәдениет ішінде екінші орында болуы ықтимал
Қайырымдылық ұғымы	Тзедака: әділеттілікке негізделген, ақшаны қатаң бөлуді талап ететін жүйелі құрылым (10%)	Альтуризм, қонақжайлылық: көбіне мұқтаждыққа немесе әлеуметтік міндеттемелерге негізделген, стихиялық шығындар сипатында болуы мүмкін
Қаржылық бақылау	Жеке жауапкершілік, ақшаны басқарудағы еркіндік және сәтсіздікті оқу құралы ретінде қолдану	Отбасылық бақылау, ересектердің ақыл-кеңесіне сүйену. Шығындар әлеуметтік талаптармен қатаң реттелуі мүмкін

Жоғарыда берілген кестеден басты байқағанымыздай, мәдени қарама-қайшылық пен синтез. Яғни, еврей моделі жеке капиталды жинақтау мен әлеуметтік жауапкершілікті байланыстырады, бұл кезеңде құндылық пен жоспарлау қатар жүретін үдеріс ретінде қарастырылады. Ал, дәстүрлі қазақ

мәдениетінің басымдығы жеке байлықты арттырудан гөрі, қоғамдық тұрақтылық пен өзара қолдауды қамтамасыз етуге басым бағытталған [7].

Қазақстан үшін маңызды міндет – осы бастапқы екі ұстанымды біріктіру. Себебі балаларды ерте жастан бастап нарықтық экономика жағдайына дайындау үшін жеке қаржылық жоспарлауды (жинақтау, инвестициялау, бөлу) үйрету керек, бірақ дәстүрлі қазақ құндылықтарын (көмекесу, бауырмалдық, туыстық қатынас және т.б.) сақтау маңызды. Еврей мәдениетінің үлгісін қолданып, төрт бөліктен тұратын құтылар жүйесін еліміздің әлеуметтік этикасы мен құндылықтарына бейімдеу, яғни садақа/көмек бөлігін міндетті ету арқылы балаларға әлеуметтік міндеттемені қаржылық жоспарлаумен бірге орындауды үйретуге болады.

Қорыта келе, мектепке дейінгі балалардың қаржылық сауаттылығын дамыту еліміз үшін стратегиялық маңызының жоғары екендігін көрсетеді. Балалардың когнитивтік даму ерекшеліктерін ескере отырып, қаржы ұғымдарын нақты, бейнелі және тәжірибелік әдістер арқылы меңгерту қажеттілігі негізделді. Жан Пиаже мен Л.С.Выготский теориялары қаржылық дағдылардың әлеуметтік өзара әрекет пен мәдени ортаның ықпалымен тиімді қалыптасатынын дәлелдейді.

Еврей мәдениетінің құрылымды қаржылық әлеуметтену моделі – «төрт құтылар жүйесі» балаларға қаржыны басқарудың қарапайым әрі түсінікті формасын ұсынады. Бұл модель ерте жастан бастап жинақтау, инвестициялау, жұмсау және қайырымдылық жасау дағдыларын дамытады. Қазақ мәдениетіндегі ұрпақаралық қолдау, альтуризм және қонақжайлылық құндылықтары қоғамның әлеуметтік тұрақтылығын қамтамасыз еткенімен, жеке ұзақ мерзімді қаржылық жоспарлауға өз кедергісін келтіруі мүмкін. Сол себепті Қазақстан үшін ең тиімді шешім – екі мәдениеттің оң тәжірибелерін біріктіріп, балаларға әлеуметтік жауапкершілік пен қаржылық жоспарлауды қатар үйрететін педагогикалық үлгі жасау. Мұндай тәсіл болашақ ұрпақтың экономикалық дербестігін арттырып, елдің экономикалық қауіпсіздігі мен тұрақтылығына оң әсер етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік стандарты. – Астана, 2022.
2. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка / Ж. Пиаже. – Москва.: Педагогика, 2010.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь / Л.С.Выготский. – Москва: Лабиринт, 2000.
4. Danes S.M. Parent teaching activities and children's financial knowledge / S. M. Danes // Journal of Financial Counseling and Planning. – 2023.

5. Furnham A. The economic socialization of children / A.Furnham // British Journal of Developmental Psychology. – 2021.

6. Құндақбайұлы Ә. Қазақтың дәстүрлі мәдениеті: әлеуметтік-экономикалық қырлары / Ә.Құндақбайұлы. – Алматы: Ғылым, 2012.–296 б.

7. Altman, I. Tzedakah: A cultural view on charity and financial responsibility / I. Altman. – Tel Aviv: Tel Aviv University Press, 2015. – 175 p.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

Матина Камила Тулегеновна,
Астана қаласы, № «88 Баян сұлу»
балабақшасында дефектолог-
логопед

Андатпа. Мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру – баланың тұлғалық, әлеуметтік, танымдық дамуының негізін қалаушы маңызды кезең. Мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру жүйесінің баланың тұлғалық, әлеуметтік және танымдық дамуын қамтамасыз етудегі маңызы ғылыми-теориялық тұрғыда қарастырылады. Мектепке дейінгі жас – психикалық процестердің қарқынды қалыптасуымен, когнитивтік белсенділіктің артуымен және алғашқы әлеуметтену тәжірибесінің жинақталуымен сипатталатын сензитивті кезең. Осыған байланысты әлемдік білім беру кеңістігінде ерте жастағы білім беру сапасын арттыру басым бағыттардың біріне айналып отыр. ХХІ ғасырдағы білім беру жүйелерінде мектеп жасына дейінгі кезеңге ерекше назар аударылады, өйткені баланың ерте жастағы даму жылдарында алған білімі мен тәрбиесі оның келешектегі оқу және әлеуметтік жетістіктеріне тікелей әсер етеді. Бұл жұмыс халықаралық деңгейдегі мектепке дейінгі білім берудің тәжірибелерін салыстырып, балалық шақта тұлғаның жан-жақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған түрлі модельдер мен практикалардың тиімділіктерін талдайды.

Түйін сөздер: мектепке дейінгі тәрбие, тұлға, мектепке дейінгі білім беру, ерте даму, тұлғалық қалыптасу, педагогикалық модельдер, халықаралық тәжірибе, дамытушы орта, инклюзивті білім беру.

Аннотация. В статье рассматривается дошкольное воспитание и образование как ключевой этап, закладывающий основы личностного, социального и когнитивного развития ребёнка. Особое внимание уделяется научно-теоретическому анализу роли системы дошкольного образования в обеспечении всестороннего развития ребёнка. Дошкольный возраст характеризуется активным формированием психических процессов, ростом когнитивной активности и накоплением первых навыков социальной адаптации, что делает его особенно чувствительным периодом. В связи с этим повышение качества раннего обучения становится одним из приоритетов в мировой образовательной практике.

В системах образования XXI века внимание к дошкольному этапу значительно усиливается, так как знания и воспитание, полученные ребёнком в ранние годы, напрямую влияют на его будущие успехи в учёбе и социальной жизни. Данная работа проводит сравнительный анализ международного опыта дошкольного образования, исследует различные модели и практики, направленные на всестороннее развитие личности в детстве, и оценивает их эффективность.

Ключевые слова: дошкольное воспитание, личность, дошкольное образование, раннее развитие, формирование личности, педагогические модели, международный опыт, развивающая среда, инклюзивное образование.

Abstract. The article examines preschool education and upbringing as a crucial pedagogical stage that shapes a child's personal, social, and cognitive development. The preschool period is characterized by intensive development of mental processes, increased cognitive activity, and the accumulation of early social adaptation experiences, making it a sensitive stage in child development. Consequently, in 21st-century educational systems, particular attention is paid to enhancing the quality of early childhood education, since knowledge and upbringing acquired during the first years of life directly influence subsequent academic achievement and social adaptation. This study presents a comparative analysis of advanced international practices in preschool education and evaluates the effectiveness of various pedagogical models and practices aimed at ensuring the comprehensive development of a child's personality during early childhood. The findings of the article provide a scientific and methodological basis for improving preschool education quality and implementing innovative pedagogical approaches.

Keywords: preschool education, personality, early childhood education, early development, personality formation, pedagogical models, international experience, developmental environment, inclusive education.

Мектепке дейінгі білім беру баланың тұлғасын, оның интеллектуалды, эмоционалды және әлеуметтік дамуын қалыптастыруда негізгі рөл атқарады. Халықаралық тәжірибе мектепке дейінгі тәрбиенің тиімді жүйелері әр елдің мәдени дәстүрлерін, ғылыми тәсілдемелерін және мемлекет басымдықтарын ескере отырып құрылатынын көрсетеді [1.15]

Еуропалық тәжірибе. Еуропа елдерінде балалардың дербестігін, шығармашылық тұрғыда ойлауын және әлеуметтік бейімделуін дамытуға көп көңіл бөлінеді. Мысалы, *Финляндияда* мектепке дейінгі білім беру баланың жетекші іс-әрекеті ретінде ойынға бағдарланған. Оқыту еркін атмосферада, қатаң академиялық жүктемесіз өтеді және негізгі назар әр баланың амандығы мен жеке дамуына аударылады.

Германияда Мария Монтессори педагогикасы бойынша жұмыс істейтін балабақшалар кең таралған. Монтессори әдісі арнайы дайындалған ортаны қалыптастыруды ұйғарады. Мұндай ортада бала немен айналысуды қалайтынын өзі таңдайды және өз қарқынына сай дамиды.

Азиялық тәжірибе. Азия елдерінде мектепке дейінгі білім беру көп жағдайда дәстүрлі құндылықтар мен заманауи білім беру технологияларының үйлесімін табуға ұмтылады.

Жапонияда тәртіпті тәрбиелеуге, ұжымды құрметтеуге және әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға көптеп көңіл бөлінеді. Балалар жастайынан жауапкершілікке және ынтымақтастыққа үйренеді.

Сингапурда математикалық және тілдік дағдыларды ерте жастан дамытуға баса назар аударылады. Балаларды мектепте жақсы оқуға даярлауға бағытталған заманауи цифрлық технологиялар, оқытудың интерактивті әдістері мен бағдарламалары пайдаланылады [2.78].

Солтүстік Америка тәжірибесі

АҚШ-та мектепке дейінгі білім беру бағдарламалар мен тәсілдемелердің алуан түрлілігімен ерекшеленеді. Head Start бағдарламасы танымал модельдердің бірі болып табылады. Бұл бағдарлама әлеуметтік осал отбасылардан шыққан балаларды қолдауға бағытталған. Білім беру процесінде ойын технологиялары, жобалық іс-әрекет және дараландырылған оқыту белсенді қолданылады [3,56].

Мектепке дейінгі білім берудегі инновациялық технологиялар. Көптеген елдерде заманауи тенденциялар мыналарды қамтиды:

ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану;
инклюзивті білім беруді енгізу;
эмоционалды интеллектті дамыту;
отбасымен білім беру процесінің тең құқықты қатысушысы ретінде
ынтымақтастық жасау.[4,11]

Италияда пайда болған және баланың зерттеу белсенділігін, оның өз-өзін шығармашылық арқылы таныта алуын және жобалық іс-әрекетті дамытуға бағытталған Reggio Emilia тәсілдемесі ерекше орынға ие.

Қытайда мектепке дейінгі білім беру мектепке дайындықтың маңызды кезеңі ретінде қарастырылады. Мемлекет, әсіресе ірі қалаларда, балабақшаларды дамытуға белсенді түрде инвестициялар жасауда.

Негізгі ерекшеліктері:

- академиялық дағдыларды (математика, жазу, оқу) ерте жастан дамытуға баса назар аудару;
- ұжымдық тәрбие мен қатаң тәртіптің үйлесімі;
- үлкендерге құрмет және еңбекқорлықты қалыптастыру;
- отбасының білім беру процесіне белсенді араласуы.

Соңғы жылдары Қытайда креативтілікті және сыни көзқараспен ойлауды дамытуға зор көңіл бөлінуде, оқытудың ойынға негізделген және жобалық әдістері енгізілуде. Сондай-ақ халықаралық білім беру бағдарламаларына және екі тілді оқытуға қызығушылық артып келеді [5,13].

Оңтүстік Кореяда мектепке дейінгі білім беру ұйымдастыру дәрежесінің және бәсекелестіктің жоғары деңгейімен өзгешеленеді. Ата-аналар балаларды мектепке дайындаудың сапасына көп көңіл бөледі.

Өзіндік белгілер:

- оқуды, жазуды және математиканы ерте жастан оқыту;
- қазіргі заманғы білім беру технологияларын пайдалану;
- қатаң күн тәртібі және тәртіп;
- жекеменшік білім беру орталықтарының дамыған жүйесі.

Сонымен бірге мемлекет балаларға түсетін шамадан тыс академиялық жүктемені азайтуға және оқытудың ойынға негізделген формаларын, эмоционалды интеллектті және шығармашылық қабілеттерді дамытуға ұмтылады.

Салыстырмалы аспект

Егер Қытай мен Оңтүстік Кореяны Финляндия секілді Еуропа елдерімен салыстыратын болсақ, басымдықтардағы айырмашылықтарды атап көрсетуге болады:

- Шығыс Азия елдерінде академиялық дайындыққа және тәртіпке баса назар аударылады;
- Солтүстік Еуропа елдерінде еркін ойынға, эмоционалды қолайлылыққа және жеке даму қарқынына көп көңіл бөлінеді [6,8].

Осылайша, халықаралық тәжірибе әр ел мектепке дейінгі білім беру жүйесін өзінің мәдени дәстүрлерін, әлеуметтік болжалдарын және қоғам дамуының стратегиялық мақсаттарын ескере отырып қалыптастыратынын көрсетеді.

Қорытындылай келсек, мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің халықаралық тәжірибесі баланы жан-жақты дамытуға бағытталған әдістер мен технологиялардың алуан түрлі екенін көрсетеді. Мәдени дәстүрлер мен білім беру дәстүрлеріндегі айырмашылықтарға қарамастан, көптеген елдер дербес, жауапкершілігі мол, шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға қолайлы ортаны қалыптастыруға ұмтылыс жасайды. Шетелдік тәжірибені зерделеу мектепке дейінгі білім берудің ұлттық жүйелерін жетілдіруге және неғұрлым тиімді практикаларды енгізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Білім және ғылым министрлігі, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. — Қазақстандағы мектепке дейінгі білім беру контексті.
2. Early Childhood Education Journal — халықаралық ғылыми журнал, мектепке дейінгі білім беру теориясы мен тәжірибесін талдайды.
3. International Journal of Child Care and Education Policy — мектепке дейінгі тәрбие және білім беру саясаты бойынша зерттеулер жарияланады.
4. International Journal of Progressive Education — мектепке дейінгі кезеңдегі оқу-тәрбиелік практикалар туралы мақалалар.
5. UNICEF. Global Report on Early Childhood Care and Education: A Right, a Strong Foundation (2024). — Бала тәрбиесі мен білім беру сапасы туралы жаһандық статистика және саясат.
6. OECD. Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. — Еуропа елдерінің мектепке дейінгі білім беру тәжірибелері бойынша салыстыру зерттеулері.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ НЕГІЗГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

Рахметова Сая Зайнулкабиденовна,
«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің
білім басқармасы» КММ Петропавл
қаласының мектепке дейінгі тәрбиелеу
мен оқыту секторының әдіскері.

Жалмурзина Гульмира Кожғалиевна
«Сәуле» бөбекжай-бақшасы МКҚК
әдіскері, қазақ тілі педагогі.

Аннотация. Бұл мақалада мектепке дейінгі білім берудің негізгі құндылықтары жан-жақты талданады. Баланың тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін гуманизм, ұлттық тәрбие, адамгершілік, экологиялық сана, денсаулықты сақтау және әлеуметтік бейімделу мәселелері ғылыми тұрғыда қарастырылады. Сонымен қатар, құндылықтарға негізделген білім беру үдерісін ұйымдастырудың тиімді жолдары ұсынылып, педагогтің кәсіби рөлі мен ата-анамен серіктестік байланысының маңыздылығы айқындалады.

Түйінді сөздер: мектепке дейінгі білім беру, құндылықтар, ұлттық тәрбие, жан-жақты даму, тұлғалық даму, экологиялық сана, әлеуметтік бейімделу.

Аннотация. В статье всесторонне рассматриваются основные ценности дошкольного образования. С научной точки зрения анализируются вопросы гуманизма, национального воспитания, нравственного развития, экологического сознания, сохранения здоровья и социальной адаптации, обеспечивающие личностное развитие ребенка. Также предлагаются эффективные пути организации образовательного процесса на основе ценностей, раскрывается профессиональная роль педагога и подчеркивается значимость партнерского взаимодействия с родителями.

Ключевые слова: дошкольное образование, ценности, личностное развитие, нравственность, национальное воспитание, экологическое сознание, социальная адаптация

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of the core values of preschool education. It examines, from a scientific perspective, issues such as humanism, national upbringing, moral development, ecological awareness, health preservation, and social adaptation, which ensure the child's personal growth. The article also proposes effective ways to organize the educational process based on these values, highlights the professional role of the educator, and emphasizes the importance of partnership with parents.

Keywords: preschool education, values, personal development, morality, national upbringing, ecological awareness, social adaptation

Қазіргі таңда қоғам дамуының негізгі көрсеткіштерінің бірі – білім беру сапасы. Ал сол білім берудің алғашқы баспалдағы – мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі екені белгілі. Себебі баланың өмірлік дағдылары, қарым-қатынас мәдениеті, мінез-құлқы, ұлттық сана-сезімі, адамгершілік ұстанымдары дәл осы кезеңде қалыптасады. Сондықтан бүгінгі мектепке дейінгі білім беру жүйесі жаңа талаптарға сай жаңарып, негізгі құндылықтарға сүйенуі қажет. Осы тұрғыда «мектепке дейінгі білім берудің негізгі құндылықтары» тақырыбы бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі болып табылады.

Ең алдымен, қазіргі мектепке дейінгі білім берудің басты құндылығы – баланы тұлға ретінде қабылдау. Заманауи педагогикада «бала – тәрбиенің объектісі емес, білім беру үдерісінің белсенді субъектісі» деген қағида кең таралған. Бұрын балабақшада тәрбиеші жетекші рөл атқарып, балалар көбіне дайын білімді қабылдаушы болса, қазіргі таңда баланың жеке қызығушылығы мен қабілетін дамытуға басымдық беріледі. Бұл дегеніміз – әр баланың ерекшелігіне қарай жұмыс жасау, оның табиғи мүмкіндіктерін ашу, еркін ойлауға үйрету. Балаға сенім білдіру арқылы оның бойында жауапкершілік пен өзіне деген сенімділік қалыптасады.

Екінші маңызды құндылық – баланың жан-жақты дамуы. Қазіргі мектепке дейінгі білім беру жүйесі тек білім үйретумен шектелмейді. Ол баланың сөйлеуін дамыту, шығармашылық қабілетін жетілдіру, қимыл-қозғалыс дағдыларын қалыптастыру, танымдық белсенділігін арттыру, эмоционалдық интеллектін дамыту сияқты бағыттарды қамтиды. Мысалы, ойын арқылы оқыту, жобалық жұмыстар, тәжірибелік іс-әрекеттер баланың қызығушылығын арттырып, білімді жеңіл қабылдауына мүмкіндік береді.

Бұл жерде басты мақсат – баланы мектепке даярлау ғана емес, оны өмірге даярлау.

Үшінші құндылық – рухани-адамгершілік тәрбие. Қазіргі қоғамда технология дамып, ақпарат көп болған сайын, адамгершілік пен мейірімділік құндылықтарының әлсіреу қаупі де арта түсуде. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда баланың бойына ізгілік, сыйластық, достық, еңбекқорлық, шыншылдық, жауапкершілік сияқты қасиеттерді сіңіру ерекше маңызды. Балалар бір-бірімен қарым-қатынас жасау барысында өзгені тыңдауды, түсінуді, көмектесуді үйренеді. Осы арқылы олардың әлеуметтік ортаға бейімделуі жеңілдейді. Рухани құндылықтар – адамның өмірлік ұстанымын қалыптастыратын негізгі тірек, сондықтан бұл бағыт мектепке дейінгі тәрбиенің ажырамас бөлігі болуы тиіс.

Төртінші құндылық – ұлттық тәрбие мен мәдени мұраға құрмет. Қазақстан – ұлттық дәстүрге бай, тарихи мәдениеті терең мемлекет. Баланың бойына ұлттық рухты сіңіру, ана тілін қадірлеу, халықтың салт-дәстүрін таныту – мектепке дейінгі ұйымдардың маңызды міндеттерінің бірі. Бала ұлттық ойындар арқылы ептілікке, батылдыққа, ұйымшылдыққа тәрбиеленеді. Мысалы, «Асық ату», «Арқан тарту», «Тоғызқұмалақ», «Ақ серек – көк серек» сияқты ойындар балалардың денсаулығын нығайтып қана қоймай, ұлттық болмысын қалыптастырады. Сонымен қатар халық ауыз әдебиеті – ертегілер, мақал-мәтелдер, жұмбақтар арқылы бала тіл байлығын арттырып, ойлау қабілетін дамытады. Ұлттық тәрбие – ұлттың болашағын сақтайтын алтын қазына.

Бесінші құндылық – инклюзивті және тең мүмкіндік беру қағидасы. Қазіргі таңда әлемдік тәжірибеде инклюзивті білім беру ерекше маңызға ие. Бұл – әр баланың мүмкіндігіне қарамастан, тең дәрежеде білім алуына жағдай жасау деген сөз. Мектепке дейінгі ұйымдарда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға қолдау көрсету, оларды ортаға бейімдеу, әлеуметтендіру жұмыстары жүйелі жүргізілуі қажет. Инклюзивті ортада тәрбиеленген балалар мейірімді, түсіністігі мол, өзгеге құрметпен қарайтын тұлға болып өседі. Бұл – болашақ қоғамның мәдениетті әрі толерантты болуына негіз болады.

Алтыншы құндылық – баланың денсаулығы мен қауіпсіздігі. Баланың физикалық дамуы – оның жалпы дамуының негізгі бөлігі. Дұрыс тамақтану, қозғалыс белсенділігі, таза ауада серуендеу, қауіпсіз орта құру – балабақшаның басты міндеті. Қазіргі таңда балалардың гаджетке тәуелділігі артып, қозғалыс азайып барады. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда спорттық ойындар, сергіту сәттері, дене шынықтыру іс-әрекеттері жүйелі

ұйымдастырылуы тиіс. Денсаулық – баланың бақытты балалық шағының кепілі.

Жетінші маңызды құндылық – ата-анамен серіктестік. Бала тәрбиесі – тек балабақшаға жүктелетін міндет емес, ол – отбасы мен педагогтің бірлескен еңбегі. Қазіргі таңда ата-аналар баласының дамуына көбірек көңіл бөле бастады. Бұл өте жақсы үрдіс. Дегенмен ата-ана мен тәрбиеші арасында өзара сенім мен ынтымақтастық болмаса, тәрбие нәтижесі де әлсірейді. Сондықтан ата-аналарға арналған жиналыстар, ашық есік күндері, тренингтер, шеберлік сабақтары, кеңес беру жұмыстары баланың дамуын тиімді ұйымдастыруға көмектеседі. Ата-анамен бірлесе жасалған жұмыс баланың тәрбиесіне оң әсерін береді.

Ал енді шынайылыққа келсек, қазіргі мектепке дейінгі ұйымдарда осы құндылықтарды жүзеге асыру барысында кейбір қиындықтар кездеседі. Мысалы, тәрбиешілердің жұмыс жүктемесінің көп болуы, кейбір балабақшаларда материалдық-техникалық базаның жеткіліксіздігі, топтағы бала санының көптігі, ата-ананың тәрбие үдерісіне толық қатыспауы сияқты мәселелер бар. Дегенмен бұл қиындықтар заманауи талаптарға сай жоспарлы жұмыс, педагогтердің біліктілігін арттыру, басқару жүйесін жетілдіру арқылы шешілуі мүмкін.

Болашақ өзіміздің жоспарға тоқталсақ, мектепке дейінгі білім беру жүйесінде инновациялық технологияларды қолдану кеңейе түседі. Алайда бұл жерде басты мәселе – технологияны дұрыс әрі мөлшермен пайдалану. Мектепке дейінгі жастағы бала үшін ең тиімді әдіс – тірі қарым-қатынас, ойын, тәжірибе, шығармашылық әрекет. Сондықтан цифрлық құралдар тек қосымша көмекші ретінде қолданылып, баланың психологиялық және физикалық денсаулығына зиян келтірмеуі тиіс.

Сонымен қатар болашақта педагог мамандығына қойылатын талаптар күшейеді. Заманауи тәрбиеші – тек білім беруші ғана емес, ол – психолог, ұйымдастырушы, бағыттаушы, шығармашылық тұлға. Педагогтің кәсіби шеберлігі, жаңашылдығы, баламен дұрыс қарым-қатынас орната білуі – білім беру сапасына тікелей әсер етеді. Сондықтан тәрбиешілердің біліктілігін арттыру курстары, тәжірибе алмасу, әдістемелік қолдау жұмыстары үздіксіз жүргізілуі керек.

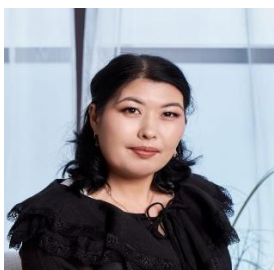
Қорытындылай келе, мектепке дейінгі білім берудің негізгі құндылықтары – бала тұлғасын құрметтеу, жан-жақты даму, рухани-адамгершілік тәрбие, ұлттық мәдениетті сақтау, инклюзивті орта құру, денсаулық пен қауіпсіздік, ата-анамен серіктестік сияқты маңызды бағыттардан тұрады. Бұл құндылықтар толық іске асқанда ғана мектепке дейінгі білім беру жүйесі шынайы нәтижеге қол жеткізеді. Ал болашақта

осы құндылықтарды сақтай отырып, білім беру мазмұнын жанарту, педагогтің кәсіби деңгейін көтеру, инновациялық тәжірибелерді тиімді енгізу арқылы еліміздің білім беру сапасы одан әрі жоғарылай түседі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты».
2. Қазақстан Республикасы. «Білім туралы» Заңы.
3. Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдар.
4. С.Қалиев, М.Қалиев. Қазақ этнопедагогикасы. – Алматы.
5. Выготский Л.С. Ойын және баланың психологиялық дамуы туралы еңбектері.
6. Монтессори М. Баланы еркін дамыту педагогикасы (әдістемелік көзқарастар).
7. UNESCO. Early Childhood Care and Education (ECCE) бойынша ұсынымдар.

«LOGOS-AI: ТІЛДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМЫТУДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»

Садықова Асель Аликовна,
Батыс Қазақстан облысы әкімдігі
білім басқармасының Шыңғырлау
ауданы білім беру бөлімінің
«Болашақ» бөбекжайы МКҚК
тәрбиешісі

Аңдатпа. Мақалада мектепке дейінгі білім берудегі «Logos-AI» инновациялық жобасы қарастырылады. Жасанды интеллект негізіндегі бес модульдік жүйе (диагностика, логоритмика, ертегілер, визуалды байланыс, ата-анамен жұмыс) балалардың сөйлеу тілін дамытуға бағытталған. Зерттеу ЖИ-дің тәрбиеші жұмысын жеңілдетіп, білім беруді жекешелендірудегі рөлін дәлелдейді.

Түйін сөздер: Жасанды интеллект, мектепке дейінгі тәрбие, сөйлеу тілін дамыту, Logos-AI, цифрлық диагностика, логоритмика, инновациялық педагогика.

Аннотация. Статья посвящена проекту «Logos-AI», использующему искусственный интеллект для преодоления задержек речевого развития у дошкольников. Описываются пять функциональных модулей системы, направленных на автоматизацию диагностики и развитие коммуникативных навыков. Автор подчеркивает, что ИИ выступает эффективным инструментом поддержки педагога в персонализации обучения.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, дошкольное воспитание, развитие речи, Logos-AI, цифровая диагностика, логоритмика, инновационная педагогика.

Abstract. The article describes the "Logos-AI" project, which integrates AI technologies into preschool speech development. Through five specialized modules, the system automates screening and enhances children's communicative motivation. The study concludes that AI serves as a powerful tool for personalizing early childhood education without replacing the essential role of the educator.

Keywords: Artificial intelligence, preschool education, speech development, Logos-AI, digital diagnostics, logorhythmics, innovative pedagogy.

Баланың өмірге қадам басардағы алғашқы әрі ең басты қимыл-әрекеті – **ойын**. Атақты психолог Л.С. Выготский айтқандай, «Ойын – баланың даму аймағындағы ең биік шыңы». Ойын арқылы бүлдіршін әлемді таниды, әлеуметтік рөлдерді меңгереді және өзінің ішкі мүмкіндіктерін паш етеді. Алайда, біз ХХІ ғасырдың — ақпараттық технологиялар мен жоғары жылдамдықты интернеттің қарқынды дамыған заманында — бұрын-соңды болмаған жаңа сипаттағы педагогикалық және психологиялық проблемамен бетпе-бет келіп отырмыз.

1. Цифрлық аутизм және «экраннық тәуелділік» феномені

Бүгінгі бүлдіршіндердің зейінін шоғырландыруы қиын. Ғылымда бұл құбылысты «клиптік ойлау» (clip thinking) деп атайды. Баланың миы экрандағы 3-5 секунд сайын ауысатын динамикалық бейнелерге үйреніп алғандықтан, ол шынайы өмірдегі баяу дамушы процестерді (кітап оқу, сурет салу, білім алу) қабылдаудан бас тартады. Осының салдарынан баланың зейіні шашыраңқы болып, танымдық белсенділігі төмендейді.

2. Есту-ауызша есте сақтау қабілетінің деградациясы

Заманауи балаларда есту-ауызша есте сақтау қабілетінің төмендегені байқалады. Визуалды ақпараттың (суреттер мен видеолар) шектен тыс көптігі мидың аудио-ақпаратты өңдеу орталықтарын тежеп тастайды. Бала

біреудің сөзін естігенімен, оның мағынасын ұғынбайтын немесе нұсқаулықтарды есте сақтай алмайтын «сезімталдық талғамының» (sensory gating) бұзылуына ұшырайды. Бұл болашақта мектептегі үлгерімнің төмендеуіне тікелей әсер етеді.

3. Сөйлеу тілінің тежелуі: Қоғамдық дабыл.

Ең бастысы – сөйлеу тілінің дамуы кешігуде. Тіл — тек қарым-қатынас құралы емес, ол — ойлаудың негізі. Бүгінгі таңда «тілі кеш шыққан» балалар санының артуы тек медициналық емес, әлеуметтік мәселе.

Вербальды тапшылық: Гаджеттермен өткізілген уақыт жанды диалогты алмастырды. Бала экраннан дайын ақпаратты пассивті түрде қабылдайды, ал сөйлеу аппараты мен мидың моторикалық орталықтары әрекетсіз қалады.

Артикуляциялық кедергі: Тілді меңгеру үшін бала ересек адамның мимикасын, ерін қимылын көріп, соны қайталауы керек. Виртуалды әлем бұл мүмкіндікті шектейді.

Статистикаға сүйенсек, балабақшадағы балалардың 25-30%-ында сөйлеу тілінің түрлі деңгейдегі ауытқулары бар. Менің тәжірибемде балалар үш санатқа бөлінеді:

- Мамандардың бақылауындағы балалар.
- Қалыпты дамып келе жатқан балалар.
- «Шекаралық» топ – бұл мамандарға бармайтын, бірақ сөйлеуінде айқын ақауы бар, назардан тыс қалып қойған балалар.

Дәл осы «шекаралық» балалардың мәселесін шешу үшін біз «Logos-AI» жобасын қолға алдық. Жобаның негізгі идеясы – Жасанды Интеллектіні (ЖИ) тәрбиешінің қолындағы «сиқырлы таяқшаға» айналдыру.

Жобаның мазмұны: 5 негізгі инновациялық модульден тұрады. Олардың әрқайсысы тәрбиешінің жұмысын жеңілдетіп, баланың тілін қызықты әрі тиімді дамытуға бағытталған.

1-модуль: «AI-Скрининг» (Цифрлық диагностика) Бұл кезеңде біз ChatGPT немесе Gemini көмегіне жүгінеміз. Тәрбиеші баланың күнделікті сөйлеу ерекшелігін сипаттап жазады, ал ЖИ осы деректерді өңдеп, баланың жеке даму траекториясын сызып береді. Бұл – маман көмегінсіз-ақ педагогикалық жетіспеушілікті ерте анықтауға мүмкіндік беретін құрал.

2-модуль: «Нейро-Ритм» (Логоритмика) Тілі шықпаған балаға ырғақ пен музыка жақын. Біз Suno AI немесе Udio арқылы баланың аты қосылған, белгілі бір дыбыстарды қайталайтын авторлық әндер шығарамыз. Бала өзі

туралы әнді естігенде эмоционалды түрде ашылып, мидағы сөйлеу орталықтары оянады.

3-модуль: «Кибер-Ертегі» (Интерактивті сюжет) Мұнда бала ертегі тыңдаушы емес, оның басты кейіпкеріне айналады. Midjourney және ChatGPT арқылы құрастырылған ертегі барысында балаға логикалық тапсырмалар мен «жоғалған сөзді айт» сияқты дидактикалық міндеттер беріледі.

4-модуль: «Visual-Talk» (Визуалды қолдау) Сөйлеуден қорқатын балаларға арналған. DALL-E 3 немесе Canva AI арқылы біз баланың өз қажеттілігін білдіретін арнайы карточкалар мен авторлық боямақтар жасаймыз. Бұл баланың миында «сөз-бейне-әрекет» тізбегін құрады.

5-модуль: «Digital-Counselor» (Ата-аналармен жұмыс) Ата-ананы одақтасқа айналдыру мақсатында ЖИ арқылы үйде орындауға болатын 2 минуттық «логопедиялық чек-листер» дайындалады. Бұл балабақша мен отбасы арасындағы үзілген байланысты жалғайды.

Жобаны жүзеге асыру барысында біз білім беру сапасының жаңа деңгейіне көтерілуді және келесідей стратегиялық жетістіктерге қол жеткізуді көздейміз:

1. Кәсіби ресурстарды оңтайландыру (Time Efficiency)

Тәрбиешінің жүктемесін азайту: Жасанды интеллект дидактикалық материалдарды, ертегілер мен әндерді лезде генерациялау арқылы тәрбиешінің техникалық жұмысқа жұмсайтын уақытын 80%-ға дейін үнемдейді.

Сапалы байланыс: Босаған уақыт ресурс ретінде баланың эмоционалды жағдайын бақылауға, онымен тікелей жанды қарым-қатынас орнатуға және жеке қолдау көрсетуге бағытталады. Бұл педагогтің кәсіби жануының (burnout) алдын алады.

2. Оқытуды терең жекешелендіру (Hyper-Personalization)

«Конвейерден — Авторлыққа»: Бұрын оқыту процесі орташа деңгейдегі балаға бағытталған «жалпылама» сипатта болса, енді әр баланың сөйлеу ақауына, қабылдау ерекшелігіне (визуал, аудиал) және қызығушылығына негізделген «жеке даму бренді» қалыптасады.

Динамикалық мониторинг: ЖИ баланың әрбір жетістігін тіркеп, оқу жоспарын нақты уақыт режимінде өзгертіп отырады. Бұл — әр баланың өз қарқынымен, қысымсыз дамуына кепілдік береді.

3. Когнитивті және психологиялық прогресс

Интеллектуалды серпіліс: Интерактивті сюжеттер мен нейрорғақтар баланың зейін тұрақтылығын, кеңістіктік ойлауын және логикалық тізбек құру қабілетін 1.5 есеге арттырады.

Психологиялық жайлылық: ЖИ-мен ойын түріндегі жұмыс баланың «қателесуден қорқу» сезімін жояды. Нәтижесінде сөйлеу мотивациясы оянып, бала өз ойын еркін жеткізуге талпынады. Психологиялық тосқауылдардың бұзылуы баланың әлеуметтену процесін жеделдетеді.

4. Әлеуметтік және ата-аналық синергия

«Ашық балабақша» моделі: Ата-аналар баласының сөйлеу динамикасын цифрлық есептер арқылы көріп, үйде қандай көмек көрсету керектігін нақты біледі. Бұл ата-ананың мекемеге деген сенімін арттырып, оларды оқу-тәрбие процесінің толыққанды мүшесіне айналдырады.

«Шекаралық» топтың азаюы: Ерте скрининг пен дер кезіндегі цифрлық қолдаудың арқасында, мектепке дейінгі жастағы сөйлеу ақауларының алдын алу көрсеткіші жақсарады. Бұл болашақта мектептегі дислексия мен дисграфия мәселелерінің деңгейін төмендетеді.

5. Инновациялық мәртебе және бәсекеге қабілеттілік

Құзыреттілік орталығының эталоны: Жобаны енгізу білім беру ұйымының заманауи технологияларды игерудегі көшбасшылық орнын айқындайды. Бұл — өңірлік және республикалық деңгейде тәжірибе таратуға негіз болатын бірегей авторлық модель.

Қорыта айтқанда, Жасанды Интеллект – тәрбиешінің орнын басатын бәсекелес күш емес, ол тәрбиешінің кәсіби шеберлігін жаңа биікке көтеретін теңдессіз құрал. «Logos-AI» жобасы тәрбиешіні қағазбастылық пен бірсарынды «рутинадан» құтқарып, оны нағыз «зерттеуші-педагог» және «креативті ментор» деңгейіне көтереді.

1. Тәрбиеші – технологияның сәулетшісі Жасанды интеллект қаншалықты жылдам болса да, ол баланың көзіндегі мұңды байқай алмайды, оның жетістігіне адамша қуана алмайды. Біздің тәжірибеміз дәлелдегендей, тәрбиешінің шексіз мейірімі мен цифрлық интеллекттің ұшқыр мүмкіндігі бірлескенде ғана болашақ педагогикасының берік іргетасы қаланады. ЖИ — бұл қозғалтқыш, ал тәрбиеші — сол қозғалтқышты баланың игілігіне бағыттайтын білікті пилот.

2. Жаңа дәуірдің тәлімгері Егер тәрбиеші заманауи технологияны игерсе, ол тек білім беруші ғана емес, әр баланың ішкі әлеміне еніп, оның жүрегіне жол таба алатын нағыз тәлімгерге айналады. Бұл — педагогикалық этика мен инновацияның алтын қиылысы. Біз ЖИ көмегімен балаға тек «сөйлеуді» үйретпейміз, біз оған «өзін тануға» және «өз үнін нық шығаруға» көмектесеміз.

3. Болашаққа көзқарас «Logos-AI» — бұл жай ғана эксперимент емес, бұл — мектепке дейінгі тәрбие жүйесін цифрлық трансформациялаудың бастауы. Біз ұсынған модель балабақша қабырғасында әр баланың, әсіресе

мамандар назарынан тыс қалатын «шекаралық» топтағы бүлдіршіндердің мүмкіндігін теңестіреді.

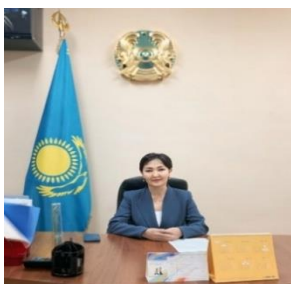
Түйін сөз: Біздің мақсатымыз — технология арқылы баланы оқшаулау емес, керісінше, технологияның күшімен оның айналасымен қарым-қатынасын жақсарту. Ертеңгі күннің азаматы — ақылды технологияларды басқара алатын және сонымен бірге адами құндылықтарды биік ұстайтын тұлға. Ал сол тұлғаның алғашқы сөздері мен алғашқы қадамдары біздің қолымызда.

Болашақ педагогикасы — бұл алгоритмдер мен жүректің үндестігі!

Әдебиеттер тізімі:

1. Баев Т. К. Білім берудегі жасанды интеллект. – Алматы, 2023.
2. Баймұратова Г. К. Бала тілін дамыту. – Астана, 2021.
3. Волкова Л. С. Логопедия. – М.: Владос, 2022.
4. irdo.kz – «Ерте балалық шақты дамыту институтының» ресми сайты (Мұнда ӘНХ, үлгілік бағдарламалар мен әдістемелік нұсқаулықтар орналасқан).
5. chat.openai.com / gemini.google.com – Білім берудегі ЖИ контентін генерациялауға арналған ресурстар.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ

Тоганбаева Жанна Кенжегуловна,
Жамбыл облысы, Тараз қаласы
білім бөлімінің «№48 «Нұршуақ»
бөбекжай-бақшасы» КМҚК
меңгерушісі

Аңдатпа. Бұл мақалада балабақшада заманауи технологияларды саналы қолдану жолдары түсіндіріледі. Сонымен қатар цифрлық құралдарды ойын, тіл дамыту және зерттеу әрекетімен үйлестіру тәсілдері беріледі. Интерактивті тақта, планшет, проектор және дыбыс жазу құрылғысы арқылы балалардың қызығушылықтарын арттыру жолдары ұсынылған. Экран уақыты, деректер құпиялығы және ақпараттық қауіпсіздік талаптары нақты көрсетілген. Мәтін жоспарлау, ата-анамен

байланыс және нәтижені бағалау бойынша алгоритм ұсынады. Ұсыныстар инклюзивті топта да қолдануға ыңғайлы, себебі тапсырма бейімделеді.

Түйінді сөздер: Балабақша, заманауи технологиялар, цифрлық ресурс, интерактивті оқыту, медиасауаттылық, ақпараттық қауіпсіздік, ата-анамен серіктестік.

Аннотация. В этой статье рассматриваются способы осознанного использования современных технологий в детском саду. Также даются методы сочетания цифровых инструментов с игровой, языковой и исследовательской деятельностью. Представлены методика повышения интереса детей с помощью интерактивной доски, планшета, проектора и диктофона. Четко указаны требования к экранному времени, конфиденциальности данных и информационной безопасности. Текст содержит алгоритм планирования, общения с родителями и оценки результатов. Рекомендации также удобны для использования в инклюзивной группе, поскольку задача адаптируется.

Ключевые слова: Детский сад, современные технологии, цифровые ресурсы, интерактивное обучение, медиаграмотность, информационная безопасность, партнёрство с родителями.

Abstract. This article explains the smart use of modern technologies in kindergarten. You will be given ways to combine digital tools with play, language development and research activities. Interest will be increased by using an interactive whiteboard, tablet, projector and sound recorder. Screen time, data privacy and information security requirements are clearly stated. The text provides you with an algorithm for planning, communication with parents and evaluating the results. The recommendations are also suitable for use in an inclusive group, as the task is adaptable.

Keywords: Kindergarten, modern technologies, digital resources, interactive learning, media literacy, information security, partnership with parents.

Цифрлық трансформация – қоғамның әртүрлі салаларында әртүрлі цифрлық және ақпараттық технологияларды енгізу, бұл өз кезегінде төртінші өнеркәсіптік революцияның салдары болып табылады [1]. Қоғамда болып жатқан өзгерістер жаһандық сипатқа ие және мектепке дейінгі білім беру жүйесіне әсер етпей қоймайды.

Білім берудің әртүрлі міндеттерін қамтамасыз етуге арналған ақпараттық жүйелердің ашық жиынтығы – бұл білім беру ұйымдарының цифрлық инфрақұрылымын құрайтын, өзара әрекет ете алатын, икемді және қолжетімді платформалар мен сервистер кешені.

«Ашық» ұғымы – кез келген пайдаланушының (тәрбиеленуші, педагог, ата-ана) сандық ортада әртүрлі ақпараттық жүйелерді еркін пайдалану, бір жүйеден екіншісіне көшу, оларды біріктіру немесе ауыстыру мүмкіндігі мен құқығын білдіреді.

Білім берудің әртүрлі міндеттерін қамтамасыз етуге арналған ақпараттық жүйелердің ашық жиынтығы

Балалардың қажеттіліктері мен мүдделері білім беру саласындағы негізгі нормативтік құжаттарда ескерілген, мұнда негізгі міндет білім беру сапасы мен қолжетімділігін арттыру, оның ішінде заманауи цифрлық білім беру ортасын қалыптастыру. Цифрлық технологияларды енгізу тәрбиелеу - білім беру әдістерін жетілдіруге, жеке білім беру траекториясын құруға, ата-аналармен кері байланысты нығайтуға мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында заманауи цифрлық ортаны ұйымдастыру Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыруға ықпал етеді. Атап айтқанда, баланың жеке дамуына жағдай жасау, танымдық белсенділігін арттыру, ойын арқылы тәрбиелеу-білім беру процесін цифрлық құралдармен толықтыру және ашықтығы мен тиімділігін қамтамасыз ету, педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту. Осыған орай ашық ақпараттық жүйелер кешені мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының икемділігін арттырып, заманауи талаптарға сай сапалы және қолжетімді білім беруді қамтамасыз етеді.

Мақсаты:

Заманауи цифрлық білім беру кеңістігін ұйымдастыру арқылы білім берудің сапасы мен қолжетімділігін арттыру.

Бағыты:

Мектепке дейінгі ұйымда білім беру сапасын арттыруды қамтамасыз ететін ақпараттық-білім беру ортасын құру және дамыту. Бұл бағыт мынадай басымдықтарды көздейді:

- тәрбиеленушілердің ақпараттық мәдениетін қалыптастыру;
- педагогикалық және басшы кадрлардың цифрлық құзыреттіліктерін тиімді дамыту;
- білім беру процесінде ақпараттық ресурстар мен заманауи технологияларды жүйелі пайдалану;
- ақпараттық технологиялар негізінде білім берудің жаңа сапалық деңгейіне кезең-кезеңімен көшу үшін ұйымдастырушылық-педагогикалық жағдайлар жасау.

Аталған бағытты іске асыру үшін келесідей міндеттер айқындалды:

Жоғары жылдамдықты интернетке қолжетімділікті қамтамасыз ету, білім беру ұйымының цифрлық инфрақұрылымын жаңғырту;

Бірыңғай ақпараттық кеңістік құру, онда білім беру процесінің барлық қатысушылары (педагогтер, тәрбиеленушілер, ата-аналар, әкімшілік) өзара ақпараттық байланыста болады;

Оқу орны қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін 100% деңгейге жеткізу, яғни цифрлық технологияларды тәрбиелеу-білім беру процесінде тиімді қолдана алатын кұзыретті мамандар қалыптастыру;

Білім беру процесіне заманауи педагогикалық әдістерді енгізу, соның ішінде: интерактивті оқыту тәсілдері; цифрлық білім беру ресурстары; мультимедиялық құралдар; қашықтықтан өзара әрекет ету элементтері;

Цифрлық технологияларды пайдалана отырып, педагогтар мен тәрбиеленушілердің жұмыстарының көрмелеріне, байқауларына қатысу;

цифрлық технологияларды пайдалану мүмкіндіктерін кеңейту, оның ішінде электрондық құжат айналымын енгізу.

Соңғы екі онжылдықта мектепке дейінгі жастағы балалардың әлеуметтенуіндегі ең маңызды жаңалықтардың бірі олардың цифрлық технологиялармен белсенді танысуы болды. Балалардың айтарлықтай бөлігі мектепке дейінгі ұйымға барған кезде әртүрлі цифрлық құрылғылармен жұмыс істеу тәжірибесіне ие болды. Көпшілік үшін цифрлық құрылғылар үлкен қызығушылық тудырады және айналасындағы әлемді зерттеу тәсілі ретінде қызмет етеді. Әрине, мектепке дейінгі ұйымға баратын балалардың дағдыларындағы, қызығушылықтарындағы және мінез-құлық тәжірибелеріндегі сапалық өзгерістер олардың ақпараттық қоғамның жаңа жағдайларына бейімделуін талап етеді [2].

Мектепке дейінгі білім берудегі оқытудың цифрлық түрленуінің маңызды аспектісі әртүрлі құжаттаманы басқару жүйелерін электрондық форматтарға ауыстыру болды. Нәтижесінде, педагогтердің жұмысы электрондық жүйелермен, дерекқорлармен мәтіндік және графикалық редакторлармен (Microsoft Word, Office, Excel және т.б.) жұмыс істеумен тығыз байланысты болды. Педагогтер өзі бұл процесті қабылдауға тырысты. Бұл өз кезегінде мектепке дейінгі білім жүйесінің педагогтеріне оқытуда цифрлық құралдарды пайдалануға мүмкіндік берді.

Цифрландыру педагогтердің ата-аналармен өзара әрекет тәсілін түбегейлі өзгертті. Жедел хабар алмасу қолданбалары мен ортақ чаттар (WhatsApp, Viber, Telegram) пайда болуы ата-аналарға педагогтермен жылдам және тиімді байланысуға мүмкіндік берді, мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру қызметін орындау үшін бірқатар қосымша мүмкіндіктер берді. Мектепке дейінгі білім беру ұйымының ресми веб-

сайттарында білім беру бағдарламалары мен ұйымның қызметі туралы ақпарат бар, бұл ата-аналарға балалары қатысатын іс-шаралар туралы хабардар болуға мүмкіндік береді, бұл олардың білім беру процесіне қатысуын арттырады және педагогтермен өзара ықпалдастықты жақсартады. Жалпы алғанда, цифрландыру ата-аналарға мектепке дейінгі ұйымдардағы іс-шараларға бұрынғыдан да көбірек қатысуға мүмкіндік берді.

Цифрлық технология педагогтердің өзін-өзі жетілдіруіне де айтарлықтай әсер етті. Электрондық ресурстар әртүрлі қалалардағы мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілері арасындағы байланысты жеңілдетеді, бұл соңғы жылдары сала бойынша өзара тәжірибе алмасуды айтарлықтай арттырды.

Жетекші сарапшылардың әдістемелік әзірлемелері қазір бүкіл ел бойынша педагогтерге тегін қолжетімді. Кәсіби қайта даярлау және қосымша дағдыларды игеру үшін әртүрлі онлайн курстар кеңінен таралған. Жалпы, бүгінгі мектепке дейінгі ұйым педагогтері өз міндеттерін сәтті орындау үшін цифрлық дағдыларын жетілдіруі керек.

Сандық трансформация мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің балалармен өзара іс-әрекет тәсіліне айтарлықтай әсер етті. Компьютерлік технологияларды пайдалану кең таралған [3]. Көптеген мектепке дейінгі ұйымдарда АКТ қолданатын интерактивті білім беру ойындары кең таралған тәжірибе болып саналады. Балаларға білім беру презентацияларын көрсету үшін проекторлар сияқты әртүрлі мультимедиялық құралдар қолданылады, оларды педагог өз кезегінде Canva, PowerPoint және басқа бағдарламаларды пайдаланып өз бетінше дайындайды. Интерактивті цифрлық технологияларды пайдалану әдетте балалардың дәстүрлі әдістерге карағанда көбірек қызығушылығын және қатысуын арттырады. Дегенмен, электронды құрылғыларды шамадан тыс пайдаланумен байланысты денсаулыққа ықтимал қауіптерді ескеру қажет. Сондықтан педагогтар санитарлық ережелерді қатаң сақтауы және оқытуда цифрлық құралдарды пайдалануды шектеуі керек.

Қазіргі уақытта мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогикалық ұжымдары өз жұмыстарына инновациялық технологияларды қарқынды енгізуде. Сондықтан мектепке дейінгі білім беру саласы педагогтерінің негізгі міндеті балалармен жұмысты ұйымдастырудың әдістері мен нысандарын, тәрбиеленушілердің жеке даму ерекшеліктеріне сәйкес келетін оңтайлы инновациялық педагогикалық технологияларды таңдау болып табылады.

Педагогикалық технология – тәрбиелеу мен оқыту түрлерінің әдістерінің, құралдарының және тәсілдерінің арнайы ұйымдастырылған жүйесі. Ол белгілі бір психологиялық-педагогикалық тұжырымдамаларға сүйене отырып, педагогикалық процесті тиімді жоспарлауға, ұйымдастыруға және нәтижесін болжауға мүмкіндік береді

Білім беру үдерісіндегі инновациялық технологиялар - жаңа, бұрын болмаған компонент құру. Инновациялық технологиялардың басты ерекшелігі – жаңашылдық, тиімділік және нәтижелілік.

Инновациялық процесс - бұл дәстүрлі білім беру жүйесінің жаңа сапалы күйге көшуінің сәттілігіне кепілдік беретін инновацияларды құру, игеру және қолдану.

Мектепке дейінгі білім берудегі инновациялар оқытудың жаңа әдістерін, жаңа тәсілдерін, білім беру мазмұнын ұйымдастырудағы инновацияларды, білім беру нәтижесін бағалау әдістерін түсіну үшін ұсынылады. Мектепке дейінгі білім берудегі заманауи инновациялық педагогикалық технологиялар Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын жүзеге асыруға бағытталған.[4]

Балалармен жұмыстағы инновациялар.

Әр педагог бірнеше белгілі технологияларды интеграциялау немесе инновациялық технологияны мектепке дейінгі білім беру ұйымының білім беру процесінің нақты жағдайларына бейімдеу арқылы, қандай да бір инновациялық технологияны жасаушы болып табылады.

Тәрбиелеу-білім беру процесінде инновациялық технологияларды шығармашылықсыз пайдалану мүмкін емес. Себебі кез келген инновация педагогтің тек техникалық дағдыларын ғана емес, сонымен қатар оның шығармашылық ойлауын, икемділігін және кәсіби рефлексиясын талап етеді.. Технологиялық деңгейде жұмыс істеуді меңгерген педагог үшін когнитивті (танымдық) процесс әрқашан негізгі нұсқаулық екендігі айқын.

Осылайша, цифрлық технологиялар мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының қызметінің бірқатар аспектілеріне айтарлықтай әсер етті деп айтуға болады. Атап айтқанда, педагогикалық әдістердің жетілдірілуіне, басқару жүйесінің цифрландырылуына, ата-аналармен өзара ықпалдастықтың жаңа нысандарының қалыптасуына ықпал етті. Сонымен қатар цифрлық құралдар тәрбиеленушілердің танымдық белсенділігін арттыруға және педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға мүмкіндік берді.

Цифрлық технология мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының дамуының маңызды бағыты болып қала береді және болашақта да олардың сапалы дамуының негізгі факторларының бірі болмақ.

Әдебиеттер тізімі:

1. Әбілқасымов. С. Білім берудегі цифрлық технологиялар. –Астана: Фолиант, 2021
2. BilimLand. «Цифрлық білім беру ресурстары». – Алматы: Bilim Media Group, 2022.
3. Жүсіпбекова, Р., & Ахметова, Г. Цифрлық білім беру: теориясы және практикасы. – Нұр-Сұлтан:
4. Кораблева, С.В., Мифтахова, О.А. Организация работы старшего воспитателя с педагогами ДОО в режиме инновационной деятельности / С.В. Кораблева, О.А. Мифтахова // Народное образование. Педагогика. — 2015.
5. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі. Қазақстан Республикасы Үкіметінің №137 қаулысы, 2021 жыл 15 наурыз
6. Оспанов, Қ. Жасанды интеллект және оның қолданылу аясы. – Алматы: Атамұра, 2019.
7. Тимофеева, Л.Л., Майер, А.А. Повышение профессиональной компетентности педагога дошкольного образования. Выпуск 2. – М., 2013. – 96с.

БАЛАЛАРДЫҢ ЕРТЕ ЖАСТАН КІТАП ОҚУҒА СҮЙІСПЕНШІЛІГІН ОЯТУДА ОТБАСЫЛЫҚ ТӘРБИЕНІҢ МАҢЫЗЫ

**Умиралиева
Балгабаевна,**

облысының білім басқармасының,
Қызылорда қаласы бойынша білім
бөлімінің "Күнекей» бөбекжай-
бақшасының меңгерушісі

Молдир

«Қызылорда

Аңдатпа. Бұл мақалада әдебиет деген үлкен сиқырлы әлемге баланың қызығушылығын қалай ояту керек, баланы кітап оқуға қалай үйретуге болады деген өзекті мәселелерді қарастырады. Баланың ерте жастан оқуға қажетті қабілеттерін дамыту, танымдық қызығушылығын жетілдірудегі көрнекті психологтар мен педагогтардың еңбектеріне шолу жасалынған. Кітаптың қоршаған шындықты білудің, әртүрлі білім мен дағдыларды игерудің ең жақын және табиғи тәсілі ретіндегі маңызын тәжірибемен байланыстыра отырып талдау жасалынған.

Түйін сөздер: Құндылық, дағды, танымдық белсенділік, ерте жас, тәрбие құрал.

Аннотация. Данной статье рассматриваются актуальные вопросы о том, как пробудить у ребенка интерес к великому волшебному миру литературы, как научить ребенка читать. Рассматриваются работы видных психологов и педагогов по развитию навыков чтения у детей с раннего возраста и повышению их познавательного интереса. В связи с опытом анализируется значение книги как наиболее близкого и естественного способа познания окружающего мира, освоения различных знаний и навыков.

Ключевые слова: Ценность, навык, познавательная активность, ранний возраст, средство воспитания.

Abstract. This article examines pressing issues such as how to awaken a child's interest in the great, magical world of literature and how to teach a child to read. It examines the work of prominent psychologists and educators on developing children's reading skills from an early age and enhancing their cognitive interest. Based on these experiences, it analyzes the importance of books as the most intimate and natural way to understand the world around us and acquire various knowledge and skills.

Key words: Value, skill, cognitive activity, early age, educational tool.

Ерте жас – баланың психикалық дамуының өте маңызды және жауапты кезеңі. Себебі, балабірінші рет сөйлеу, ойын, құрдастарымен қарым-қатынас, өзі туралы, басқалар туралы, әлем туралы алғашқы түсініктерге ие бола бастайды. Сонымен қатар ерте жас кезеңінде баланың ең маңызды және іргелі қабілеттері – танымдық белсенділігі, қызығушылығы, өзіне деген сенімділік, табандылық, қиялы, шығармашылық көзқарасы, ересектермен қарым-қатынасы мен ынтымақтастығы қалыптасады.

Ғалымдардың зерттеулерінде (Ж. Пиаже, Л. А. Венгер, С. Л. Новоселова, В. С. Мухина және т.б.) ерте балалық шақ-бұл барлық негізгі функциялардың жетіліп, тәрбие мен оқыту үшін ең қолайлы кезеңі ретінде болашақ тұлғаның физикалық, ақыл-ой, адамгершілік, эстетикалық дамуының алғышарттары қалыптасады деп тұжырым жасайды.

Бұл жастың маңыздылығы баланың үш негізгі өмірлік жетістіктігімен тікелей байланысты екендігімен түсіндіріледі: *тік жүру, сөйлеу қарым-қатынасы және пәндік іс-әрекет*. Тік жүру баланың кеңістікте кең бағдарлануын, оның дамуы үшін қажетті жаңа ақпараттың тұрақты ағынын қамтамасыз етеді. Сөйлеу қарым-қатынасы балаға білімді игеруге, қажетті іскерліктер мен дағдыларды қалыптастыруға және оларды меңгеру арқылы жеке тұлғалық мәдениетке тезірек қосылуға мүмкіндік береді. Пәндік

іс-әрекет баланың қабілеттерін, әсіресе оның аяқ, қол қимылдарын тікелей дамытады. Бұл факторлар кішкентай өсіп келе жатқан баланың жан-жақты, толыққанды психикалық мінез-құлық дамуы үшін өте қажет.

Сондықтан баланың 3 жасқа толғанында нені біліп-түсінуі керек деген мәселе әр ата-ананы толғандыруы керек. Әр баланың қабілеті әр түрлі келеді, осыған орай олардың дамып жетілуі де әркелкі болады. Дамуындағы бұл ерекшеліктері ата-ананың балаға көңіл бөлуіне, олардың баланы толыққанды дамытуға бөлген уақыттарының көлеміне де тікелей байланысты болады.

Қай заманда болмасын, адамзат алдында тұрған ұлы мұрат-міндеттердің ең бастысы – саламатты, саналы, сапалы ұрпақ тәрбиелеу.

Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңында айқындалған, білім беру жүйесінің бірінші деңгейі отбасында немесе бір жастан бастап бірінші сыныпқа қабылданғанға дейін меншік нысанына қарамастан мектепке дейінгі ұйымда жүзеге асырылады- деп көрсетілген. Олай болса, балаларғаерте жастансаналы тәрбие, сапалы білім негіздерін қалыптастыру үшін біздер педагогтер мен ата-аналар не жасау керек? Әрине, бала дамуына онымен бірге әрекет ететін, оған көрсететін, демеуші болатын ересек адамдардың ролі үлкен.

Бұл жастағы бала дамуындағы маңызды механизм **еліктеу** болып табылады (Т.И.Горбатенко). Ерте жас кезеңіненбала ересектің әрекет тәсілдеріне, сөйлеуіне, кейін бағалауына да еліктейді.Бұл баланың жан-жақты дамуына көптеген факторлардың әсер етуіне негіз болады. Сондай негізгі факторлардың бірі-кітап. Кітап баланың тұлғалық жетілуіне күш беретіп, ақыл-ойының қалыпты дамуына үлкен ықпал ететін бірден бір құрал. Кітап әртүрлі жастағы адамдарды біріктіре алады. Бала кітапты ересектердің қолында көріп, ерте жас кезінен бастап оған қызығушылық танытып **еліктей** бастайды. Бала кітапқа қызығушылық таныта бастағаннан бастап, баланы қолдау керек. Сондықтан кітаппен жұмысқа неғұрлым көп орын берілсе, баланың танымдық дамуы да соғұрлым жоғары болады.

Бірақ, тәрбиенің ең тиімді құралы – үлгі болу емес пе? Онда біз өзіміз кітап оқимыз ба? Оқығанымызбен балаларымызбен бөлісеміз бе, олармен талқылаймыз ба? Балаларымыздың арасында кітап оқу культін орнату үшін не істесек болады?. Балаларды кітап оқуға қалай ынталандыруға болады? Үйімізде кітап оқу мәдениетін қалыптастырдық па? –деген көптеген мәселелер біз үшін өзекті тақырыпқа айналды.

Осылайша балабақшамызда «Оқуға құштар балабақша» жобасына ата-аналарды да тартуды қолға аладық. Мақсатымыз балалардың шығармашылық

дамуына сапалы жағдай жасау және рухани тәрбие беру, ата-аналардың осы жобаға белсенді қатысуына ықпал ету.

Өмірлік тәжірибе жинау үшін адамға оқу керек. Мұны баланың ата-анамен бірге орындағаны дұрыс. Себебі оқығанды бірге талқылайды, даулы жағдайларда бірге шешімін табады. Кейіпкер неге бұлай жасады екен? Оның орнында сен болсаң не істер едің? Кей жағдайда ертегінің аяқталуының баламасын яғни жаңаша форматын ойлап табады. Бұл баланы кітаппен достастырып қана қоймайды, сонымен қатар бала мен ата-аналар бірін-бірі жақсы білуге, жақынырақ болуға көмектесері айдан анық.

«Күнекей» бөбекжай бақшамыздың ата –аналарынан төмендегідей мазмұнда сауалнама алынды.

- Балаңызға кітап оқып бересіз бе?
- Неше жасынан бастап кітап оқып бере бастадыңыз?
- Кітапты қай уақытта (күндіз, кешке) оқыдыңыздар?
- Балаңызға ұйықтар алдында ертегі, әңгіме, өлең айтып бердіңіз бе?
- Балаңызды кітапханаға немесе кітаптар дүкеніне апардыңыз ба?

Сонымен бірге, сауалнама нәтижесіне қарап бірнеше ата-аналармен әңгімелесу де өткіздік. Төменде сол ата –аналардың пікірлерін ұсынамын.

Бірінші ата-ана пікірі. Мен қызым 4 айға толғанда бірінші кітапты оқыдым. Мен бұл үшін қандай да бір шұғыл қажеттілікті сезінгенім жоқ. Мен жай ғана баламды тыныштандыру үшін оқып бергім келді. Әрине, бірінші рет бұл әрекет, ерсілеу көрінуі мүмкін себебі, баламды суреттер тіпті де қызықтамайды. Бірақ, менің бұл әрекетім пайдасыз емес екенін аңғардым. Себебі бала дауысты естиді, сезінеді, кей жағдайда менің бұл әрекетім оны тыныштандыратын да болды.

Екінші ата-ана пікірі. Мен психолог ретінде де, ана ретінде де өз пікіріммен бөліскім келеді (менің үш балам бар, олардың екеуі жасөспірімдер — 14 және 12 жаста, ал ең кішісі-5 жаста). Олар белсенді оқырмандар. Мен отбасында оқу мәдениетін саналы және мақсатты түрде қалыптастырдым десем болады. Баланы кітап әлемімен таныстырудың көптеген жолдары бар, мен оларды үнемі қолдануға тырысамын. Менің ана ретіндегі оқуға деген құштарлығым соншалықты балалар мені үнемі кітаппен көріп өсті. Кейде мен оларға оқыған шығармаларымнан қызықты етіп айтып беретінмін. Өсе келе оларда кітап оқып өзара бөлісуді дәстүрге айналдырды. Бұл жағдай болашақ оқырмандарды тәрбиелеуге және отбасында оқу мәдениетін қалыптастыруға үлкен көмегін тигізді десем болады.

Үшінші ата-ана пікірі. Біз жолдасым екеуміз мемлекеттік қызметкерміз. Екі баламыз бар. Бірақ біз оларға кітап оқып беруді дәстүрге айналдырмадық.

Жас ерекшеліктеріне байланысты балалар әлі оқи алмайды, дегенмен біз оларға кітаптар әпереміз балалар шығармалардың мағынасын түсінбегенмен ақтарып қарағанды жақсы көреді.

Бұл ата-аналармен өткен әңгімелесуден әр отбасында балалардың оқу мәдениетін қалыптастыру тәсілдерін байқауға болады. Қазіргі таңда көпшілік ата-аналар интерактивті бағдарламалары мен аудиокітаптары бар гаджеттер мен электронды кітаптарды қолданады, бірақ қағаз нұсқадағы кітаптарды мүлдем жоққа шығаруға болмайды (*әсіресе мектеп жасына дейінгі балалар үшін*). Ешқандай гаджеттер кітапты қолында ұстағандағы физикалық сезімді алмастыра алмайды. Себебі, балалар кітаптың иісін сезініп, сыбдырын естіп, кітап парақтарына қол тигізу арқылы шығарма желісіндегі оқиғаларды тереңірек түсінеді.

Сондықтан әр бір отбасындағы кітаптарға деген көзқарас пен қарым-қатынас өте маңызды. Біріншіден, ата-аналар балаларға үлгі бола отырып, көп оқуды үйренеді. Екіншіден, бала мен ата-аналар арасында жылы қарым-қатынас орнығады. Мұндай үй оқулары психологиялық сүйіспеншілікті тудырып, болашақта ең керемет естеліктердің бірі болып, балалар есінде сақталады.

Сонымен бірге балалармен әртүрлі әдеби іс-шараларға бару, не баламен бірге шараларға қатысу да, өте жақсы дәстүрлердің бірі. Осы бағытта өзімнің кәсіби тәжірибеммен бөлісетін болсам, «Күнкей» бөбекжай бақшамызда Ә. Тәжібаев атындағы кітапхана ұжымымен бірлесе «Ертегілер әлемі», «Менің сүйікті кейіпкерім», «Балапандар шеруі» тақырыптарында балалармен әр түрлі форматта қызықты кездесулерді жиі өткіземіз, Осындай шаралардың негізінде бөбекжай бақшамызда **«Мектеп жасына дейінгі тәрбиеленушілерді ертегі арқылы кітапқа деген қызығушылығын арттыру»** атты авторлық бағдарлама әзірледім. Бағдарлама мазмұнында баланың таным-түсініктерін кеңейтетін әр түрлі ертегі кітаптар, газет, журналдар, көрнекі құралдар, ертегі кейіпкелері мен сюжеттік суреттер, ойыншық атрибуттар, үйрету тапсырмалары мен жаттығулары берілген. Бағдарлама 36 сағатқа құрылған (*апталық жүктеме 1 сағат*). Бұл бағдарлама балалардың оқылған әңгіме, ертегі мазмұнына сай бір оқиға төңірегінде сурет бойынша әңгіме құрап айтуға, сурет салуға, сахналық қойылымдарға қатысу арқылы қайырымдылық, шындық, адалдық, үлкендерді құрметтей білу сияқты асыл қасиеттерді бала бойына кітап арқылы қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Аталған тақырыптарды меңгертуде баланың жеке дамуының қуатты құралы ретінде, кітап оқуға қолайлы орта жасаудағы алғашқы жұмыс түрі кітапханаға экскурсия жасаудан басталып, балаларда **кітап, кітапхана** туралы алғашқы түсінік қалыптастыру жұмысы жүргізіледі.

Келесі қызықты жұмыс балабақшада топ бөлмесінде ұйымдастырылған кітап бұрышын таныстыру мақсатында, «Ертегіні аяқта» деген тақырыпта кітап мүйісіндегі балаларға таныс қызықты ертегі кітаптарынан үзінді оқылып, мазмұнын балалардың өздеріне аяқтауға мүмкіндік беріледі. «Кітап неге аурады» тақырыбы бойынша **күтіп ұсталмаған кітаптар** туралы әңгімелеп, кітаптарды ұқыпты ұстау ережелерімен танысады.

"Мен және менің үй кітапханам" фотокөрмесі, Өз қолымен: Менің алғашқы кітабым", "Менің балалық шағымның кітаптары" тақырыбындағы ата-аналар көрмесінің мақсаты балабақша балаларының шығармашылық жұмыстарының нәтижелерін көрсету, кітапқа деген сүйіспеншілігін насихаттау және ата-аналар мен балалардың біріккен іс-тәжірибесін насихаттауды көздейді.

Сонымен бірге балалар жазушысы Рима Әбіқаева шығармашылығымен таныстыру арқылы мейірімділікке, отбасына деген махаббат пен табиғатты сүюге тәрбиеленсе, балаларға арналған Республикалық «Ертегілер елінде» журналының бас редакторы Әдина Жүсіптің Әдинаның ертегілерін тыңдауға, мазмұндауға үйренеді.

Бағдарламада мектепке дейінгі жастағы балаларды ертегілер жанры: қиял ғажайып ертегілері, тұрмыс-салт ертегілері, жануарлар туралы ертегілермен таныстыруда Пропп картасын пайдалануды жөн көрдім.

Әр бала өз картасы бойынша ертегі сюжетін ойлап табады, немесе ертегі желісін ретімен айтып беруге үйренеді. Осылай бала карталар арқылы ертегі құрастыра отырып, жазушыға айналады. Ал карталарға суреттерін салса, онда суретші болады. Ойлап тапқан ертегілерін, суреттерін қоса отырып, шағын кітапша шығарады.

Қорыта айтқанда осы авторлық бағдарламамен жұмыс жүргізу барысында әдеби шығарманы дұрыс қабылдау, мазмұнмен қатар көркемдік шығарма элементтерін түсіну қабілеті балаға өздігінен келмейді ол үшін ата-аналармен, жұртшылықпен жұмыс істеудің әртүрлі, соның ішінде дәстүрлі емес түрлерін (әдеби байқаулар, әдеби үйірменің жұмысы, мектепке дейінгі білім беру мекемесінің кітапханасындағы жұмыс, театр кештері, жобалық іс-әрекет, ойын-сауық, зияткерлік ойындар, кітаптардың жазудың пайда болу тарихымен танысу т.б.) жұмыс түрлерін жүйелі жүргізуде асқан жауапкершілікті талап етеді.

Бұл дағдылардың барлығын ерте жас кезінен бастап дамыту және тәрбиелеу керек демек, балаларда шығарманы белсенді тыңдау, көркем сөйлеуді тыңдау қабілетін қалыптастырудың өмірлік маңызы зор.

Әдебиеттер тізімі:

1. Аралбаева Р. К. Мектепке дейінгі педагогика (Оқулық), Алматы: 2012 ж.

2. Козлова С.А., Куликова Т.А. Мектепке дейінгі педагогика. Оқу құралы Мәскеу, 2015 ж.

3. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысы

4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы

5. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығы

6. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдары мен мектепалды даярлық сыныптарында 2022-2023 оқу жылында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хат. Астана қ. 2022 ж.

7. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдары мен жалпы білім беретін мектептердің, лицейлердің, гимназиялардың мектепалды сыныптарында 2023-2024 оқу жылында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хат – Астана қ. 2022 ж

8. Қазақстан республикасында білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы

РАЗВИТИЕ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ КАК УСЛОВИЕ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Асанова Қарашаш Қамидолловна,
Астана қаласы әкімдігінің
№26 «Үміт» балабақшасының
меңгерушісі

Андатпа. Мақалада мектепке дейінгі ұйымның кадрлық әлеуетін дамыту білім беру үдерісінің сапасын арттырудың маңызды шарты ретінде қарастырылады. Педагогтердің кәсіби құзыреттілігі, біліктілікті арттыру нысандары, әдістемелік жұмыстың рөлі, тәлімгерлік және заманауи технологияларды енгізу мәселелері баяндалады. Педагогикалық кадрлардың кәсіби дамуына жүйелі тәсілдің қажеттілігі атап өтіледі.

Түйін сөздер: кадрлық әлеует, педагог, біліктілікті арттыру, әдістемелік жұмыс, тәлімгерлік, инновациялар, білім беру сапасы.

Аннотация. Рассматривается развитие кадрового потенциала дошкольной организации как важное условие повышения качества образовательного процесса. Освещаются профессиональные компетенции педагогов, формы повышения квалификации, роль методической работы, наставничества и внедрения современных технологий. Подчеркивается необходимость системного подхода к профессиональному развитию педагогических кадров.

Ключевые слова: кадровый потенциал, педагог, повышение квалификации, методическая работа, наставничество, инновации, качество образования

Abstract. The development of the human resource potential of a preschool organization is considered an essential condition for improving the quality of the educational process. The text highlights the professional competencies of educators, forms of professional development, the role of methodological work, mentoring, and the implementation of modern technologies. The necessity of a systematic approach to the professional development of pedagogical staff is emphasized.

Keywords: human resource potential, educator, professional development, methodological work, mentoring, innovations, quality of education.

Современный этап развития системы образования Республики Казахстан характеризуется повышенными требованиями к качеству подготовки подрастающего поколения. Важнейшей ступенью образовательной системы является дошкольное образование, которое закладывает основу интеллектуального, социального и эмоционального развития ребенка.

Одним из ключевых факторов эффективности деятельности дошкольной организации выступает уровень профессиональной подготовки педагогических кадров. Именно педагог является главным участником воспитательно-образовательного процесса, обеспечивающим реализацию образовательных программ и формирование благоприятной развивающей среды для детей.

В связи с этим особую актуальность приобретает вопрос развития кадрового потенциала дошкольных организаций, направленного на повышение профессионального мастерства педагогов и совершенствование образовательной деятельности.

Кадровый потенциал дошкольной организации представляет собой совокупность профессиональных, личностных и творческих ресурсов педагогических работников, которые обеспечивают реализацию целей и задач воспитательно-образовательного процесса. Его развитие предполагает не только повышение уровня профессиональной подготовки педагогов, но и создание условий для их непрерывного профессионального роста.

Современный педагог дошкольной организации должен обладать широким спектром компетенций, позволяющих эффективно организовывать воспитательно-образовательную деятельность. Среди них особое значение имеют педагогическая компетентность, коммуникативные навыки, способность применять информационно-коммуникационные технологии, а также готовность к инновационной деятельности.

Развитие профессионального потенциала педагогов осуществляется посредством различных форм повышения квалификации. К ним относятся курсы профессионального обучения, участие в международных и научно-практических конференциях, семинарах, тренингах и мастер-классах. Кроме того, значительную роль играет самообразование, которое способствует расширению профессионального кругозора и совершенствованию педагогического мастерства.

Одним из эффективных механизмов развития кадрового потенциала является организация системной методической работы внутри дошкольной организации. Методическая деятельность направлена на

совершенствование профессиональных знаний педагогов, распространение передового педагогического опыта и внедрение современных образовательных технологий.

В практике дошкольных организаций широко применяются различные формы методической работы: педагогические советы, методические объединения, творческие группы, наставничество и профессиональные консультации. Особую ценность представляет наставничество, которое помогает молодым специалистам быстрее адаптироваться к профессиональной деятельности и овладеть необходимыми педагогическими навыками.

Значительная роль в развитии кадрового потенциала принадлежит руководителю дошкольной организации. Эффективное управление коллективом предполагает создание условий для профессионального развития сотрудников, поддержку педагогических инициатив и стимулирование творческой активности педагогов.

Кроме того, в современных условиях важным направлением совершенствования образовательного процесса является внедрение инновационных педагогических технологий, а также использование искусственного интеллекта. Использование интерактивных методов обучения, проектной деятельности, игровых технологий и информационно-коммуникационных средств позволяет повысить интерес детей к образовательной деятельности и улучшить качество образовательных результатов.

Развитие кадрового потенциала также связано с формированием благоприятного психологического климата в педагогическом коллективе. Поддержка сотрудничества, взаимного уважения и профессионального взаимодействия способствует повышению мотивации педагогов к профессиональному росту и саморазвитию.

Таким образом, развитие кадрового потенциала в нашей дошкольной организации является одним из ключевых условий повышения качества воспитательно-образовательного процесса. Профессиональное совершенствование педагогов, активная методическая работа и внедрение инновационных образовательных технологий позволяют повысить эффективность деятельности дошкольной организации.

Системный подход к развитию кадрового потенциала способствует формированию высокопрофессионального педагогического коллектива, способного успешно решать современные задачи дошкольного образования и обеспечивать всестороннее развитие детей.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III (с изм. и доп.). – URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319> (дата обращения: 29.04.2026).
2. Закон Республики Казахстан «О статусе педагога» от 27 декабря 2019 года № 293-VI. – URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293> (дата обращения: 29.04.2026).
3. Об утверждении Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения: Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348. – URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031> (дата обращения: 29.04.2026).
4. Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023–2029 годы: Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249. – URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000249> (дата обращения: 29.04.2026).
5. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан. – URL: <https://adilet.zan.kz> (дата обращения: 29.04.2026).
6. Керимбаев Н. Н. Развитие методических систем обучения и профессиональной компетентности педагогов в Республике Казахстан // Вестник образования. – 2012.
7. Керимбаев Н. Н., Акрамова А. Развитие содержания образования в Республике Казахстан // Международный журнал педагогических исследований. – 2015.